

ÅRSRAPPORT 2016

INDHOLD

Forord	3
Virksomhedspræsentation	4
Hoved- og nøgletal	6
Årets resultat	6
Koncernstruktur	8
Bestyrelse og direktion	10
Forretningsområderne	12
Ledelsesberetning	26
Samfundsansvar - CSR	36
Risici	48
Påtegninger	52
Årsregnskab	55

Forsiden

HOFOR blev skabt som en fusion af otte kommuner i erkendelsen af, at klimaforandringerne fører mere regnvand med sig, og vandet respekterer ikke kommunegrænser. Det samme gælder når havstanden stiger, som det var tilfældet, da stormen Urd rasede i julen 2016 og fik vandet til at stige blandt andet i Hvidovre, hvor forsidebilledet er taget. HOFORs pumper og anlæg klarede stormen, men der var flere steder, hvor havet kom tæt på.

Udgivet april 2017

HOFOR A/S
Ørestads Boulevard 35
2300 København S
CVR-nr. 10073022
Telefon: 33 95 33 95
Mail: hofor@hofor.dk

Grafik og design: Reklamebureauet Realize
Foto: Carsten Andersen, Martin Dyrlov, Pia Lindegaard Jensen, Josefine Land m.fl.
Tryk: HOFOR A/S
Denne rapport kan hentes på www.hofor.dk eller ved henvendelse til HOFOR A/S.
Årsrapporten for HOFOR Forsyning Holding P/S kan endvidere fås hos Erhvervsstyrelsen.

FORORD

HOFORs vision er at skabe bæredygtige byer ved at levere vand- og energiløsninger grønt, sikkert og billigt. Og igen i 2016 er vi nået flere skridt i den rigtige retning.

I september tog vi første spadestik til byggeriet af den nye biomassefyrede kraftværksblok på Amagerværket. BIO4-projektet er dermed fysisk i gang, og for hver dag kommer vi nærmere på at kunne levere en mere klimavenlig og samtidig billig fjernvarme. Måske endda lidt tidligere end først beregnet. Projektet er en vigtig brik i at støtte Københavns Kommunes målsætning om at være verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025.

CO₂-neutralitet er et mål, alle forretningsområder i HOFOR arbejder frem mod, men der skal mere til for at gøre vores byer bæredygtige. Vi oplever hvert år skybrud, der skaber oversvømmelser. Det problem er HOFOR godt i gang med at finde løsninger på, og i 2016 har vi bl.a. i samarbejde med fire naboforsyninger og ti kommuner fundet en række tiltag, der skal forsinke regnmasserne, så borgerne langs Harrestrup Å ikke oplever oversvømmelser. Andre store klimatilpasningsprojekter har også nået vigtige milepæle i 2016. Ved Damhusåen er flere strækninger på begge sider af åen tunneleret færdigt, på Østerbro blev en

regnvandstunnel færdigetableret, og i juni var vi med til at indvie den nye Skt. Annæ Plads midt i København. Pladsen er nu indrettet til at kunne forsinke og håndtere regnmasserne både i et bassin under jorden og på overfladen, der er indrettet til at opsamle store mængder vand.

"CO₂-neutralitet er et mål, alle forretningsområder i HOFOR arbejder frem mod, men der skal mere til for at gøre vores byer bæredygtige"

Samtidig med, at vi sætter nye store projekter i gang for at skabe bæredygtige byer, så skal vi også sørge for, at forsynings sikkerheden er i orden. Derfor renoverer og fornyr vi hele tiden vores forsyningsnet. Og samtidig tænker vi lidt smartere. Et eksempel er vores vandværker, som trænger til renovering. Når vi er i gang, indfører vi samtidig blødere vand, der er en fordel både for samfundøkonomien, miljøet og vores kunders pengepung. Vi for-

venter, at kunderne i Brøndby som de første i hovedstadsområdet vil få glæde af det blødere vand i løbet af 2017.

Et andet sted, hvor vi forsyner grønt, sikkert og billigt er vores fjernkøling, som sørger for CO₂-neutral køling i stadigt flere erhvervsejendomme. Der er så stor interesse for området, at selskabet igen i 2016 fik en Gazellepris – den fjerde af slagsen. At få flere til at vælge fjernkøling er også med til at realisere CO₂-målet i København. For at nå det mål skal HOFOR også opføre flere vindmøller. Her bød 2016 på nogle udfordringer for planerne om at opstille møller til havs, men der er planer om flere møller på landjorden, og en ny strategi for forretningsområdet er på vej.

Vi bliver ikke færdige hverken i dag eller i morgen. Men vi har i 2016 taget mange skridt i retning af at levere forsyningsløsninger grønt, sikkert og billigt. Og her i 2017 er vi allerede godt i gang med at fortsætte arbejdet for at skabe bæredygtige byer – fordi vi også skal kunne bo i byerne om 100 år.

Leo Larsen
Formand

Lars Therkildsen
Adm. direktør

MISSION

HOFOR leverer vand-
og energiløsninger
til vores kunder
– **grønt, sikkert, billigt**

“Fordi vi også skal bo
i byerne om 100 år”

HOFOR

VISION

HOFOR skaber
bæredygtige byer

VIRKSOMHEDSPRÆSENTATION

HOFOR, Hovedstadsområdets Forsyningselskab, er en virksomhed ejet af otte kommuner. I alle otte ejerkommuner leverer HOFOR vand og afleder spildevand. Desuden forsyner HOFOR København med fjernvarme, bygas, fjernkøling og investerer i kraftvarme og vindenergi.

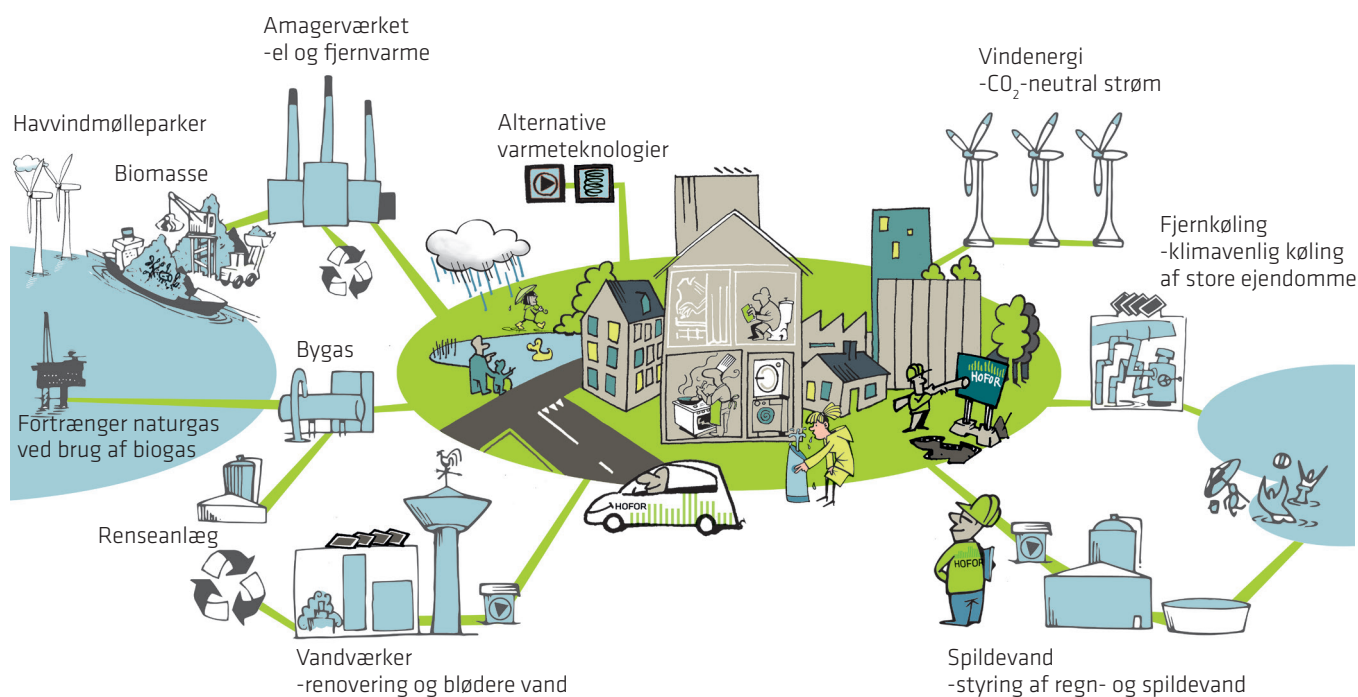
HOFORs vision er at skabe bæredygtige byer. Det gør virksomheden ved at levere vand- og energiløsninger til kunderne – grønt, sikkert, billigt.

I de kommende år vil der være fokus på at fastholde den høje drikkevandskvalitet, og

udvikle nye tilbud i form af blødere vand. Spildevandssystemet bliver udbygget, så det på trods af mere regnvand er muligt at undgå oversvømmelser i byerne, forbedre eller fastholde badevandskvaliteten ved strande og havnebade og sikre vandmiljøet i en række å-systemer. HOFOR vil levere fjernvarme og bygas så miljøvenligt som muligt ved hele tiden at have fokus på at mindske CO₂-udslippet fra produktion og levering. På den måde kan HOFOR være med til at indfri Københavns ambition om at være verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025. At nå det ambitiøse mål kræver også, at HOFORs investeringer i vindenergi lykkes, og at flere

af byens virksomheder skifter til den klimavenlige fjernkøling.

På tegningen nedenfor kan man få et overordnet indtryk af de forskellige forsyninger, HOFOR står for. På de følgende sider kommer en gennemgang af årets resultat, en beskrivelse af HOFORs juridiske og organisatoriske struktur, bestyrelsessammensætning og til slut en præsentation af hvert forretningsområde – vand, spildevand, fjernvarme, bygas, fjernkøling, vind og energiproduktion.

ÅRETS RESULTAT OG UDVIKLING I ÅRET

Hoved- og nøgletal for koncernen	2016	2015	2014	2013	2012
mio. kr.					
Hovedtal					
Nettoomsætning	5.535	5.243	5.315	4.401	4.039
Andre driftsindtægter	55	163	110	100	80
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer mv.	-3.190	-3.117	-3.436	-3.121	-2.914
Bruttoresultat	2.399	2.289	1.989	1.380	1.205
Personaleomkostninger	-631	-578	-562	-372	-382
Af- og nedskrivninger	-1.320	-1.187	-1.366	-854	-707
Resultat af primær drift	448	523	61	154	116
Finansielle poster, netto	-152	-186	-174	-159	-122
Ordinært resultat før skat	296	337	-113	-5	-6
Skat af årets resultat	-7	-2	-9	-1	119
Årets resultat efter skat	288	335	-122	-6	113
Investering i materielle anlægsaktiver	2.436	1.899	1.564	1.218	735
Balancesum	29.544	28.453	26.993	21.346	20.101
HOFOR Forsyning Holding P/S' andel af egenkapitalen	10.109	9.822	9.494	7.780	7.760
Minoritetsaktionærers andel af egenkapitalen	4.544	4.498	4.426	4.424	2.044
Egenkapital i alt	14.653	14.320	13.921	12.204	9.804
Nøgletal					
Overskudsgrad	8,1%	10,0%	1,1%	3,5%	2,9%
Bruttomargin	43,3%	43,7%	37,4%	31,4%	29,8%
Aktiver/Egenkapital	2,9	2,9	2,8	2,7	2,6
Egenkapitalforrentning	2,9%	3,5%	-1,4%	-0,1%	2,0%
Antal medarbejdere	1.286	1.201	1.118	783	770

Hovedtallene for HOFOR er baseret på koncernregnskabet for HOFOR Forsyning Holding P/S. Koncernregnskabet for 2016 omfatter indtægter og udgifter for samtlige koncernselskaber for et helt år. Koncernregnskabet pr. 31. december 2016 omfatter aktiver og passiver for samtlige selskaber i HOFOR koncernen.

Årets ordinære resultat før skat og minoritetsinteresser er et overskud på 296 mio.kr. (2015: 337 mio.kr.), hvilket er 41 mio.kr. lavere end i 2015.

Koncernens samlede nettoomsætning mv.

er steget med 191 mio.kr. i forhold til 2015. Stigningen skyldes primært følgende forhold:

- Salget af forbrugsydelser inkl. abonnementsbetalinger er steget med 171 mio. kr. primært som følge af en stigning i den solgte mængde fjernvarme, mens indregning af nettooverdækning i henhold til prisreglerne i vand, spildevand og fjernvarme har reduceret omsætningen med 82 mio.kr. i forhold til 2015.

- Resultatet for 2015 var påvirket negativt af

et fald i el-salget som følge af lave el-priser samt reducerede mængder som følge af ombygningsaktiviteter på Amagerværket. Der har derimod i 2016 været en stigning i salget af el på 66 mio.kr. fratrukket realiserede og urealiserede resultat af finansielle kontrakter, og en stigning i salget af produceret varme på 97 mio.kr. Særligt i andet halvår af 2016 har el-priserne været gunstige.

- Resultatet for 2015 var positivt påvirket af engangsindtægter fra salg af større anlægsaktiver og modtagne ekspropria-

tionserstatninger på i alt 36 mio.kr. i vand og spildevand. Regnskabet for 2016 indeholder ingen tilsvarende engangsindtægter.

- En samlet reduktion i øvrige omsætningsposter herunder tilslutnings- og vejbidrag påvirker omsætningen negativt med 25 mio.kr.

Omkostningerne til råvarer og hjælpematerialer mv. er steget med 88 mio.kr. som følge af stigningen i salget af forbrugsydelse og produktion af el. Finansiell sikring af brændselspriserne har reduceret omkostningerne med 15 mio.kr. Nettoændringen i forhold til regnskabsåret 2015 udgør således en stigning på 73 mio.kr. De lavere brændselspriser har medvirket til det forbedrede resultat for HOFOR Energiproduktion.

Personaleomkostningerne er steget med 53 mio.kr. primært som følge af en stigning i medarbejder antallet på 85 FTE.

De regnskabsmæssige af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver er steget med 132 mio.kr. Den væsentligste del af stigningen skyldes en nedskrivning på 71 mio.kr. i relation til anlæg og bogført goodwill i forhold til HOFORs vindaktiviteter. Det skal fremhæves, at nedskrivningen i Vind er af regnskabsteknisk karakter. Nedskrivningen er begrundet i en forventning om lavere indtægter som følge af faldende el-priser. HOFOR finder fortsat afkastet af de etablerede og igangværende vindmølleprojekter tilfredsstillende i forhold til mulighederne for at honorere selskabets forpligtelser samt forrente den investerede kapital.

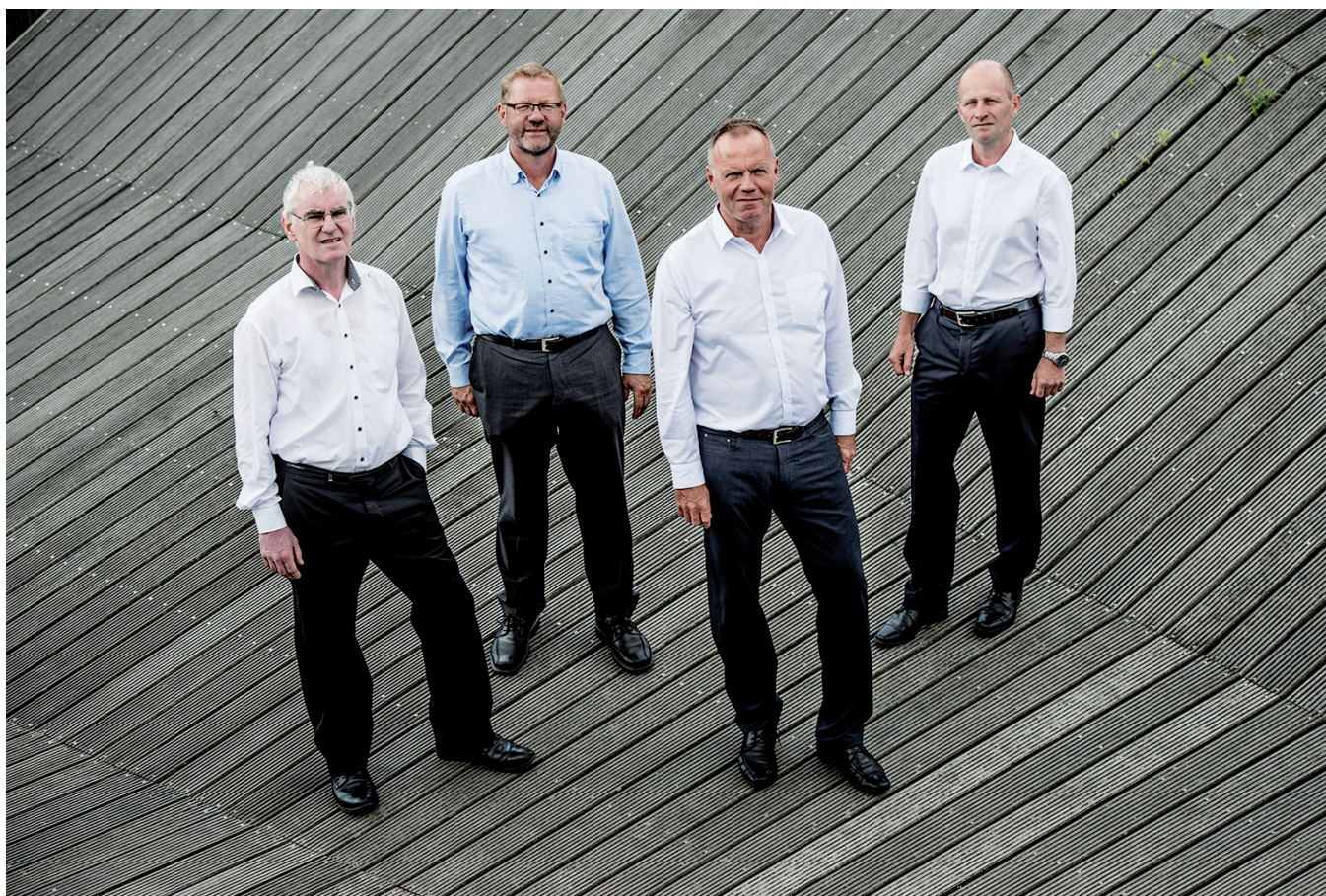
Koncernens finansielle poster, netto er faldet med 34 mio.kr. dels som følge af lavere renteudgifter på koncernens gældsforpligtelser dels som følge af højere renteindtægter på indlån og værdipapirer. De lavere nettofinansieringsudgifter skal ses i lyset af, at HOFOR fokuseret arbejder med likviditets- og rentestyring.

Forventninger for det kommende år

Koncernen forventer et regnskabsmæssigt resultat for året 2017 på niveau med det i 2016.

Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

Der er efter regnskabsårets afslutning ikke indtruffet begivenheder, som væsentligt vil kunne påvirke koncernens finansielle stilling.

Virksomhedsledelsen i HOFOR består af – set fra venstre – Frank Brodersen, direktør for miljø & samarbejder, Bjarne Korshøj, teknisk direktør, Lars Therkildsen, administrerende direktør og Jan Kauffmann, direktør for økonomi og forretning.

KONCERNSTRUKTUR

JURIDISK STRUKTUR

HOFOR er kommunalt ejet, og forskellige dele af koncernen har forskellige ejerkommuner.

- HOFOR Forsyning Komplementar A/S er ejet af Københavns Kommune. Selskabets funktion er at være komplementar i selskaberne HOFOR Forsyning Holding P/S, HOFOR Fjernvarme P/S og HOFOR Bygas P/S. Disse tre selskaber er partnerselskaber og skal derfor have mindst en komplementar, der hæfter for deres forpligtelser.

- HOFOR Forsyning Holding P/S er ejet af Københavns Kommune. Selskabet ejer aktiekapitalen i datterselskaberne HOFOR Fjernvarme P/S, HOFOR Bygas P/S samt HOFOR Holding A/S.

- HOFOR Holding A/S ejer aktiekapitalen i datterselskaberne HOFOR Fjernkøling A/S, HOFOR Vind A/S, HOFOR Offshore A/S, HOFOR Energiproduktion A/S og ejer her-

udover 61,37 pct. af aktiekapitalen i HOFOR Spildevand Holding A/S og 73,59 pct. af aktiekapitalen i HOFOR Vand Holding A/S.

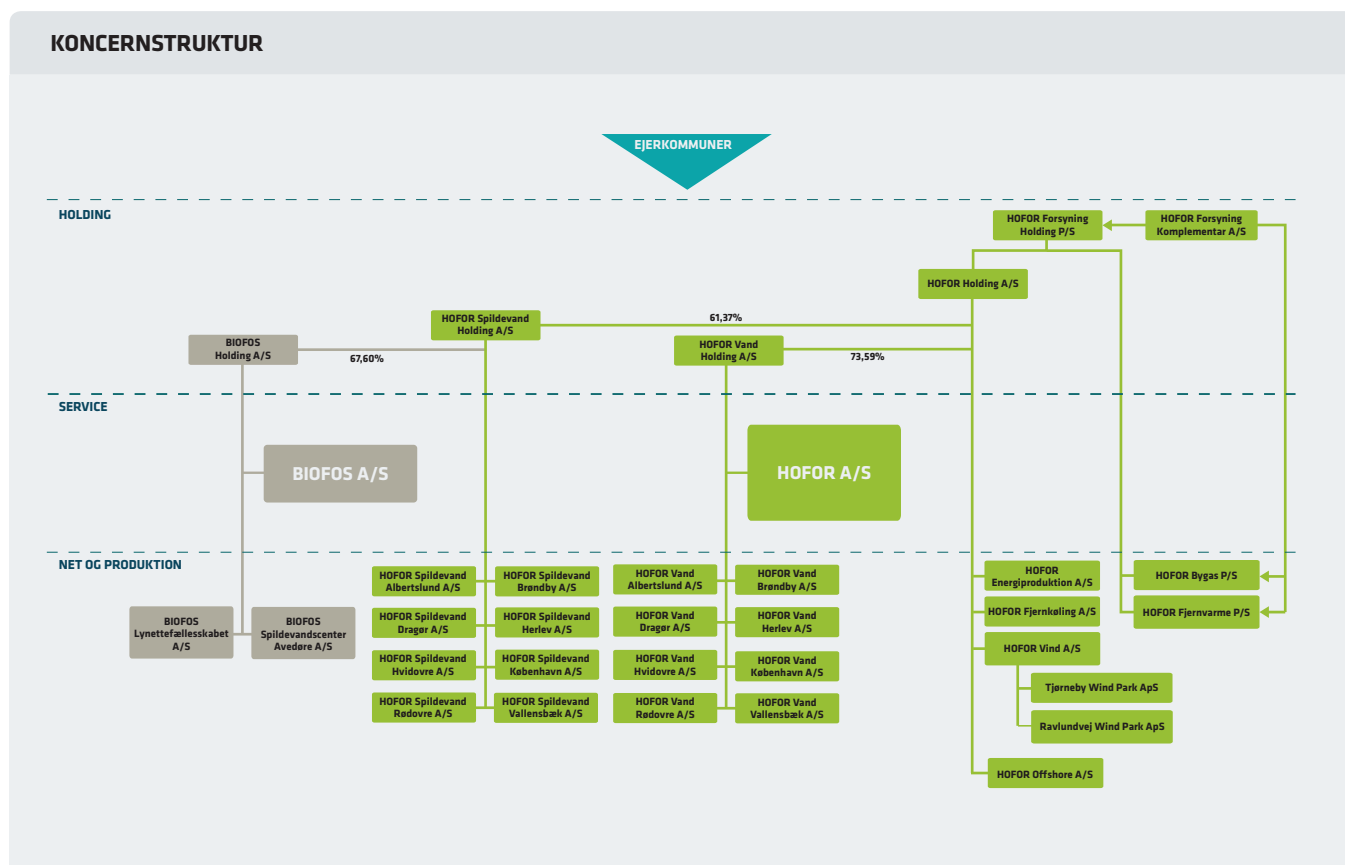
- HOFOR Vind A/S ejer datterselskaberne Tjørneby Wind Park ApS samt Ravlundvej Wind Park ApS.

- HOFOR Vand Holding A/S er ejet af kommunerne i Albertslund (3,19 pct.), Brøndby (5,98 pct.), Dragør (1,92 pct.), Herlev (3,40 pct.), Hvidovre (6,64 pct.), København via HOFOR Holding A/S (73,59 pct.), Rødovre (3,94 pct.) og Vallensbæk (1,34 pct.). Selskabet ejer vandselskaberne i ovennævnte kommuner samt koncernens serviceselskab HOFOR A/S.

- HOFOR Spildevand Holding A/S er ejet af kommunerne i Albertslund (6,73 pct.), Brøndby (7,44 pct.), Dragør (2,49 pct.), Herlev (4,65 pct.), Hvidovre (9,70 pct.), København via HOFOR Holding A/S (61,37 pct.), Rødovre (4,36 pct.) og Vallensbæk (3,26 pct.). Selskabet ejer spil-

devandsselskaberne i ovennævnte kommuner samt 67,60 pct. af hovedstadsrådets rensekonzern BIOFOS.

Alle HOFORs medarbejdere er ansat i HOFOR A/S, der fungerer som serviceselskab for resten af koncernen bortset fra BIOFOS. Serviceselskabet udfører således alle opgaver inden for drift, vedligehold og administration samt ny- og reinvesteringer for net- og produktionsselskaberne (dog står net- og produktionsselskaberne selv for varmekøb, køb af vand fra andre vandselskaber, brændsler mv.). Net- og produktionsselskaberne køber ydelser og investeringer af serviceselskabet til omkostningsbestemte priser, hvorimod tredjemand handler på markedsvilkår. Samtlige udgifter og indtægter i serviceselskabet viderefaktureres til net- og produktionsselskaberne, og med undtagelse af en minimal forrentning af egenkapitalen samt enkelte udlejningsaktiviteter oparbejder serviceselskabet dermed hverken over- eller underskud.

ORGANISATORISK STRUKTUR

HOFOR ledes af virksomhedsledelsen, som består af administrerende direktør Lars Therkildsen, teknisk direktør Bjarne Korshøj, direktør for økonomi og forretning Jan Kauffmann og direktør for miljø og samarbejder Frank Brodersen.

Organisationen under ledelsen er formet for at udnytte synergier på tværs af virksomheden, og samtidig fastholde en stærk faglighed indenfor de enkelte forsyninger. Eksempelvis er der én projektafdeling, som opererer på tværs af forsyningerne, mens planafdelingerne fortsat mest hensigtsmæssigt er opdelt i vand/spildevand og varme/bygas/energiproduktion.

Forretningsområderne fjernvarme, bygas, energiproduktion, vand og spildevand er organiseret under samme tekniske direktør. På den måde sikres det, at HOFOR agerer som én virksomhed, der træffer beslutninger ud fra et samlet hensyn på tværs af forsyningerne, hvilket er en fordel for kunderne og andre interessenter.

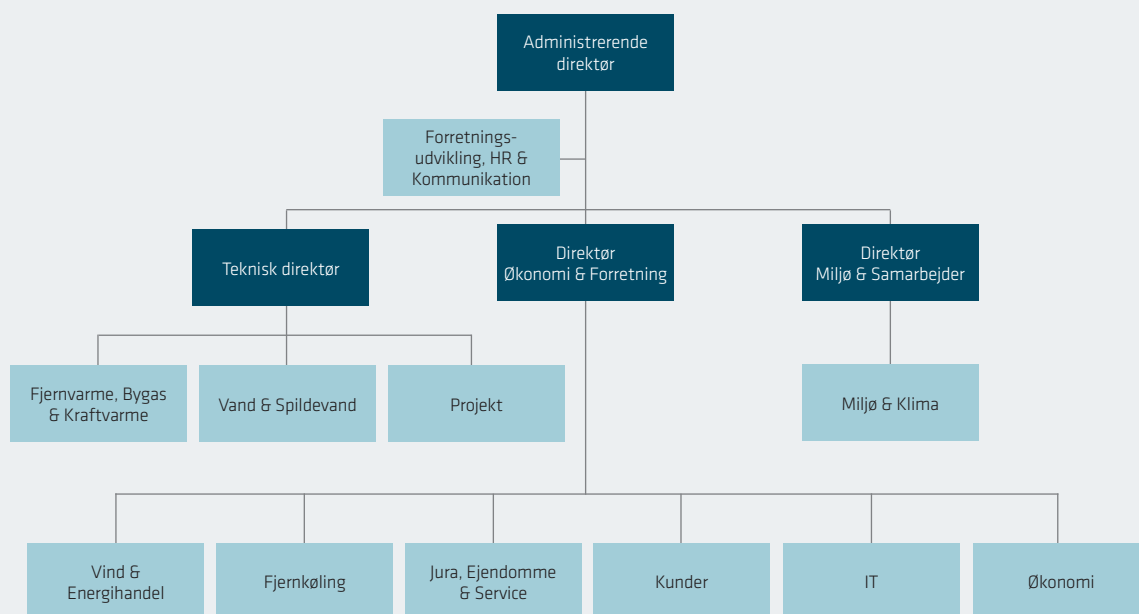
De mindre forretningsområder – vind, fjernkøling og energihandel – er organiseret med reference til virksomhedens direktør for økonomi og forretning.

Det er en høj prioritet, at ejerkommunerne og andre samarbejdspartnere, herunder observatorkommunerne, oplever åbenhed, gen-

nemsigtighed og gode samarbejdsrelationer. Direktøren for miljø og samarbejder sørger for en lettilgængelig kontakt og god dialog med virksomhedens ejere.

Virksomhedens fællesfunktioner understøtter forsyningerne med en række administrative ydelser. Ansvar for HOFORs fællesfunktioner er fordelt således, at forretningsudvikling, HR og kommunikation hører under den administrerende direktør. Økonomi, jura, ejendomme, service, it, og kunder hører under direktør og økonomi og forretning, mens miljøafdelingen hører under direktør for miljø og samarbejder.

ORGANISATORISK STRUKTUR

BESTYRELSE OG DIREKTION

HOFOR koncernen har flere bestyrelser med eksterne medlemmer og medarbejderrepræsentanter.

På tidspunktet for årsrapportens aflæggelse består bestyrelsen i HOFOR Forsyning Holding P/S, HOFOR Forsyning Komplementar A/S samt HOFOR Holding A/S af:

Leo Larsen, formand

Adm. direktør i Sund & Bælt koncernen og formand for Sund & Bælt Partner A/S og BroBizz A/S indtil 30.6.2016. Formand for BIOFOS koncernen. Fra 1.7.2016 formand for Kalaallit Airports A/S. Næstformand for Børn, Unge og Sorg

Jakob Hougaard, næstformand

Udviklingskonsulent i Dansk Råstof. Medlem af Københavns Kommunes Borgerrepræsentation for Socialdemokraterne

Ayfer Baykal

Leder af 'Cafe Klare, natcafe for hjemløse kvinder'. Medlem af Københavns Kommunes Borgerrepræsentation for Socialistisk Folkeparti

Søren Thuesen Pedersen

Director, External Affairs i Novo Nordisk A/S. Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem i Novo Nordisk A/S

Lisa Herold Ferbing

Ledelsesrådgiver cand.jur. & executive coach. Formand for Djøf. Formand for Investeringsforeningen Gudme Raaschou, Investeringsforeningen Lån & Spar Invest og Kapitalforeningen Lån & Spar Mixinvest samt formand for repræsentantskabet i Lån & Spar Bank. Endvidere bestyrelsesmedlem i Invest Administration A/S, Akademikernes (AC) bestyrelse og Dansk ITs bestyrelse

Dorthe von Bülow *

Projektleder i HOFOR A/S

Helle Parsberg *

Projektleder i HOFOR A/S

Bibi Iqbal Shabeer *

Projektleder i HOFOR A/S

* Medarbejdervalgte

DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør

Formand for DANVA, Greve Solrød Forsyning Holding A/S, Lindø Port of Odense og Blue-Energy A/S. Endvidere næstformand for Dansk Fjernvarme og bestyrelsesmedlem i Dansk Energi

Jan Kauffmann, direktør for økonomi og forretning

På tidspunktet for årsrapportens aflæggelse består bestyrelsen i HOFOR Vand Holding A/S og HOFOR Spildevand Holding A/S af:

Leo Larsen, formand

Bestyrelsesformand

Allan Holst, næstformand

1. viceborgmester i Dragør Kommune

Steen Christiansen

Borgmester i Albertslund Kommune

Kent Max Magelund

Borgmester i Brøndby Kommune

Thomas Gyldal Petersen

Borgmester i Herlev Kommune

Finn Gerdes

Medlem af Teknik- og Miljøudvalget i Hvidovre Kommune

Steen Skriver Rasmussen

Direktør i Steen Rasmussen & Søn ApS, repræsentant for Rødovre Kommune

Henrik Rasmussen

Borgmester i Vallensbæk Kommune

Dorthe von Bülow *

Projektleder i HOFOR A/S

Helle Parsberg *

Projektleder i HOFOR A/S

Bibi Iqbal Shabeer *

Projektleder i HOFOR A/S

Jimmi Eiberg Jensen *

Projektleder i HOFOR A/S

* Medarbejdervalgte

DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør

FORBRUGERREPRÆSENTANTER:

På tidspunktet for årsrapportens aflæggelse er der endvidere følgende forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen for HOFORs 16 vand- og spildevandsselskaber:

Povl Markussen

Centerleder i Agenda Center Albertslund

Anders Jørn Jensen

Konsulent i Jensen Consulting

På tidspunktet for årsrapportens aflæggelse består bestyrelsen i HOFOR A/S af:

Leo Larsen, formand

Bestyrelsesformand

Allan Holst, næstformand

1. viceborgmester i Dragør Kommune

Niels Zibrandtsen

Direktør i Zibra A/S og formand for Born-Fiber ApS, BornFiber Service Provider ApS, ZyberSafe ApS, ZibraWireless ApS og Zibra Sports ApS. Bestyrelsesmedlem i GlobalConnect A/S, GlobalConnect GmbH, GlobalConnect Netz GmbH, GlobalConnect Outsourcing Services A/S, Zone Systems A/S, Zibra Digital Media Group ApS og DK Hostmaster A/S. Endvidere forretningsudvalgs- og hovedbestyrelsesmedlem i IT-branchen samt bestyrelsesmedlem i Dansk Internet Forum og Geeks Without Frontiers

Lisa Herold Ferbing

Ledelsesrådgiver cand.jur. & executive coach
Formand for Djøf

Søren Thuesen Pedersen

Director, External Affairs i Novo Nordisk A/S

Dorthe von Bülow *

Projektleder i HOFOR A/S

Helle Parsberg *

Projektleder i HOFOR A/S

Bibi Iqbal Shabeer *

Projektleder i HOFOR A/S

* Medarbejdervalgte

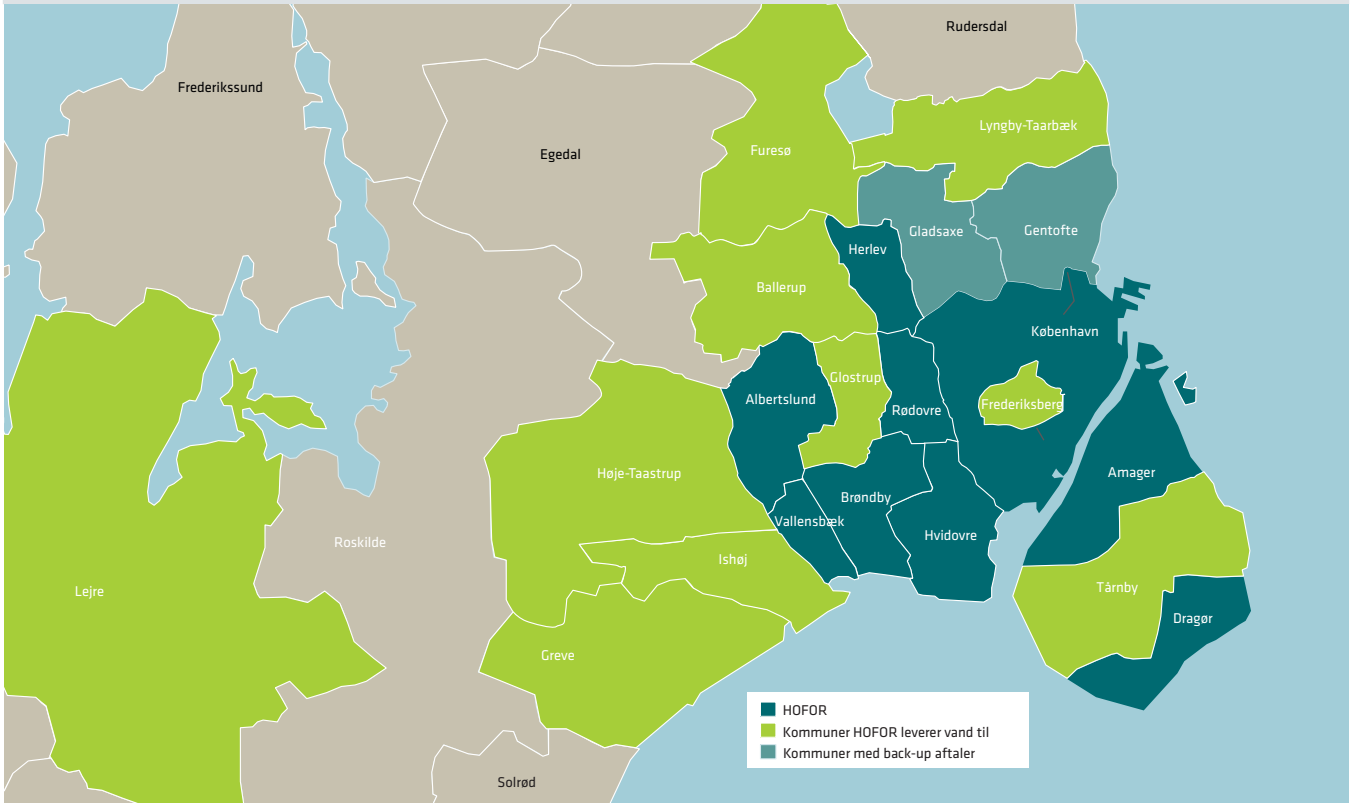
DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør

Jan Kauffmann, direktør for økonomi og forretning

VAND

HER LEVERER VI VAND

VORES VANDVÆRKER

Fakta om Vand

- ▶ HOFORs produktion af vand fordeler sig på syv regionale og syv lokale vandværker.
- ▶ Herfra leveres vand til HOFORs otte ejerkommuner.
- ▶ Desuden leveres vand til 11 andre forsyninger i hovedstadsområdet, og der er aftale om gensidig backup med to forsyninger.
- ▶ I alt oppumpes årligt 54 mio. m³ vand.
- ▶ Koncernen ejer ca. 2.000 km drikkevandsledninger.
- ▶ Leverer vand til 76.000 målere (afregningskunder).
- ▶ Samlet forsyner HOFOR omkring en mio. borgere.
- ▶ Medvirker til at rejse 3.800 hektar skov for at beskytte grundvandet.

Mio. kr.

2016

2015

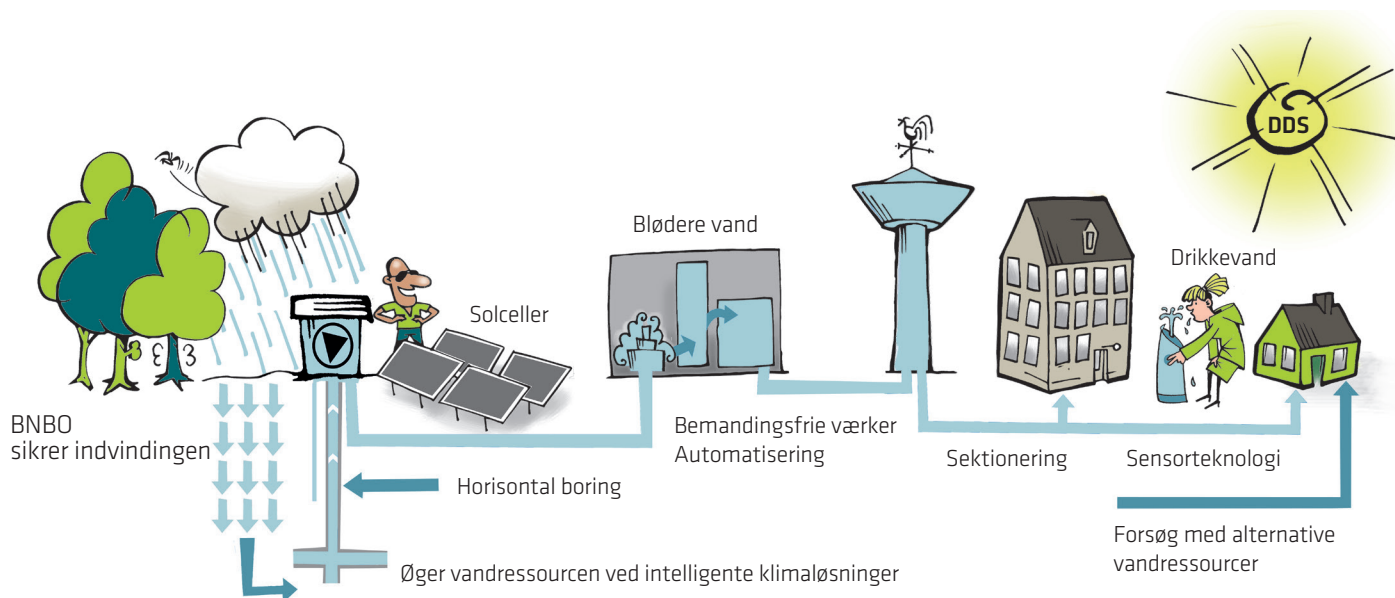
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	454	498
- heraf under/overdækning	-63	6
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-11	-11
Andre eksterne omkostninger	-236	-240
Afskrivninger	-158	-158
Finansielle poster, netto	-19	-31
Årets resultat før skat	30	58
Anlægsaktiver	4.167	4.020
Egenkapital	2.135	2.085
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	289	240

Den fælles vandkoncern i HOFOR sælger og distribuerer rent drikkevand til omkring en mio. borgere i HOFORs forsyningsområde og er Danmarks største vandselskab. De enkelte vandselskaber i koncernen er ikke fusioneret, hvorfor selskaberne har selvstændig økonomi og individuelle priser. HOFOR arbejder dog på at harmonisere priser og serviceniveauer selskaberne imellem, ligesom stordriftsfordele i koncernen kommer kunderne i alle selskaber til gode.

Noget af det, som HOFOR arbejder med inden for vand nu og i de kommende år, er beskrevet i tegningen nedenfor. Der er fokus på de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), for at sikre rent drikkevand ved

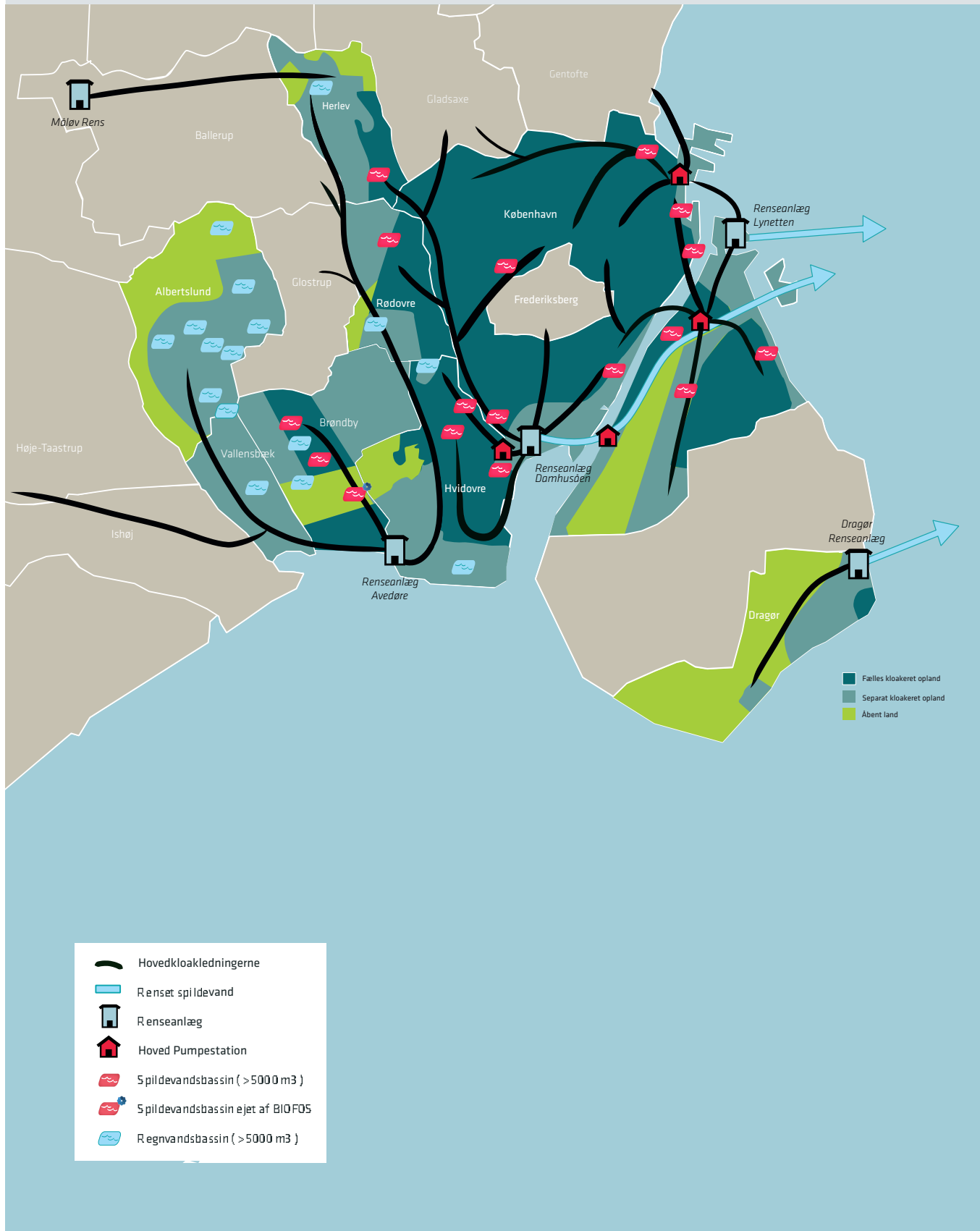
kildepladserne mange år frem i tiden. Der skal renoveres vandværker, og i den forbindelse introduceres blødere vand til kunderne. Selskabet kommer også til at arbejde med nye teknologier i hele processen fra vandindvinding, til kunden åbner hanen. Hele vejen bliver kvaliteten sikret ved, at HOFOR lever op til standarderne i Dokumenteret Drikkevandssikkerhed (DDS) og er certificeret efter ISO 22000. Det betyder, at vandet bliver behandlet som en fødevarer.

For nærmere om årets tiltag i de enkelte kommuner kan man læse 'Vand- og spildevandsrapport 2016'.

SPILDEVAND

HER HÅNDTERER VI SPILDEVAND

Fakta om Spildevand

- ▶ HOFOR håndterer spildevand og regnvand i otte ejerkommuner.
- ▶ Koncernen ejer 2.500 km kloakledninger, 87 regnvandsbassiner og 44 spildevandsbassiner.
- ▶ BIOFOS ejer de tre renselanlæg Lynetten, Avedøre og Damhusåen.
- ▶ Herudover ejer HOFOR et renselanlæg i Dragør.
- ▶ Samlet set afleder HOFORs spildevandsselskaber spildevand og regnvand for omkring 800.000 borgere.

Mio. kr.

2016

2015

Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	1.013	1.002
- heraf under/overdækning	84	-45
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-187	-170
Andre eksterne omkostninger	-171	-152
Personaleomkostninger	-85	-94
Afskrivninger	-452	-435
Finansielle poster, netto	-52	-49
Årets resultat før skat	67	102
Anlægsaktiver	13.165	12.804
Egenkapital	8.705	8.625
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	794	804

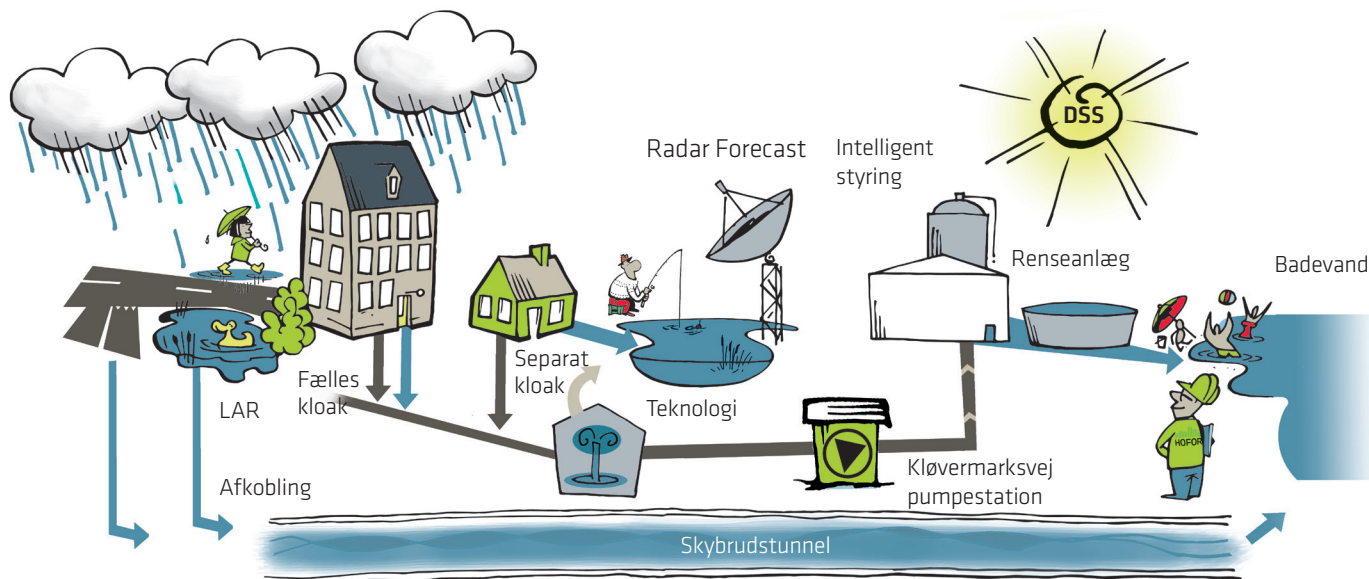
Spildevandsselskaberne i HOFOR står for transport af regnvand og spildevand for omkring 800.000 borgere i de otte ejerkommuner. De enkelte spildevandsselskaber i koncernen er ikke fusioneret, hvorfor selskaberne har selvstændig økonomi og individuelle priser. HOFOR arbejder dog på at harmonisere priser og serviceniveauer selskaberne imellem, ligesom stordriftsfordele i koncernen kommer kunderne i alle selskaberne til gode.

Noget af det, som HOFOR arbejder med inden for spildevand nu og i de kommende år, er beskrevet i tegningen nedenfor. Udfordringer med at styre regnvandet er blevet større, og HOFOR sætter ind med både

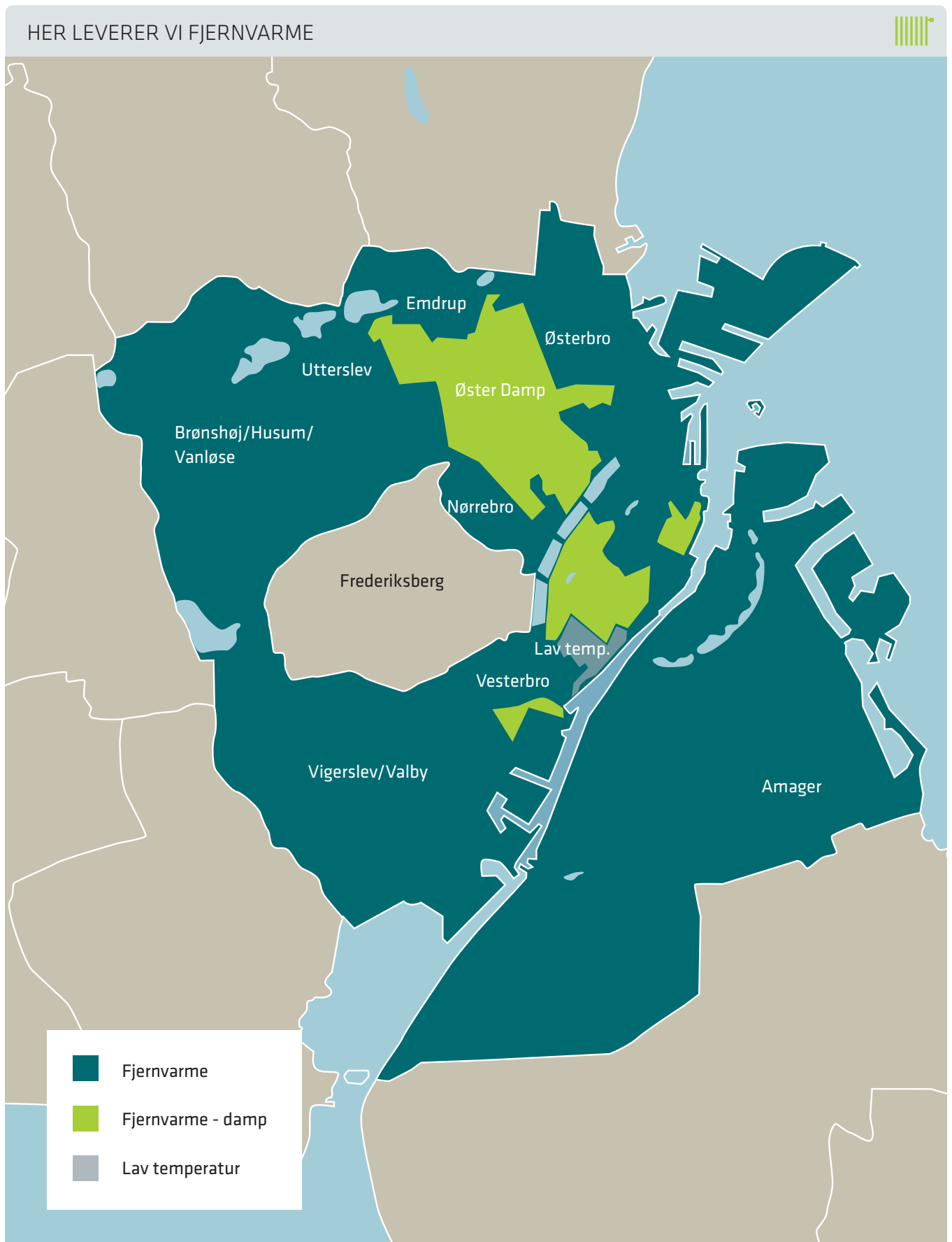
lokal afledning af regnvand (LAR), regnvandstunnele, der afkobler regnvand, og en forbedring af selve transporten af spildevand. Både med større ledninger i udsatte områder og en helt ny pumpestation.

Kvaliteten af arbejdet med spildevand bliver sikret ved, at HOFOR lever op til standarderne i Dokumenteret Spildevandssikkerhed (DSS) og er certificeret efter ISO 9001.

For nærmere om årets tiltag i de enkelte kommuner kan man læse 'Vand- og spildevandsrapport 2016'.

FJERNVARME

Fakta om Fjernvarme

- ▶ 99 pct. af varmebehovet i København dækkes af fjernvarme.
- ▶ Samlet aftager 32.000 kunder (målere) fjernvarme fra HOFOR svarende til godt 600.000 borgere.
- ▶ Fjernvarme leveres via 1.390 km langt vandbaseret net og 79 km langt dampbaseret net.
- ▶ 2/3 af fjernvarmen indkøbes via transmissionsselskabet CTR I/S, mens resten – hovedsageligt damp – indkøbes direkte fra varmeproducenterne DONG Energy A/S og HOFOR Energiproduktion A/S.
- ▶ HOFOR Fjernvarme ejer tre spidslastværker, hvoraf to af værkerne leverer til CTR.

Mio. kr.

2016

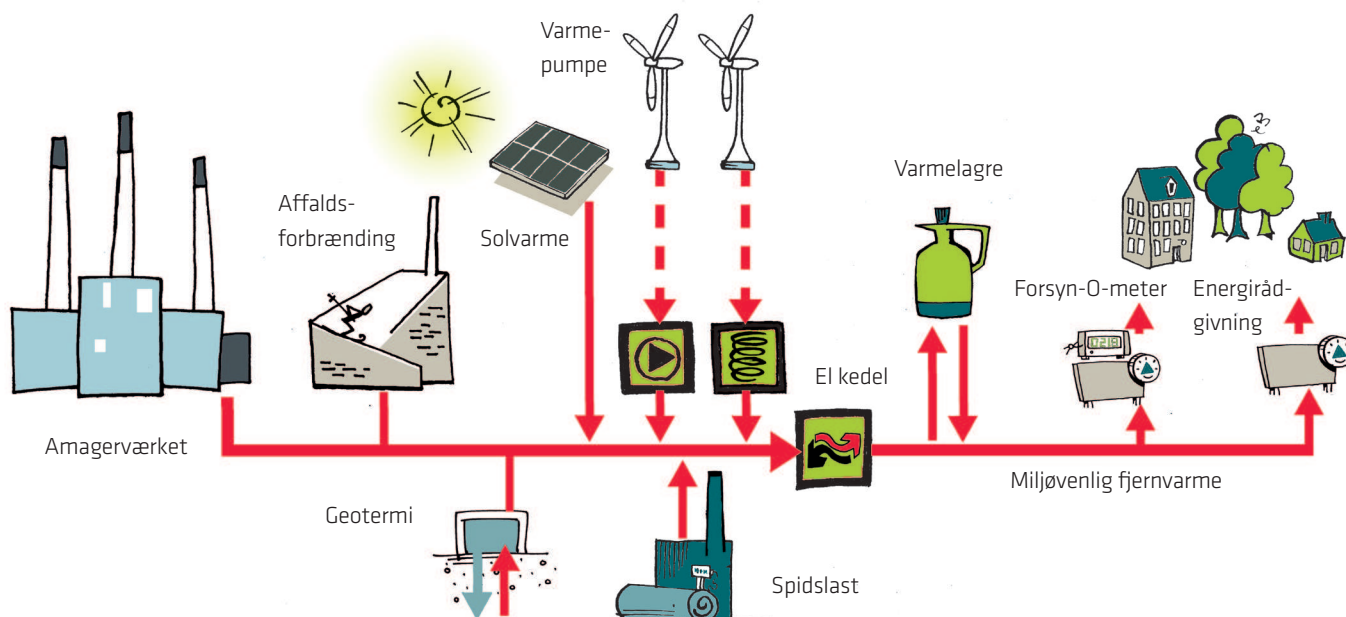
2015

	2016	2015
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	2.996	2.928
- heraf under/overdækning	47	101
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-2.009	-1.969
Andre eksterne omkostninger	-259	-258
Afskrivninger	-424	-412
Finansielle poster, netto	-63	-73
Årets resultat før skat	242	215
Anlægsaktiver	6.344	6.243
Egenkapital	2.675	2.434
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	526	475
Mængde - GWh	4.280	4.093

HOFOR Fjernvarme P/S varetager distribution og salg af fjernvarme til omkring 600.000 borgere i Københavns Kommune.

Noget af det, som HOFOR arbejder med inden for fjernvarmeområdet nu og i de kommende år, er beskrevet i tegningen nedenfor. Fjernvarmen kommer blandt andet fra Amagerværket, og der er derudover fokus på mulighederne for at inddrage flere nye varmeteknologier som

store varmepumper, geotermi, el-kedler og på at anvende varmelagre i systemet. Når det er meget koldt, kan spidslastværker supplere, og når borgerne skruer ned igen, kan varmen leveres fra de store kraftvarmeproducerende enheder. Helt ude hos kunderne arbejder HOFOR for, at varmen bliver brugt på den mest effektive måde – til gavn for både miljøet og kundernes pengepung.

ENERGIPRODUKTION

Fakta om Energiproduktion

- ▶ Amagerværket dækker 20-25 pct. af varmebehovet i hovedstaden, ca. 40 pct. af elforbruget i København og ca. 10 pct. af elforbruget på Sjælland.
- ▶ Værket består af to blokke:
- ▶ Blok 1: Idriftsat i 1971 og nyrenoveret i 2010. Biomassefyret med kapacitet på ca. 70 MW el og 265 MW varme.
- ▶ Blok 3: Idriftsat i 1989. Kulfyret med kapacitet på 250 MW el (kondens) og 330 MW varme.

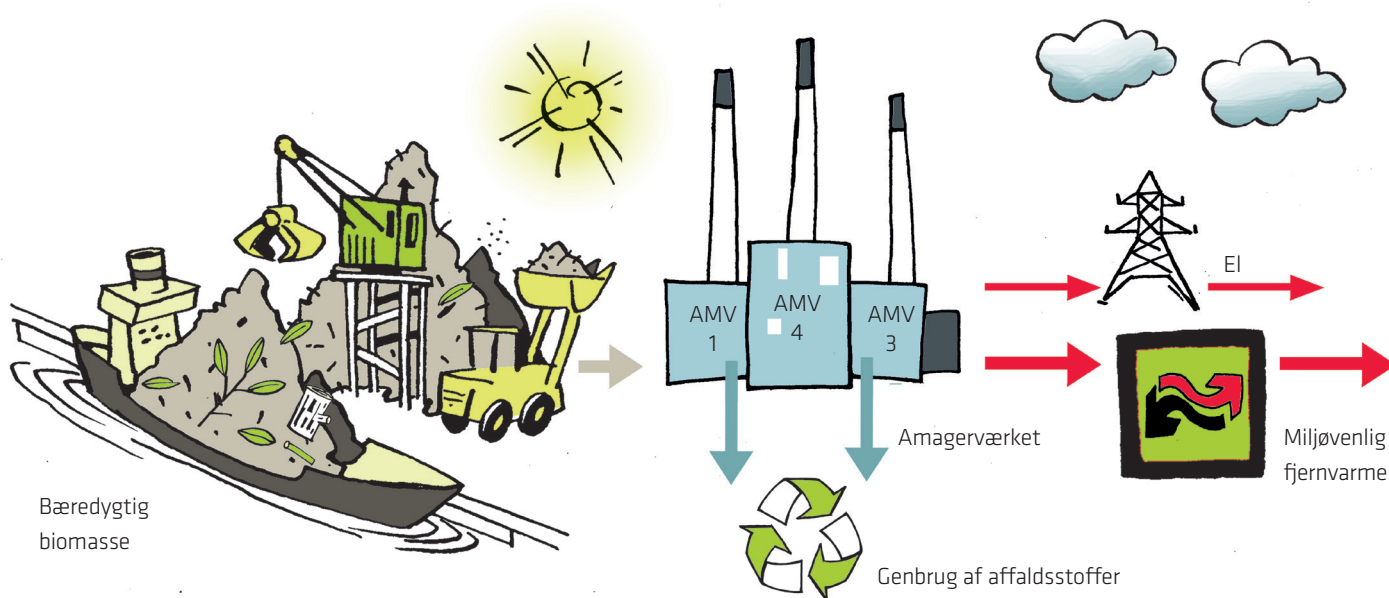
Mio. kr.

	2016	2015
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	1.133	961
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-580	-538
Andre eksterne omkostninger	-269	-246
Afskrivninger	-213	-181
Finansielle poster, netto	2	-6
Årets resultat før skat	71	-11
Anlægsaktiver	2.510	2.097
Egenkapital	378	297
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	644	233
Varmesalg - TJ	8.899	7.624
Elsalg - GWh	1.322	965

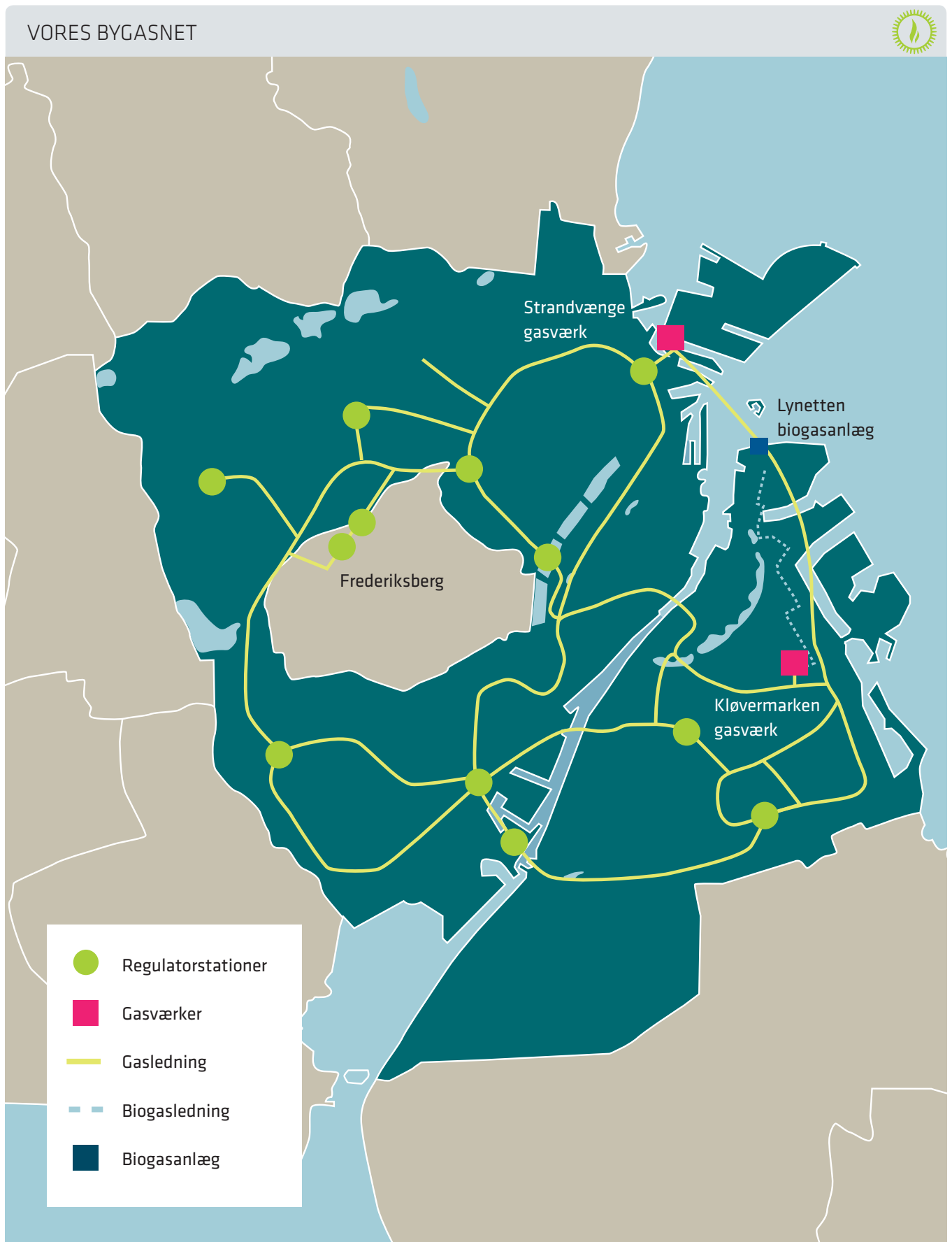
HOFOR Energiproduktion A/S ejer Amagerværket, som udgør en grundsten i fjernvarmeforsyningen i København og producerer fjernvarme til en række omegnskommuner. Værket dækker i dag en betydelig del af varmebehovet i hovedstadens fjernvarmesystem og en mindre del af elforbruget på Sjælland.

Noget af det, som HOFOR arbejder med på Amagerværket nu og i de kommende år, er beskrevet i tegningen nedenfor. Det helt store projekt

er BIO4-projektet, der skal etablere en ny kraftværksblok kaldet blok 4. Denne blok skal fra 2019 producere klimavenlig fjernvarme og strøm ved at forbrænde bæredygtig biomasse som erstatning for den kulfyrede blok 3. Desuden er der fortsat fokus på at effektivisere produktionen fra de to eksisterende blokke.

BYGAS

Fakta om Bygas

- ▶ Bygas bliver fremstillet på to værker ved at blande naturgas, biogas og atmosfærisk luft.
- ▶ Fra værkerne ledes bygassen til kunderne via 865 km langt distributionsnet.
- ▶ Forsyningsområdet omfatter Københavns Kommune, dele af Rødovre, Tårnby og Hvidovre Kommuner.
- ▶ HOFOR Bygas har ca. 135.000 afregningskunder, hvoraf ca. 130.000 aftager bygas til madlavning.
- ▶ Herudover salg til Frederiksberg Kommune, der forsyner ca. 18.000 afregningskunder.
- ▶ Bygassen bruges primært til madlavning i private hjem og til erhvervs kunder.

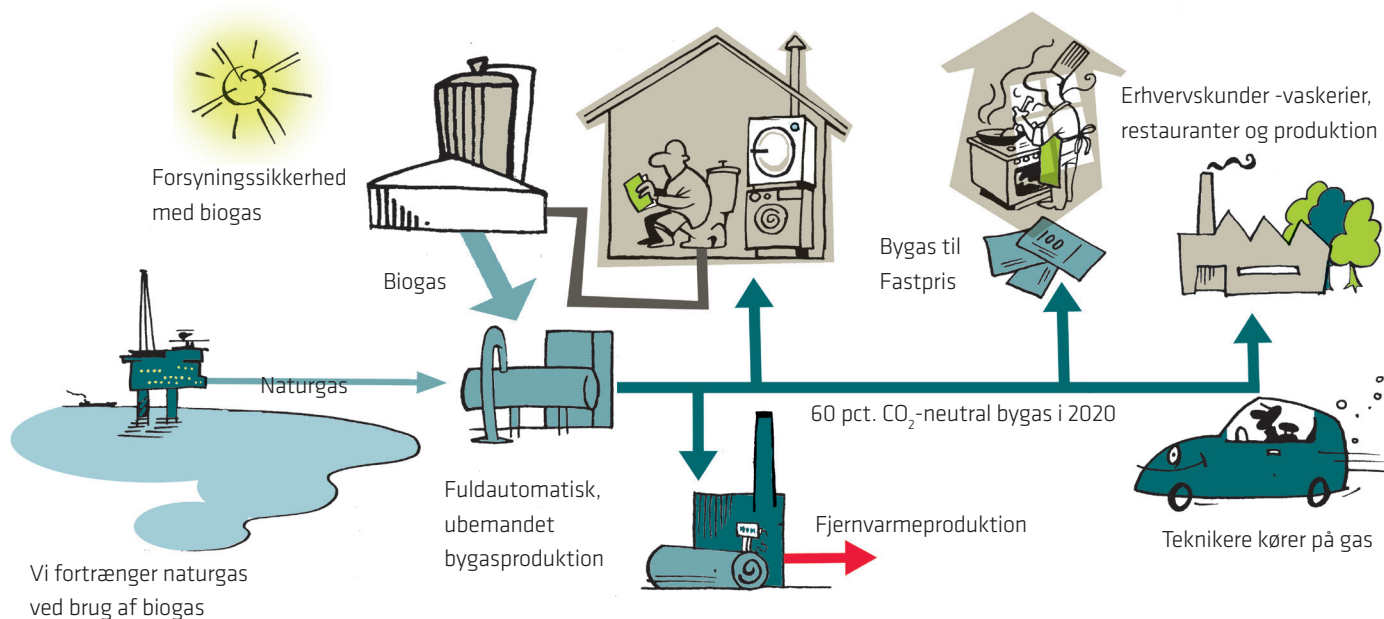
Mio. kr.

	2016	2015
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	130	139
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-10	-17
Andre eksterne omkostninger	-46	-41
Afskrivninger	-25	-24
Finansielle poster, netto	0	0
Årets resultat før skat	49	56
Anlægsaktiver	666	653
Egenkapital	716	667
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	38	40
Mængde - mio. m ³	27	26

HOFOR Bygas P/S varetager produktion, distribution og salg af bygas samt har myndighedsrollen som godkendt gasleverandør. Samlet forsyner selskabet omkring 300.000 københavnere.

Noget af det, som HOFOR arbejder med inden for bygas nu og i de kommende år, er beskrevet i tegningen nedenfor. Bygassen består i stigende grad af biogas fra renseanlæg, og HOFOR arbejder på at

sikre forsyningen af biogas. HOFOR har introduceret Fastpris til private kunder, som bruger bygas til deres madlavning. Fastpris er billigere for den typiske gaskunde, der samtidig slipper for den årlige aflæsning af måleren. HOFOR leverer også bygas til restauranter og produktionsvirksomheder – og godt halvdelen af selskabets teknikerbiler kører på gas.

FJERNKØLING

Fakta om Fjernkøling

- ▶ Selskabet har indgået kundeaftaler med en samlet effekt på ca. 52 MW
- ▶ Ledningsnettet er på ca. 18 km
- ▶ Kåret som Gazellevirksomhed af Børsen fire år i træk
- ▶ Ved at skifte fra lokalt el-drevet køleanlæg til fjernkøling er det muligt at reducere udledning af CO₂ med op til 70 pct. og opnå en økonomisk besparelse på op til 40 pct.

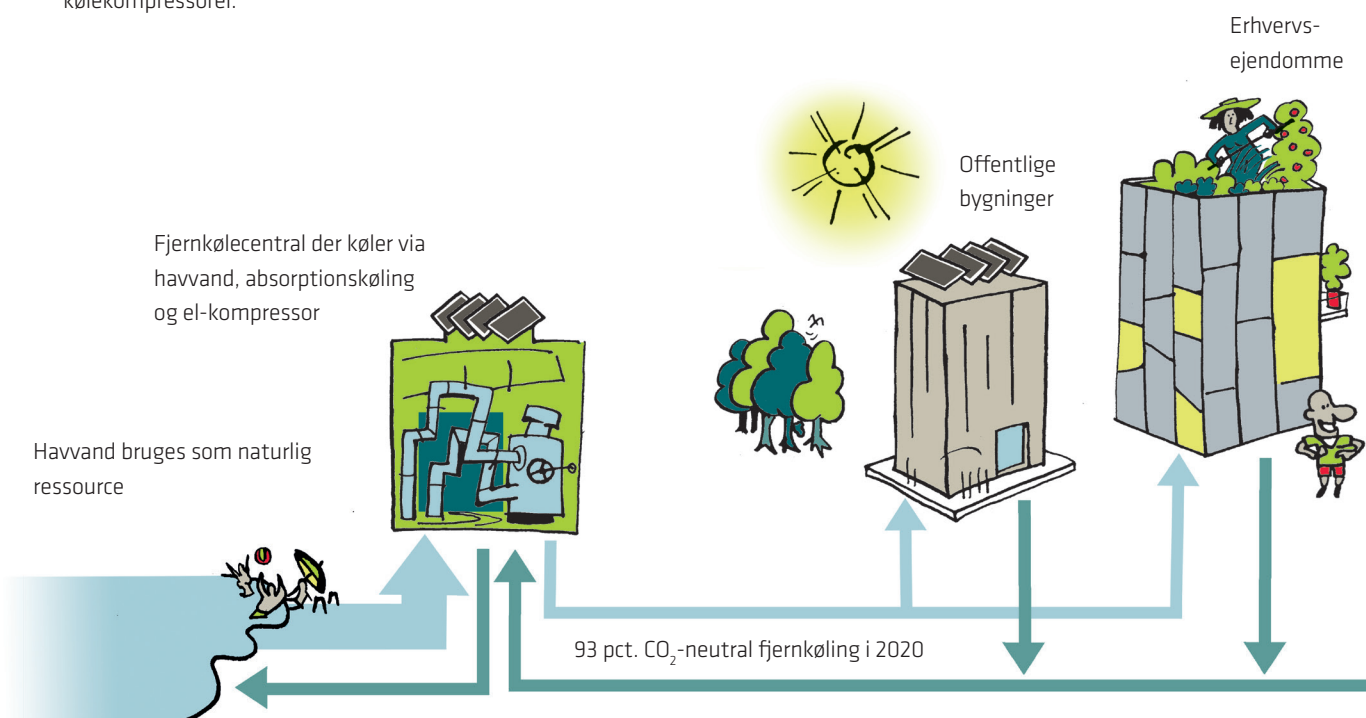
Mio. kr.

	2016	2015
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	46	38
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-3	-3
Andre eksterne omkostninger	-7	-6
Afskrivninger	-14	-13
Finansielle poster, netto	-2	-3
Årets resultat før skat	18	14
Anlægsaktiver	550	488
Egenkapital	112	101
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	78	70
Mængde - GWh	18	15

HOFOR Fjernkøling A/S sender koldt vand ud til kunderne gennem et sammenhængende rørsystem – på samme måde som fjernvarme. Kunderne er større erhvervsjendomme og offentlige bygninger, som eksempelvis har brug for køling af serverrum eller har aircondition. Potentialet for fjernkøling i København er stort, og det samme er interessen for denne forsyningsform, der i dag produceres på tre forskellige måder:

- ▶ Frikøling, hvor kulden produceres ved hjælp af koldt havvand, som trækkes ind til køleanlægget fra Københavns Havn.
- ▶ Absorptionskøling, hvor kulden produceres ved hjælp af havvand og damp fra fjernvarmenettet.
- ▶ Kompressorkøling, hvor kulden produceres ved hjælp af el-drevne kølekompressorer.

For alle produktionsmetoder anvendes havvand hele året – enten som primær kølekilde eller som sekundær kølekilde ved at afkøle kølemaskinerne. Herved opnås både lav CO₂-udledning og en økonomisk besparelse.

VIND

PLAN FOR VINDMØLLER I DANMARK

Drift

Under opførelse

Forundersøgelse

Fakta om Vind

- ▶ Mål for 2025: 360 MW vindmøller i drift eller under opførelse – svarende til godt 100 store vindmøller.
- ▶ Fem parker i drift med en kapacitet på 44 MW – HOFOR ejer de 32 MW svarende til elforbruget for ca. 25.000 husstande.
- ▶ Herudover er besluttet to yderligere vindmølleparker på land med en samlet kapacitet på 30 MW – det er mere effektive møller, som svarer til elforbruget for ca. 30.000 husstande.

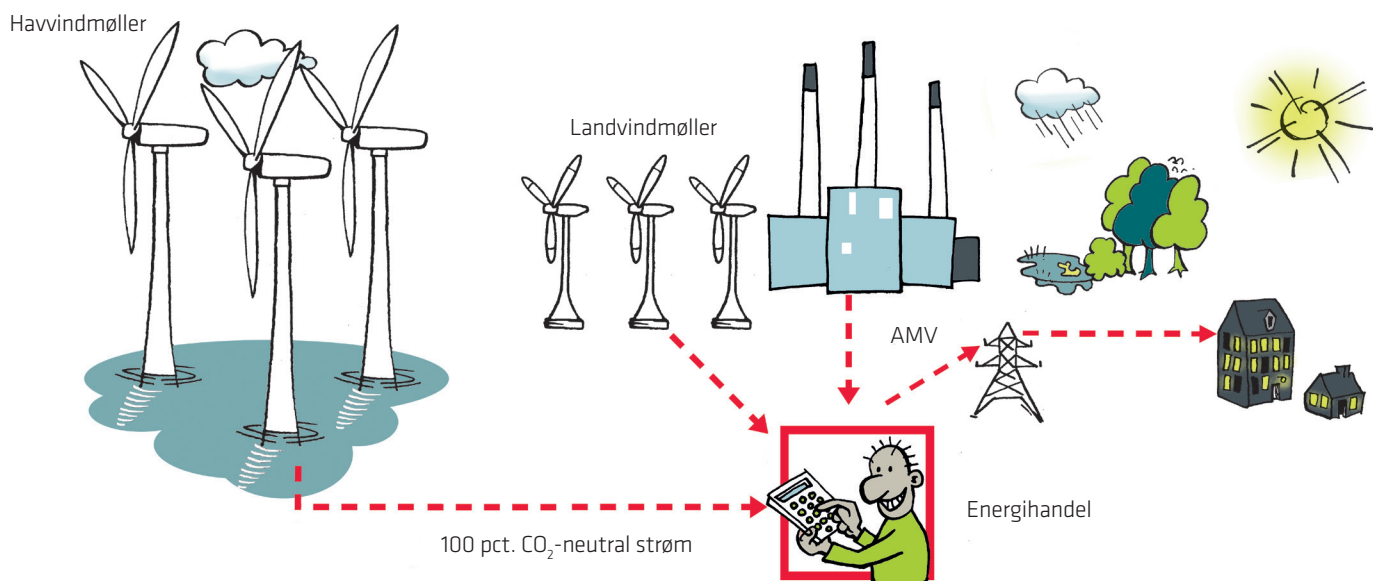
Mio. kr.

	2016	2015
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	33	50
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-0	-0
Andre eksterne omkostninger	-36	-27
Afskrivninger og nedskrivninger	-87	-15
Finansielle poster, netto	-10	-8
Årets resultat før skat	-101	-2
Anlægsaktiver	445	392
Egenkapital	74	175
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	111	73
Mængde - GWh	89	93

HOFOR Vind A/S blev stiftet i 2010. Selskabets formål er at forberede grundlaget for opstilling af vindmøller og dernæst at finansiere, etablere, eje, drive, og yde rådgivning om vindmølleprojekter. HOFORs interesse i vindenergi hænger sammen med Københavns Kommunes klimaplan. Som den første hovedstad i verden skal København være CO₂-neutral i 2025. Vindmøller er i den forbindelse udpeget som en af de væsentligste indsatser for at nå det ambitiøse mål. Klimaplanens mål for vindmølleaktiviteter svarer til i alt ca. 360 MW eller godt 100 store vindmøller i drift i 2025. I en tæt by som København er der kun plads

til et begrænset antal vindmøller. Derfor omfatter vindmølleplanerne også placeringer uden for København – både på landjorden og til havs.

Selskabet har arbejdet med at realisere strategien, således at den nu omhandler udvikling af egne projekter både i og udenfor København. HOFOR opkøber desuden vindmølleprojekter under udvikling i landets øvrige kommuner. Til havs er HOFORs strategi at indgå partnerskaber med etablerede aktører inden for branchen.

HOFOR er begyndt at lede efter lækager med en ny metode. En drone termograferer et helt kvarter og kortlægger meget præcist, hvor varmen slipper ud af systemet.

LEDELSESBERETNING

HOFORs vision er at skabe bæredygtige byer, og missionen er at levere vand- og energiløsninger til kunderne – grønt, sikkert og billigt. Virksomheden arbejder frem mod dette gennem tre overordnede ambitioner, nemlig fælles, integreret og fremsynet. De tre ambitioner er ryggraden i den concernstrategi, der sætter retningen for virksomheden fra 2015 til og med 2020.

Fælles, Integreret og Fremsynet – concernstrategi 2020

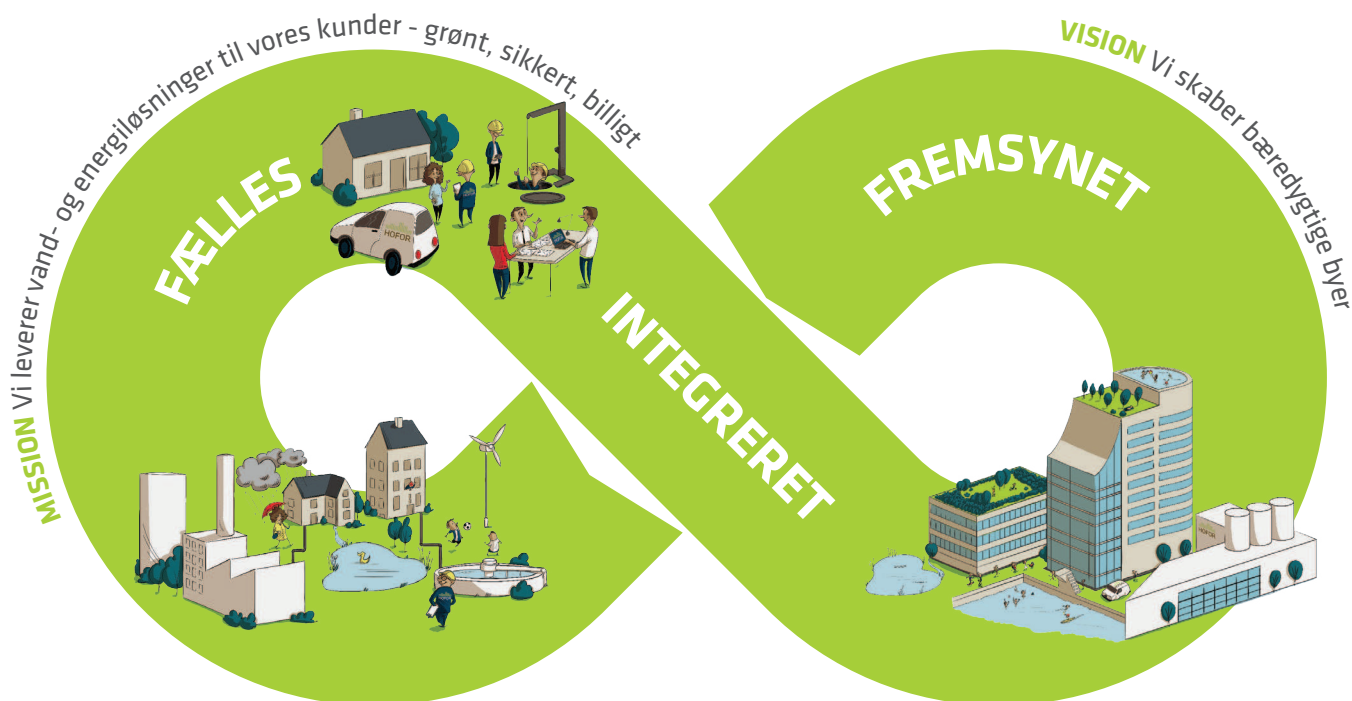
”Fælles” fordi HOFOR vil udvikle og investere i fælles infrastruktur med høj kollektiv værdi. F.eks. ved at bygge flere store skybrudstuneller i København, sikre rent drikkevand og en CO₂-neutral forsyning. Det handler om, at virksomheden har fokus på de forsyningsløsninger, som kunderne får glæde af i et bredt netværk – i stedet for, at hver bolig har egne lokale forsyningsløsninger, så får man fjernvarme fra HOFOR direkte ind til huset, bygas til komfuret og drikkevand til hanerne.

”Integreret” fordi HOFOR vil tænke forsyningsarterne bedre sammen. F.eks. ved at omdanne varme fra spildevand til fjernvarme ved at bruge varmepumper. Der skal være øget fokus på, at virksomheden bliver bedre til at udnytte ressourcer internt og skabe synergi. Virksomheden skal fortsat være omkostningsbevidst og arbejde med effektiviseringer og sunde investeringer.

”Fremsynet” fordi HOFOR vil udvikle og anvende nyskabende løsninger, der kan styrke effektiviteten og give kunderne bedre service, miljø og priser. F.eks. ved at lave blødere vand, der gavner miljøet og sparer kunderne for penge og besvær. Og ved at udvikle nye teknologier i varmforsyningen, samt understøtte udvikling og eksport af bæredygtige løsninger i samarbejde med private virksomheder. Samtidig skal HOFOR styrke fokus på kunderne, sikre en bedre kundeoplevelse og øge effektiviteten i kundebetjeningen.

HOFOR skal arbejde både fælles, integreret og fremsynet for at nå visionen at skabe bæredygtige byer. Strategien er symboliseret ved kredsløbet for at understrege, at alle tre ambitioner er lige vigtige og hænger sammen.

Ud over de tre ambitioner handler HOFORs strategi om konsolidering. Der er derfor et stort fokus på kerneforretningen og de funktioner, der går på tværs af hele organisationen. I de følgende afsnit bliver årets vigtigste resultater inden for fælles, integreret og fremsynet præsenteret. Hele rapporteringen om nogle af kerneforretningsopgaverne, eksempelvis HOFORs medarbejderansvar og ansvar for miljøet, er beskrevet senere i denne rapport i afsnittet om samfundsansvar.

Kredsløbet symboliserer, at der skal være fokus på alle tre ambitioner. De hænger uløseligt sammen, er ikke prioriterede og HOFOR når ikke i mål uden at have succes på alle tre områder.

FÆLLES

Kraftvarme med bæredygtig biomasse

På Amagerværket bliver der i dag fyret med både biomasse og kul. For at København bliver CO₂-neutral i 2025, kræver det, at kullet fjernes. HOFOR har derfor besluttet at investere i en ny biomassefyret kraftværksblok på Amagerværket. Den nye blok 4 skal erstatte blok 3, som er kulfyret og i slutningen af sin tekniske levetid.

For HOFOR er det afgørende, at den nye kraftværksblok fyrer med bæredygtig træflis, og HOFOR arbejder sammen med både kraftværksbranchen og fjernvarmebranchen for at fastholde en brancheaftale om at bruge bæredygtig biomasse. Med aftalen har HOFOR et godt udgangspunkt for at bidrage til, at København når målet om at blive verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025.

De store leverancer af procesudstyr til den nye blok blev færdigforhandlet gennem de første

måneder af 2016, således at der i maj 2016 – dagen efter den endelige investeringsbeslutning var truffet i HOFORs bestyrelse – blev underskrevet kontrakter med fire store leverandører af procesudstyr til anlægget. Miljøgodkendelse og lokalplanstillæg kom på plads i tide til at kunne tage første spadestik den 1. september 2016. Dagen blev markeret ved en ceremoni med deltagelse af overborgmester Frank Jensen, HOFORs bestyrelsesformand Leo Larsen og CTRs bestyrelsesformand Morten Kabell, som også er Københavns teknik- og miljøborgmester. Samme dag påbegyndtes pæleramningen til det store byggeri.

Når den nye kraftværksblok står klar, vil den dels medvirke til at gøre København CO₂-neutral og give københavnere mulighed for at se byen fra en ny vinkel. Det bliver nemlig muligt at spadserere forbi kraftværksblokken og også nyde udsigten fra toppen. Arkitekten bag BIO4-projektet vandt i efteråret 2016 den

internationalt anerkendte pris Leaf Award for designet af kraftværksblokken.

Byggeriet skrider planmæssigt frem, og man forventer nu at kunne tage den nye kraftværksblok i brug allerede i 2019.

Dampkonvertering i fjernvarmenettet

I en del af det op til 90 år gamle fjernvarmesystem i København bliver varmen leveret som damp. Men det er langt mere klimavenligt at levere fjernvarmen med vand i rørene, og derfor er HOFOR i gang med at konvertere mange kilometer fjernvarmerør, således at dampen erstattes af varme leveret med vand. Det svarer til at lægge et nyt fjernvarmesystem i en by på størrelse med Aalborg, men når gravearbejdet er overstået, vil københavnere få en mere energieffektiv varme, som er med til at nå målet om at gøre København CO₂-neutral i 2025.

I forbindelse med varmens dag inviterede HOFOR til en gåtur under havnen i den nyindrettede fjernvarmetunnel. Det var en stor succes, og flere tusinde borgere gik de 300 m i tunnelen fra Islands Brygge til Kalvebod Brygge - 25 meter under havoverfladen.

I løbet af 2016 blev forsyningsikkerheden til de vandbaserede fjernvarmekunder i indre København større. Det skete med færdiggørelsen af flere store hovedledningsprojekter. Bl.a. hovedledningen i Bredgade samt Havnekrydsningen og Islands Brygge ledningen. En af de store milepæle i dampkonverteringen lå lige i starten af 2016, hvor tunnelboremaskinen Gertrud blev færdig med at tunnelere under Københavns Havn. Hovedledningsprojekterne sikrede, at kunder i Indre By fik leveret klimavenlig fjernvarme til fyringssæsonen 2016/2017.

Der er nu etableret 59 km fjernvarmeledninger af de planlagte 95 km. Frem til dampkonverteringens afslutning i 2021 mangler der således fortsat at blive etableret ca. 36 km ledning. Derudover mangler 549 anlæg at blive konverteret, hvilket svarer til 42 pct. af det samlede antal anlæg, som skulle konverteres, da projektet startede i 2009.

Klima- og skybrudsinvesteringer

En af de helt store udfordringer for HOFOR ligger i at få tilpasset byerne til at kunne klare de stigende mængder af regnvand. Klima- og skybrudsprojekter er derfor nu i gang med at blive konkretiseret, projekteret og gennemført i hele hovedstadsområdet. Det første større medfinansieringsprojekt på Skt. Annæ Plads blev indviet i juni 2016, ligesom skybrudstunnelen for Ydre Østerbro blev færdiggjort, så regnvand fra hele bydelen i fremtiden kan blive sendt direkte ud i havet.

I Københavns Indre By er der nu lagt over fire km klimarender, bl.a. i Rådhusstræde, Kgs. Nytorv og Esplanaden, der fører hverdagsregn og skybrudsvand til havnen, og i Valby gennemføres der projekter med lokal afledning af regnvand (LAR-projekter) og regnvandsrensning ved Vigerslevvej/Damhusåen. For at sikre, at der ikke er overløb fra kloak til Damhusåen, når det regner kraftigt, er der to store tunnel-projekter på hver side af åen. I 2016 blev tunnelprojektet på københavner-siden af Damhusåen færdig, og dermed ligger Danmarks længste forsikningsbassin klar til at aflaste kloaksystemet, hvis der er skybrud eller kraftigt regn. På Hvidovre-siden af åen

Skt. Annæ Plads i Indre By blev indviet i juni 2016. Pladsen er nu indrettet til at forsinke og opsamle regnvand, som tidligere oversvømmede gaderne i kvarteret.

blev første del af den større kloakledning også tunneleret færdig, og når alle tilslutninger er etableret, vil risikoen for overløb af spildevand til åen ved skybrud og kraftig regn være mindsket markant.

I Albertslund blev klimatilpasningsprojektet i Kongsholmparken og Vandhaverne afsluttet i 2016, ligesom Brøndby, Rødovre, Herlev, Hvidovre, Vallensbæk og Dragør har afsluttet klimaprojekter i løbet af året. Handlingsplaner for klimatilpasning og skybrud er i fokus, og alle kommuner har nu afsluttet det første arbejde med en samlet plan.

Arbejdet med at skybrudssikre hovedstadsområdet er altså godt i gang, og det kommer til at fortsætte mange år frem i tiden, for det tager tid at indrette eksisterende byer

til at kunne klare de stigende regnvandsmængder.

Klimaudfordringer løses på tværs

En væsentlig grund til dannelsen af HOFOR var ønsket om at samarbejde tæt omkring klimatilpasning og skybrudssikring. Det store skybrud i juli 2011, og erkendelsen af at vandet ikke kender til kommunegrænser, gav det fælles udgangspunkt, at de store investeringer i klimasikring skal koordineres for at give størst mulig nytte og synergi.

Nogle af de tværkommunale projekter, der er sat i gang for at klima- og skybrudssikre hovedstadsområdet, er Harrestrup Å-, St. Vejle Å- og Kagsåprojektet.

Ti kommuner samarbejder om at skybruds-

sikre Harrestrup Å. Seks af disse kommuners spildevandsselskaber er med i HOFOR, der siden 2013 har fungeret som projektsekretariat for det store tværkommunale samarbejdsprojekt. I projektet er der i 2016 udarbejdet en fælles Kapacitetsplan 2016, der rummer delløsninger på 50 lokaliteter langs åen. Planen er at implementere delløsningerne over en 30-årig periode og dermed sikre, at åen kan rumme en 100 års regnhændelse. I løbet af de næste to år vil kapacitetsplanen blive udviklet og optimeret med henblik på, at parterne i 2018 beslutter sig endeligt for dens gennemførelse.

I 2016 blev de fleste af anlægsprojekterne i det store klimatilpasningsprojekt omkring St. Vejle Å afsluttet. Der er tale om omlægning og klimatilpasning af et af landets største regnvandstekniske anlæg tilhørende Kloak-sammenslutningen Vallensbæk Mose – et samarbejde mellem forsyningerne i Albertslund, Brøndby, Glostrup, Høje-Taastrup, Ishøj og Vallensbæk kommuner. Både Ishøj og Vallensbæk har tidligere været hårdt ramt af skybrud, der har sat tunneler, veje og kældre under vand. Projektet er realiseret med midler, som er en kompensation for, at Banedanmark fjerner en del af Vallensbæk Sø i forbindelse med etableringen af Ringstedbanen.

Ved Kagsåen er HOFOR involveret i et stort tværkommunalt projekt sammen med Nordvand, Gladsaxe og Herlev Kommuner. Kagsåen er i dag stærkt påvirket af spildevand. Når det regner, aflastes der spildevandsopblandet regnvand til åen via 22 overløb fra afløbssystemer i Gladsaxe og Herlev. Der er en VVM-proces i gang, og der har været afholdt borgermøde om de mange planlagte tiltag langs åen.

Skybrudssamarbejde mellem HOFOR og DMI

Københavns Kommune, Hovedstadens Beredskab, Frederiksberg Kommune, Frederiksberg Forsyning, Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune, Nordvand og HOFOR har indgået en aftale om oprettelse af en skybrudsvagt hos DMI, som har til formål at assistere forsyningerne og beredskaberne med data og prognoser i forbindelse med skybrud.

Desuden samarbejder DMI og HOFOR om at udvikle IT-systemet SURFF, som sammenligner data fra regnmålere, spildevandskanaler og vejrradar, med det formål at udarbejde en autogenereret prognose for vand på terræn.

Rent drikkevand i Tinghøjbeholderen

For at sikre vand nok i København til at de fleste kan tage et brusebad om morgenen, har HOFOR en række store vandbeholdere i Tinghøj. Beholder 12 på Tinghøj har siden maj 2015 gennemgået en gennemgribende renovering. Beholderen, der er Danmarks største på 76.000 m³, blev opført i årene 1974-76 og har været ude af drift de sidste mange år. Utætheder i den gamle beholder, og dens flade tag gav forureninger af drikkevandet. Renoveringen af beholder 12 har bestået i at nedrive taget og dets bærende elementer og opføre en ny beholder inden i den gamle. Den nye beholder på 63.000 m³ blev færdig i december 2016 og indgik i driften i starten af 2017.

Grundvandsbeskyttelse

Drikkevandet hentes op dybt nede fra grundvandet i undergrunden. Det kan tage naturen op til 500 år at danne grundvandet, og nogle steder er grundvandet helt ungt, dvs. under 25 år gammelt. Grundvandsbeskyttelse kræver derfor langsigtet planlægning, når det skal sikres, at kommende generationer fortsat kan få drikkevand, der er baseret på rent grundvand. Det er derfor en vigtig opgave for HOFOR gennem forebyggende tiltag at sikre en god grundvandskvalitet – også på lang sigt.

HOFOR arbejder fortsat sammen med Naturstyrelsen og kommuner om at få rejst ny skov i vigtige indvindingsområder til virksomhedens kildepladser. Ved udgangen af 2016 er der realiseret 1.180 hektar af de knap 4.000 hektar skov, der indgår i samarbejdsaftalen mellem de involverede kommuner, staten og HOFOR.

På baggrund af grundvandsbeskyttelsesstrategien har HOFOR sat fokus på arbejdet med at indgå frivillige aftaler om miljøvenlig drift af landbrugsarealer. I 2016 blev der indgået aftaler med 13 lodsejere på cirka 36 hektar.

Dermed har HOFOR ved udgangen af 2016 beskyttet cirka 450 hektar med frivillige aftaler om miljøvenlig drift.

2016 har også været præget af en sag om pesticidforbud i det boringsnære beskyttelsesområde (BNBO) ved Bjellekær Kildeplads. Egedal Kommune har, som den første kommune i landet, meddelt forbud til lodsejere i nærområdet til kildepladsen om ikke at bruge pesticider. HOFOR bakker op om Egedal Kommunes beslutning om at fremtidssikre kildepladsen mod forurening.

HOFOR indgår fortsat i et godt samarbejde med lokale vandværker i seks Vandsamarbejder, som har til formål at beskytte grundvandet. Hovedaktiviteten i de lokale Vandsamarbejder er at sløjfe ubenyttede brønde og borer for at undgå, at de kan udgøre en risiko for forurening af grundvandet. I løbet af de sidste ti år er der blevet sløjfet knap 900 brønde og borer. Derudover samarbejder HOFOR generelt med kommunerne om at sikre grundvandet.

Indvindingstilladelser

HOFOR har syv regionale vandværker. Grundvandet til produktionen af drikkevand på vandværkerne pumpes op på de tilhørende kildepladser. Der er i alt 49 regionale kildepladser, hvoraf der er nyere indvindingstilladelser på de syv. De resterende tilladelser havde alle udløbsdato i 2016.

HOFOR har for de regionale kildepladser for over 10 år siden søgt kommunerne om fornyede indvindingstilladelser, men det blev af den daværende planmyndighed, Hovedstadens Udviklingsråd, besluttet, at der skulle udarbejdes en VVM for den samlede regionale indvinding, inden tilladelserne kunne meddeles. Det har været en lang proces med forsinkelse af de statslige vandplaner, og yderligere forsinkelser som følge af klagesager, inden HOFORs VVM for den regionale vandindvinding forelå endeligt i december 2015.

Status ved udgangen af 2016 er, at der er meddelt 19 nye tilladelser. Sammen med de syv, der tidligere var meddelt, betyder det, at der

Beholder 12 ved Tinghøj er blevet renoveret og kan opbevare 63.000m³ drikkevand.

nu er 26 tilladelser i hus – svarende til 38 mio. m³/år ud af målet om at opnå en samlet tilladelsesmængde på 71,55 mio. m³/år.

HOFOR mangler således indvindingstilladelser på 23 kildepladser med i alt 33,55 mio. m³/år. Det betyder dog ikke, at der indvindes vand uden tilladelse, da der er meddelt kortere forlængelser af de tidligere tilladelser på uændrede vilkår, indtil HOFORs ansøgninger er færdigbehandlet. HOFOR har en god dialog med kommunerne omkring de resterende indvindingstilladelser, og der vil som hidtil blive fastsat vilkår, som sikrer, at hovedstadsområdet vandforsyning tilgodeses, samtidig med at de nødvendige natur- og miljøhensyn tages, for at opnå den størst mulige grad af bæredygtighed i den fremtidige vandindvinding.

Fjernkøling springer videre

I 2016 leverede HOFOR Fjernkøling A/S igen et flot resultat og kunne modtage Børsens Gazel-

lepris for fjerde år i træk. At selskabet kan forøge sin omsætning igen viser, at der fortsat er stor efterspørgsel på den klimavenlige køling. Og i løbet af 2016 er der lavet flere nye aftaler, så en endnu større andel af virksomheder og større ejendomme i København fremover vil sænke CO₂-udledningen markant ved at vælge køling fra HOFORs centrale fjernkølingsanlæg frem for at have et lokalt drevet køleanlæg.

Land- og havvindmøller

En del af HOFORs vindaktiviteter retter sig mod opstilling af vindmøller på land. I 2016 blev tre landvindmøller idriftsat, og dermed nåede HOFOR op på at producere mere end 100 GWh grøn og CO₂-fri strøm, svarende til elforbruget i 25.000 husstande. I 2017 er der planer om at opsætte og idriftsætte yderligere ni møller på land, og det vil få produktionen af den grønne strøm op over 200 GWh.

HOFOR ønsker også at opstille vindmøller til

havs. I 2016 deltog HOFOR derfor via to internationale konsortier i henholdsvis statsudbuddet af 350 MW kystnære vindmøller og Kriegers Flak. Det internationale konsortium bestående af wpd, Stadtwerke München og HOFOR valgte dog i juni 2016 at trække sig fra udbuddet af Kriegers Flak.

HOFOR og wpd afgav i september 2016 bud på 350 MW kystnære vindmøller i statsudbud. Energistyrelsen annoncerede senere, at Vattenfall havde afgivet laveste bud på 47,5 øre/kWh og dermed var vinder af udbuddet.

HOFOR har derfor siden september 2016 arbejdet på at forberede en revision af vindmøllestrategien. Strategiprocesen forventes afsluttet i løbet af sommeren 2017, hvor bestyrelsen beslutter den vindmøllestrategi, som skal støtte kommunens klimaplan.

INTEGRERET

Fælles systemer på tværs af HOFOR

Når HOFOR leverer en ydelse til kunderne, er det vigtigt, at kunderne kan stole på, at de modtager den lovede ydelse. HOFOR har altså et ansvar for at sikre, at vores anlæg vil være i stand til at levere den ydelse, vi har aftalt med vores kunder – og at ydelsen leveres til en tilfredsstillende pris og med en tilfredsstillende sikkerhed.

HOFOR er derfor i en proces med at implementere asset management, som er en måde at opnå den mest værdiskabende anskaffelse, drift og vedligehold, udskiftning og bortskaffelse af aktiverne i hele deres levetid. Med andre ord skal asset management sikre, at HOFOR leverer en service, eksempelvis opetid, til kunderne som aftalt – hverken mere eller mindre. Arbejdet med at indføre asset management på tværs af forsyningerne er i gang, og det forventes at tage fart fra slutningen af 2017 og årene frem.

Gennem hele 2016 har der været arbejdet intenst på at etablere et nyt vedligeholdelsessy-

stem i HOFOR. Løsningen er et fælles system på tværs af forsyningerne, der skal medvirke til at understøtte asset management. Systemet Entreprise Asset Management (EAM) vil være forberedt til at kunne dele opgaver på tværs, og der er derfor arbejdet med at udpege fælles opgavetyper og komponenter. I 2016 er hovedparten af alle komponenter i hver forsyning blevet registreret, og EAM bliver implementeret i foråret 2017.

Undskyld vi går i vejen

Gravearbejder kan ikke undgås, når byerne og forsyningen skal fremtidssikres. HOFOR er i gang med at skabe bæredygtige byer mange steder i hovedstadsområdet. Nogle steder går HOFOR i vejen i et lille område i få dage – andre steder er der tale om milliardinvesteringer i anlægsprojekter, som skybrudstunnelen ved Damhusåen. Arbejdet her varer i flere år og skal sikre, at flere tusinde borgere ikke risikerer oversvømmelser af deres huse, når der er skybrud.

HOFOR arbejder løbende på at optimere kommunikationen omkring gravearbejder til borgere og brugere af byen. Her er skilt-

ning, nyhedsbrevet 'Undskyld vi går i vejen', pressemeddelelser, vejtmøder, åbent husarrangementer og opslag i opgange eksempler på nogle af de kanaler, der bruges efter gravearbejds omfang. I 2016 begyndte HOFOR også for alvor at benytte facebook til kommunikation om fremgang med gravearbejder i byen. Et af de nye tiltag, som fik stor opmærksomhed bl.a. hos forbipasserende, entreprenører og på de sociale medier, var en række nye nudging-inspirerede skilte med humoristiske budskaber ved gravearbejdet på Dronning Louises Bro. Den nye type skilte var et forsøg på at få fodgængere og cyklister til at ændre vaner med et smil på læben.

Derudover har HOFOR styrket koordineringen af gravearbejderne på tværs af forsyningerne og styrket samarbejdet med kommunerne for at sikre, at projekterne bliver koordineret tidligst muligt i planlægningsfasen. Derved tages der hensyn til kommunernes egne projekter, og de projekter som kommunerne derudover har kendskab til. Eksempelvis koordineres HOFORs gravearbejder med kommunernes renoveringsplaner for veje og stier, således at borgerne i højere grad oplever et sammen-

HOFOR går i vejen mange steder i byerne, og her ved Dronning Louises Bro ramte det mange cyklister og fodgængere. En række nye skilte med sjove budskaber lod til at give flere smil end sure bemærkninger til arbejdet.

hængende forløb, og gentagne opgravninger og renoveringer af de samme strækninger så vidt det er muligt undgås. Denne koordinering og samgravning med andre ledningsejere er med til at sikre fremkommeligheden i byerne.

Biogas

København skal være verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025, og det kræver, at der skrues på mange energihåndtag. Et af dem er at øge andelen af klimavenlig biogas i bygassen. I løbet af 2016 nåede HOFOR op på at kunne levere 30 pct. biogas i bygassen, og i årene frem vil virksomheden fortsætte arbejdet med at øge den grønne del af bygassen til HOFORs 300.000 københavnske bygaskunder. Målet for 2017 er at nå op på mindst 40 pct. biogas i bygassen.

Prisudvikling

HOFORs primære forretningsområder fjernvarme, bygas, vand- og spildevand er underlagt hvile-i-sig-selv regulering, som betyder, at indtægter og udgifter skal balancere. Herudover sælges produktionen af fjernkøling, vindenergi og el-produktion fra Amagerværket på kommercielle vilkår.

Vand og spildevand

Udover hvile-i-sig-selv reguleringen er vand- og spildevandsselskaberne underlagt et prisloft, der fastsættes af staten. Kunderne i hvert enkelt selskab i HOFORs otte ejerkommuner betaler kun for de udgifter, der er forbundet med vand- og spildevandforsyningen i egen kommune. Da udgifterne er forskellige fra selskab til selskab, er priserne også forskellige. Dette skyldes primært, at investeringer og opgaver varierer fra kommune til kommune.

I fem af HOFORs otte ejerkommuner er vand- og spildevandspriserne samlet set uændret eller lavere i 2017 i forhold til 2016. Nemlig i Herlev, Hvidovre, København, Rødovre og Vallensbæk. I tre kommuner – Albertslund, Brøndby og Dragør - er der prisstigninger på mellem 1 pct. og 4 pct.

For alle otte ejerkommuner har HOFOR et mål om at sikre en jævn prisudvikling over årene.

Fjernvarme

HOFOR har for andet år i træk været i stand til at holde prisen på fjernvarme uændret. Dette sker, selv om HOFOR i disse år investerer i grønnere fjernvarme til København bl.a. i form af nye, bedre varmerør og omlægning fra damp til vandbaseret fjernvarme. Fjernvarmen leverer herved sit bidrag til at nå målet om at gøre København til verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025 – grønt, sikkert og billigt.

Bygas

HOFORs bygaskunder får ligesom fjernvarmekunderne glæde af uændrede priser fra 2016 til 2017. Faktisk vil de fleste private bygaskunder, der bruger bygas til komfuret, kunne sikre sig en lavere årlig udgift til gassen. Tidligere har kunderne både betalt abonnement og forbrug. Siden 1. maj 2015 har kunderne haft mulighed for at nøjes med at betale en fast pris svarende til abonnementet. For en typisk familie på fire personer svarer det til en besparelse på næsten 25 pct. om året. Desuden slipper Fastpris-kunderne for at skulle bruge tid på at aflæse og indberette deres forbrug. Ved udgangen af 2016 var over halvdelen af de private kunder – svarende til 67.000 målere – gået over til Fastpris.

Regulering – rammevilkår

Politisk aftale om effektiviseringer

I april 2016 besluttede Folketinget, at fjernvarmesektoren skal finde effektiviseringer på 500 mio. kr. frem mod 2020.

Kravet til effektiviseringer blev fordelt mellem de centrale kraftvarmeværker samt de resterende værker og fjernvarmenettet. De centrale kraftvarmeværker skal tilsammen dokumentere besparelser på 115 mio. kr. De øvrige skal finde de resterende 385 mio. kr. igennem en benchmarkmodel, der vil give individuelle besparelseskra- v ud fra relative omkostninger. HOFOR er omfattet af begge effektiviseringskrav, fordi virksomheden ejer både Amagerværket, spidslastanlæg og distributionsnet.

HOFOR arbejder sammen med interesseorganisationerne Dansk Fjernvarme og Dansk

Energi om at udvikle fornuftige modeller til besparelser, der både tager hensyn til myndighedernes behov for dokumentation og branchens behov for at reducere administration. Der bliver også arbejdet for at få modellerne til at afspejle virkeligheden, så besparelseskra- vene matcher branchens muligheder.

Forsyningsstrategi

Den daværende Venstre-regering lancerede en Forsyningsstrategi i efteråret 2016, der fokuserede på at effektivisere alle forsyningsarter – el, gas, varme, drikkevand, affald og spildevand. I grove træk skulle der konkurrenceud- sættes, hvor det er muligt, og give stærkere incitamenter til effektivisering og fusioner. Forsyningsstrategien er fortsat en del af den nuværende regerings regeringsgrundlag, og der vil blive arbejdet videre med at udmønte strategien i den kommende årrække. HOFOR ser frem til at deltage i samarbejde og dialog om de muligheder og udfordringer, der kommer i den forbindelse.

Ny vandsektorlov

I 2017 er en ny regulering af vandsektoren trådt i kraft. Som noget nyt indgår nu også vand- og spildevandsselskabernes investeringer i benchmarkingen og indtægtsrammerne, hvor det tidligere alene var driftsomkostningerne, der var underlagt en regulering. Den nye regulering lægger således et loft over selskabernes muligheder for at reinvestere og vedligeholde deres eksisterende anlæg i form af ledninger, pumpestationer, bassiner m.m.

For HOFOR betyder loftet over investeringerne væsentlige udfordringer for især drikkevandsselskaberne. Her er de udmeldte indtægtsrammer utilstrækkelige til at kunne vedligeholde det eksisterende ledningsnet i et omfang, der er tilstrækkeligt for på sigt at kunne opretholde en tilfredsstillende forsyningsikkerhed. HOFOR vil derfor arbejde for at få tilpasset reguleringen, så forsyningsikkerheden ikke udfordres.

På klimasikringsområdet betyder reguleringens udformning, at effektiviseringskravene øges for de selskaber, der er aktive med hen- syn til at gennemføre klimasikringen af deres

kommuner. Det, mener HOFOR, er uhensigtsmæssigt og bør ændres i reguleringen fremadrettet.

Vejafvandingsbidrag

Højesteret har den 5. februar 2016 afsagt dom i sagen mellem Slagelse Kommune og Forsyningssekretariatet om fastsættelse af det såkaldte vejbidrag, som kommuner betaler spildevandsselskaber for afledning af regnvand på kommunale veje. Dommen faldt ud til fordel for kommunen og betyder, at kommuner og forsyninger kan efterprøve og drøfte den tidligere udmeldte og anvendte procent-sats for beregningen af vejbidrag.

HOFOR har efterfølgende drøftet forholdene omkring en eventuel tilbagebetaling af vejbidrag for årene 2007-2015 med sine ejerkommuner. Der er således i 2016 indregnet en regulering til tidligere års opkrævede vejbidrag i årsregnskabet 2016.

For 2016 og fremad afregnes vejbidraget efter en model udarbejdet af KL, DANVA og Energistyrelsen.

Skattesagen

HOFOR er lige som resten af vandbranchen uenig i SKATs beregning af anlægsværdierne i vand- og spildevandsselskaber. SKATs metode til beregning af de skattemæssige værdier betyder, at størsteparten af selskaberne vil blive opkrævet skat – til trods for at selskaberne som følge af hvile-i-sig-selv princippet ikke kan oparbejde et overskud over tid. HOFOR har på den baggrund i samarbejde med brancheorganisationen DANVA stævnet SKAT ved landsretten. Branchen anvender bl.a. HOFOR Vand Hvidovre A/S som prøvesag ved landsretten. Det er besluttet, at der i Hvidovre sagen anvendes 'syn og skøn'. Sagerne er berammet til november 2017.

Kapitalsagen

Varmeforsyningslovens prisregler foreskriver, at der i varmeprisen kan indregnes en rimelig forrentning af ejernes indskudskapital. Energitilsynet har truffet afgørelse om, at den prismæssige indskudskapital kan reguleres op efter nærmere regler for værdiansættelse af anlægsaktiver ved ikrafttræden af varmforsyningslovens prisregler tilbage i 1981.

HOFOR har til Energitilsynet anmeldt en forhøjelse af den prismæssige indskudskapital i HOFOR Fjernvarme P/S samt en forrentning af samme. Anmeldelse skete første gang i 2006. Sagen har siden været under behandling. HOFOR forventer en afgørelse i sagen i løbet af 2017/18.

HOFOR er i gang med at renovere og modernisere vandværkerne. Værket ved Marbjerg er det første moderniserede værk, og i løbet af 2017 er Brøndbyvester Vandværk også færdigt - herfra kan HOFOR som noget helt nyt levere blødgjort vand.

FREMSYNET

Modernisering af vandværker

HOFORs vandværker bliver moderniseret over den næste årrække. Det er nødvendigt for fortsat at kunne levere rent drikkevand til virksomhedens cirka en million kunder. Moderniseringen kommer til at tage mange år, da det ikke er muligt at opretholde forsynings-sikkerheden, hvis for mange værker tages ud af drift samtidig.

Når værkerne moderniseres, bliver de ført op til helt opdaterede standarder for sikker og hygiejnisk vandbehandling. De gamle åbne vandtrapper og filtre erstattes med lukkede beholdere, så det ikke er muligt at komme i fysisk kontakt med vandet, og derfor reduceres risikoen for udefrakommende forurening, hvilket øger drikkevandssikkerheden.

Vandværkerne får også tilført nye teknologier som UV-behandling og blødgøring af vandet. I 2017 bliver Brøndbyvester Vandværk det første af HOFORs værker, der leverer blødere vand til gavn for de ca. 35.000 kunder i Brøndby Kommune. Fremtidsplanen er at levere blødere vand til alle HOFORs kunder. Arbejdet hermed er sat i gang for de første fire ud af HOFORs i alt syv regionale vandværker, der leverer drikkevand til hovedstaden. De fire værker, hvor arbejdet med at levere blødere vand er sat i gang, er værkerne ved Sønderød, Marbjerg, Lejre og Thorsbro.

ForsynOmeter

HOFORs større fjernvarmekunder har taget godt imod ForsynOmeter løsningen, som er navnet på HOFORs intelligente energistyringsløsning. ForsynOmeter gør det muligt for kunderne at reagere, hvis der opstår højere forbrug af vand og varme end nødvendigt, eller hvis afkølingen af fjernvarmevandet ikke er god nok. Det har betydet, at kunderne har reduceret forbruget og CO₂-udledningen, sparet penge og har forbedret afkølingen. De fleste kunder, som ikke selv har en professionel driftsorganisation, vælger at følge HOFORs råd om at vælge ForsynOmeter Pro, hvor en HOFOR energirådgiver er tilknyttet, og det viser sig at give lidt større besparelser.

Fokus på eksport

Hvert år indkøber og tester HOFOR nye teknologier inden for alle forsyningsarter i virksomheden. HOFOR arbejder tæt sammen med en række danske virksomheder, som er førende i verden, når det handler om effektive og bæredygtige energi- og vandløsninger.

Hvert år modtager HOFOR internationale delegationer og fremviser virksomhedens tekniske anlæg for erhvervsfolk og offentlige beslutningstagere fra hele verden. HOFOR deltager også i udenlandske konferencer og erhvervsfremstød og fortæller om de erfaringer og løsninger, som virksomheden igennem en årrække har udviklet i Danmark.

Et af de områder, som i disse år tiltrækker sig stor opmærksomhed, er klimatilpasning. Løsningerne inden for dette område rummer et stort vækstpotentiale, og derfor har Region Hovedstaden i samarbejde med en række partnere etableret et såkaldt Living Lab for klimatilpasning – under navnet CALL Cph (Climate Adaptation Living Lab for Greater Copenhagen). Parterne ønsker at skabe en regional platform, der kan sikre øgede investeringer i klimatilpasning, flere arbejdspladser og eksport af systemløsninger inden for området.

Nye varmeteknologier

Når Københavns Kommune skal være CO₂-neutral i 2025, kræver det blandt andet flere og nye teknologier i fjernvarmeforsyningen. Udover at bygge en kraftværksblok, som kan forbrænde biomasse, arbejder HOFOR parallelt med mulighederne for at udvikle geotermi og store varmepumper. Arbejdet fokuserer på både den økonomiske og tekniske udvikling, der skal til, for at teknologierne kan indgå i større skala i varmeforsyningen. I den sammenhæng vil udvikling af bedre muligheder for lagring af varme spille en central rolle.

Ud over at kunne levere grøn fjernvarme kan eksempelvis varmepumper være med til at sikre bedre udnyttelse af den stigende mængde strøm fra vindkraft i det samlede energi-system. Dette bliver demonstreret i 2017 med en varmepumpe, som HOFOR

etablerer i Nordhavn, i forbindelse med det store udviklingsprojekt EnergyLab Nordhavn. I samme projekt vil der også være forsøg med, hvorledes behovet for spidslastproduktion kan reduceres ved at afbryde varmeforsyningen til udvalgte kunder i de få timer, hvor der er behov for spidslast.

Kundekommunikation

HOFOR har omtrent en million kunder, og de spiller en væsentlig rolle for virksomheden. I dag benytter HOFOR sig af alt fra events og presse til regninger og gravearbejder for at få udbredt kendskabet til virksomheden. HOFOR havde sat nogle ambitiøse mål for presseindsatsen i 2016. De 1.419 omtaler, HOFOR fik i løbet af året i de prioriterede, primære medier, gav en PR-score væsentligt over virksomheder, HOFOR kan sammenlignes med. Det lykkedes også i meget høj grad at få budskaber om grøn, sikker og billig forsyning ud i pressen og dermed understøtte fortællingen om vores vision.

I 2016 kom HOFOR på Facebook. Mens LinkedIn, hvor HOFOR har været til stede i flere år, primært er en employer branding-kanal, så giver tilstedeværelsen på Facebook en ny mulighed for at informere kunderne i tilfælde af driftsforstyrrelser, men også for at komme ud med budskaber i forbindelse med kampagner og for at øge opmærksomheden på alt det, HOFOR forsyner hovedstadsområdet med. Et eksempel var et opslag i kølvandet på debatten om indførelse af skolevand på flaske. Med en simpel grafik og lidt humor nåede HOFORs budskab om postevandets fortræffeligheder vidt omkring. Knap 800.000 visninger blev det til på Facebook, og opslaget blev også viderebragt i diverse medier.

HOFORs ARBEJDE MED SAMFUNDSANSVAR 2016

Global Compact princip	Forpligtelser	Systemer
Menneskerettigheder 1. Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt proklamerede menneskerettigheder indenfor virksomhedens indflydelsesområde. 2. Virksomheden skal sikre, at den ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne. Arbejdstagerrettigheder 3. Virksomheden bør opretholde frihed til organisering og anerkende arbejdstagers ret til kollektive forhandlinger. 4. Virksomheden bør støtte afskaffelsen af alle former for tvangsarbejde. 5. Virksomheden bør støtte en effektiv afskaffelse af børnearbejde. 6. Virksomheden bør støtte afviklingen af diskrimination i arbejds- og ansættelsesforhold.	Personalepolitikker	OHSAS 18001
	Sygefravær	
	Elever/ studerende	
	Ansatte på særlige vilkår	
	Menneskerettighedspolitik	
	Arbejdsmiljøpolitik	OHSAS 18001
Miljø 7. Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer. 8. Virksomheden bør tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed. 9. Virksomheden bør opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.	Drikkevandspolitik	ISO 22000 (DDS)
	Spildevandspolitik	ISO 9001 (DSS)
	Miljøpolitik	ISO 14001
	Arbejdsmiljøpolitik	OHSAS 18001
	Indsatser i samfundet	
Anti-korruption 10. Virksomheden bør modarbejde alle former for korruption, inklusiv økonomisk udnyttelse og bestikkelse.	Indkøbspolitik	
	Kundevision/kundepolitik	

Handlinger i 2016	Udvalgte resultater fra 2016
Kvinder i ledelse; Måltal og politik for Hofor A/S	Mål i 2016 er 30/70 pct. fordeling Resultat 31 pct. kvinder/ 69 pct. mænd
Mål for 2016 på 5,0 dage/medarbejder	Målet er ikke nået, men antallet er faldet siden 2015 Resultat 5,27 dage/medarbejder excl. langtidsfravær og der er en stigning i antal medarbejdere med under fire dag i fravær ('langtidsfriske')
Program for elever og lærlinge samt uddannelsesansvarlige	12 elevpladser fordelt på 15 'hoveder', da der er udskiftning 1/9 3 p.hd studerende 1 laborantpraktikant 2 ingeniørpraktikanter 11 værksteds-maskinmesterpraktikanter i AMV og Drift Fjernvarme, samt 5 bachelor-maskinmesterpraktikanter overlapper hinanden over året
	15 i fleksjob 3 i løntilskud 8 i ulønnet virksomhedspraktik
	Vedtaget i 2016
Gennemført recertificering Uddanne ledere i håndtering af fysisk og psykisk arbejdsmiljø	19 arbejdsulykker med fravær
Gennemført ny certificering på de lokale værker og recertificering på regionale værker Gennemført recertificering Gennemført recertificering Gennemført recertificering Energi og Vand	Status på energireduktionsmål: ca.0,4 Gwh interne energibesparelser Krav til bæredygtig biomasse og internationalt samarbejde herom Energi- og vandsparerådgivning Amagerværket certificeret efter ISO 9001, ISO 14001 og OHSAS 18001 20.854 besøgende på E&V
CSR i indkøbspolitik og leverandørstyring	Ny revideret indkøbspolitik og fokus på standardkontrakter godkendt 2015. Arbejde med kravspecifikationer i 2016.

SAMFUNDSANSVAR - CSR

SAMFUNDSANSVAR ER HOFORs DNA (GLOBAL COMPACT PRINCIP)

HOFOR har tilmeldt sig FN's Global Compact initiativ og forpligtet sig på at levere en årlig "Communication of Progress", fordi HOFOR er bevidst om sit samfundsansvar. Herunder ligger også hensynet til virksomhedens kunder, medarbejdere, miljø og klima. I HOFOR arbejdes således med samfundsansvar på flere områder og planer. Samfundsansvar er en integreret del af HOFORs DNA og er derfor indbygget i virksomhedens vision 'Vi skaber bæredygtige byer'. Flere af de aktiviteter, der er beskrevet andre steder i denne rapport, har et samfundsansvarligt sigte. Det drejer sig blandt andet om indsatserne indenfor klimatilpasning, grundvandsbeskyttelse og arbejdet for at opnå en CO₂-neutral forsyning.

Dette afsnit beskriver HOFORs mange øvrige aktiviteter i forhold til samfundsansvar og handler om virksomhedens påvirkning af samfundet, kunder, medarbejdere, ansvarligt indkøb samt klima og miljø.

CSR – social ansvarlighed

HOFOR har ikke en separat Corporate Social Responsibility (CSR) politik, men har valgt at betragte CSR-arbejdet som en central og

integreret del af virksomhedens forsyningsaktiviteter. Samtidig har HOFOR en lang række politikker på områder, der omfatter virksomhedens medarbejdere, miljø, arbejdsmiljø, klima, stress mv.

HOFOR har i 2016 udarbejdet en menneskerettighedspolitik, som er et supplement til de standarder, HOFOR allerede har forpligtet sig til ved at leve op til FN's Global Compact. I menneskerettighedspolitikken er uddraget de områder inden for menneskerettighederne, som er særlig relevante for en regional, dansk forankret multiforsyningsvirksomhed som HOFOR; arbejdsvilkår, sikkerhed og sundhed samt forventninger til virksomhedens leverandører.

Fokus på kunderne

Åbenhed, tilgængelighed og dialog med kunderne er højt prioriteret hos HOFOR. Der er igangsat et projekt, som skal forbedre kunderejsen i HOFOR, så kundetilfredsheden bliver øget, og kundeforholdene er mere effektive. Det skal være nemt for kunderne at komme i kontakt med HOFOR – ikke kun hvis der er tale om akutte hændelser, men også hvis de har spørgsmål om deres forsyning eller ønsker gode råd om energibesparelser.

Størstedelen af kundeforholdene til HOFOR havner i virksomhedens kundeområde. Der er hvert år mere end 110.000 henvendelser på telefon, mere end 85.000 skriftlige henvendelser og HOFOR er ude hos kunderne ca. 20.000 gange. Virksomheden har i 2016 fortsat haft fokus på at benytte sig af flere selvbetjeningsmuligheder.

Ved akutte driftsforstyrrelser står vagtstationen telefonisk til rådighed 24 timer i døgnet hele året.

Derudover er www.hofor.dk en hyppig og stadig mere anvendt indgang for kunderne. I 2016 havde sitet således over en 1,4 mio. sidevisninger – heraf knapt 1,2 mio. unikke. I 2015 var tallene lige over 1,3 mio. sidevisninger og knapt 1,1 mio. unikke.

Selv om HOFOR gør sig umage for at løse opgaverne mest hensigtsmæssigt, sker det, at kunder klager. HOFOR har et klage-team, som sørger for en systematisk registrering og behandling af kundeklager, hvilket gør klageprocessen hurtigere og lettere for kunderne. I 2016 gik der i gennemsnit halvanden dag, før kundens klage var besvaret, eller kunden havde hørt fra en sagsbehandler.

I 2016 var antallet af klager 501 – et lille fald fra året før, hvor HOFOR fik 522 klager, hvilket er lavt i betragtning af, at HOFOR forsyner ca. en mio. borgere med vand, varme, bygas og spildevandsafledning. Også i 2016 vedrørte størstedelen af klagerne gravearbejder. Det er ikke muligt at undgå støj og andre gener i forbindelse med store anlægsprojekter og gravearbejder, men HOFOR har stort fokus på at mindske generne og sikre den bedst mulige dialog med de berørte.

Besøg HOFOR

ENERGI & VAND i Valby er HOFORs besøgscenter. I løbet af 2016 har ENERGI & VAND opbygget et living lab for klimatilpasning, videreudviklet HOFOR Showrooms tilbud til borgere, fagfolk og VIPs og uddannet tusindvis af skoleelever i HOFORs ejerkommuner.

ENERGI & VAND Science Center havde i 2016 fokus på at udvikle og teste fællesfaglige forløb inden for to fokusområder i den nye folkeskolereform, hhv. drikkevandsforsyning for fremtidige generationer og bæredygtig energiforsyning på lokalt og globalt plan. Der var i 2016 i alt 20.854 besøgende på ENERGI & VAND. Dette er det højeste antal i stedets

levetid. Alle ejerkommuner har benyttet ENERGI & VANDs besøgstilbud.

HOFOR Showroom havde i 2016 fokus på at videreudvikle og afholde besøg om vand, spildevand og klimatilpasning. Der var i alt 47 grupper på besøg fra både ind- og udland.

HOFOR INDKØBER ANSVARLIGT Indkøbspolitik og sociale klausuler

HOFORs indkøbspolitik understøtter virksomhedens fokus på samfundsansvar og sikrer de krav, HOFORs leverandører skal efterleve, for at HOFOR lever op til kravene i Global Compacts principper for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption.

Arbejdet er også i 2016 fortsat med at kvalitetssikre indholdet i HOFORs standarddokumenter, herunder aftale- og kontraktparadigmer og tilhørende værktøjer. På den måde sikrer HOFOR efterlevelsen af forpligtelser i henhold til gældende lovgivning, certificeringer og ejerkommunernes krav.

Der blev i 2016 afholdt arrangementer for relevante medarbejdere, omkring den nye udbudslov, og de vilkår denne lovgivning af-

stedkommer. Derudover er der løbende arbejdet på at sikre en enkel og let systemmæssig tilgængelighed af relevant indkøbs og udbuds faglig viden.

HOFOR er løbende i dialog med ejerkommunerne omkring de stillede krav til de sociale klausuler og krav til elever, lærlinge og praktikanter i anlægsarbejder, for at sikre et opdateret grundlag. Og når det er praktisk muligt, indgår HOFOR aftaler om at have elever, lærlinge og praktikanter tilknyttet bygge- og anlægsopgaver.

Brændselsindkøb

HOFOR har i 2016 styrket organisationen for at løfte opgaven med på sigt at indkøbe ca. 1,2 mio. ton træflis til den nye kraftværksblok, blok 4, på Amagerværket. Styrkelsen er primært sket for at kunne sikre leveringen af bæredygtigt biomasse i dag og fremadrettet.

Sideløbende med styrkelsen af organisationen, er der arbejdet intensivt med optimeringen af det eksisterende indkøb, samt udvikling af systemer der skal sikre en endnu mere effektiv drift når mængden af brændsel, der skal indkøbes, stiger.

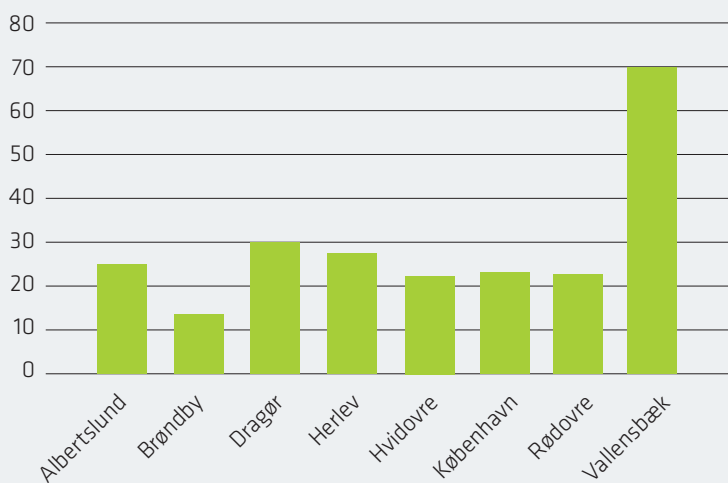
I 2016 anvendte HOFOR 480.000 ton kul og 344.000 ton træpiller til fjernvarme og el produktion på Amagerværket.

Bæredygtighed og adfærdskodeks for leverandører

HOFOR har i 2016 igangsat arbejdet med at dokumentere bæredygtigheden i overensstemmelse med Brancheaftalen om bæredygtig biomasse. Sideløbende med dette er der i gangsat en sporbarhedscertificering for både FSC (Forest Stewardship Council), PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) samt SBP (Sustainable Biomass Program). Sidstnævnte er et samarbejde mellem europæiske kraftværkselskaber, som ønsker at være i stand til at kunne dokumentere bæredygtighed i biobrændslerne. Det forventes, at arbejdet med sporbarhedscertificering er afsluttet i første kvartal 2017.

HOFOR har ligeledes igangsat arbejdet med at opdatere adfærdskodeks for leverandører

Besøg HOFOR

Det er ENERGI & VAND i Valby, der står for en stor del af besøg hos HOFOR. Her er vist antal besøg i 2016 per 1.000 borgere i hver ejerkommune.

Jens Vexø begyndte at interessere sig for, hvordan han selv og naboerne varmede boligerne op, der hvor han bor. Det har resulteret i så store besparelser på varmeregningen, at han fik tildelt 'Den Gyldne Termostat 2016'.

således, at det er afstemt med de produkter og markeder, som HOFOR opererer i.

Kravspecifikationer

Det er vigtigt for HOFOR, at entreprenører og andre samarbejdspartnere lever op til de tekniske kvalitetskrav, virksomheden stiller. For at sikre ensartede krav på tværs af det stigende antal projekter og på tværs af forsyningerne blev et kravspecifikations-projekt søsat i slutningen af 2015. Projektet omfatter opdatering af de allerede eksisterende tekniske krav samt udarbejdelse af nye standarder indenfor f.eks. vandledninger, spildevand, fjernvarme, tunneller, GIS, fjernkøling, vandværker, kildepladser, beton m.fl.

De nye og opdaterede standardkrav kvalitets-sikres i forhold til gældende retningslinjer og krav indenfor arbejdsmiljø, miljø, DDS og DSS, og ensrettes derudover både i form og struktur. Det har været vigtigt hele tiden at balancere mellem kvalitet og pris, så projekterne ikke bliver meget dyrere, fordi kvalitetskravet er sat for højt. I løbet af foråret 2017 vil de nye krav blive tilgængelige for alle HOFORs leverandører via en fælles hjemmeside.

Kravene vil blive rygraden i HOFORs beskrivelse af krav til udførelse i forbindelse med udbud til entreprenører og rådgivere og såle-

des medvirke til større ensartethed i udførelsen af projekterne fremover. Dermed undgås det, at anlæg bygges og ledninger lægges på andre måder end præcis sådan, som HOFOR vil have det for at sikre grøn, sikker og billig forsyning.

HOFOR ER RESSOURCEBEVIDST

For at leve op til at skabe bæredygtige byer skal HOFOR forsøge at få kunderne til hele tiden at bruge lidt mindre af det produkt de får leveret. Nogle af de mange tiltag i løbet af 2016 er nævnt i dette afsnit.

Sommerluk.dk 2016 kampagne

Igen i 2016 var HOFOR sammen med Energi-Tjenesten initiativtager til den landsdækkende Sommerluk-kampagne, som samarbejder med en lang række NGO'er, virksomheder og forsyningsselskaber.

I 2016 havde kampagnen henover året fem hovedbudskaber, som satte fokus på lette og billige energibesparelsetiltag, der kan realiseres af den enkelte fjernvarmekunde. I forbindelse med kampagnen stiller HOFOR materialer og viden frit til rådighed for eksempelvis andre forsyningsselskaber og NGO'er, der ønsker at deltage i kampagnen.

Et nyt tiltag med måling af effekten af kampagnen hos parcelhuskunderne i HOFORs

forsyningsområde viste, at kampagnen her har været medvirkende til at skabe energibesparelser på end mere 4 GWh i 2016 ved at øge opmærksomheden hos kunderne, så driften af deres fjernvarmeanlæg er blevet forbedret til glæde for både kunden og fjernvarmenettet.

Energistyring og optimeret drift

Energistyring og energirigtig drift har fået øget fokus i 2016, hvilket har hjulpet på udbredelsen af energistyringsløsningen ForsynO-meter. Samtidig har HOFORs energirådgivere opsøgt boligforeninger og kontorejendomme med dårlig udnyttelse af energien med henblik på at optimere driften.

Ved introduktionen af HOFORs Teknisk Akademi på vand og varme, har HOFOR rykket sig fra blot at holde foredrag, til nu at under-vise driftspersonale og tilføre dem viden om energirigtig drift. Denne og andre indsatser har medført energibesparelser svarende til 55 GWh i København.

Partnerskabet Energispring

HOFOR deltager aktivt som projektpartner i Energispring sammen med Københavns Kommune og store bygningsejere, andelsboligforeninger, udlejere, administratorer og interesseorganisationer. Partnerne arbejder for at energioptimere og har et mål om at skære tre pct. af energiforbruget i løbet af projektets første år. Resultatet af dette viser sig i efteråret 2017, og fokus er særligt på brug af data og energirigtig drift.

Den Gyldne Termostat

HOFOR uddelte for tredje år i træk prisen 'Den Gyldne Termostat'. Prisen understøtter HOFORs indsats med at sætte fokus på energireduktioner ved intelligent energistyring og skal støtte op omkring det vigtige og ofte usete arbejde for at nedbringe energi- og vandforbruget og derved CO₂-udledningen. Uddelingen af prisen foregik på Københavns Rådhus, hvor Overborgmester Frank Jensen uddelte 'Den Gyldne Termostat 2016' til Jens Vexø. Han har som almindelig beboer i en boligforening undret sig over varmemeforbruget. Jens Vexø undersøgte sagen, fik installeret HOFORs ForsynOmeter og var engageret i at

Kulturhavn ved Islands Brygge var et af mange steder, hvor HOFORs vandsparerådgivning rykkede ud i løbet af 2016.

få de andre beboere til at ændre vaner. Med den indsats er det lykkedes at spare ti pct. på boligforeningens varmeregning på bare ét år.

Vandsparerådgivning

HOFORs vandsparerådgivning sigter mod at reducere det samlede vandforbrug og få kunderne til at bruge vand med omtanke, undgå vandspild og sikre det rene grundvand for fremtidige generationer.

I 2016 har HOFOR sat yderligere fokus på kundernes adfærd omkring at bruge vand i hverdagen. Ny og mere brugbar viden om den aktuelle adfærd har givet mulighed for at udvikle rådgivning og information, som er mere målrettet og opfattes mere relevant – hvilket giver anledning til en adfærdsændring og i sidste ende en vandbesparelse. I forlængelse af denne viden er udarbejdet et vandsparekit målrettet kunder i etageejendomme. I 2016 er der ligeledes udviklet en række værktøjer, som gør det let for den enkelte kunde og ejendom at få overblik over vandforbrug og besparelspotentiale.

Tidligere års pilotforsøg har vist, at der er en del vand at spare ved at investere i energirigtige tekniske løsninger. Især har det vist sig, at der er meget at spare i forhold til det

varme vand. Denne viden indarbejdes i et teknisk vandspareakademi, som tilbydes til alle driftsfolk blandt kunderne i HOFORs forsyningsområde. I 2016 deltog 232 driftsfolk i teknisk vandspareakademi.

Igen i 2016 har HOFORs vandsparerådgivning været ude og hjælpe både børn og voksne til at spare på vandet og undgå vandspild. I alt har ca. 3.000 børn i indskoling og mellemtrinnet modtaget undervisning via Vandheltene og Det Mobile Science Center. HOFOR har med vandspareaktiviteter mødt mere end 20.000 borgere ved diverse miljø- og kulturevents i bl.a. København, Albertslund og Brøndby.

HOFOR ER EN ATTRAKTIV ARBEJDSPLADS Virksomhed i vækst

HOFOR har gennem de sidste år været gennem en vækst i antallet af ansatte. Fra at runde 1.201 ansatte i slutningen af 2015 til at være 1.286 ansatte i gennemsnit over året i 2016. Modtagelsen af nye medarbejdere er afgørende for succesfuld integration i virksomheden. Derfor var der i 2016 fortsat fokus på arbejdet med at lave introforløb for nyansatte, hvor de møder kollegaer fra andre områder og hilser på repræsentanter fra den øverste ledelse.

Kvinder i ledelse

Reglerne om en mere ligelig fordeling af kvinder og mænd i bestyrelser gælder, efter deres ordlyd, ikke HOFOR Forsyning Holding P/S (om end kønsfordelingen i dette selskabs bestyrelse er ligelig), men fem andre selskaber i HOFOR koncernen er omfattet af reglerne. I fire af de fem bestyrelser er der ligelig kønsfordeling. Det drejer sig om bestyrelserne i HOFOR Fjernvarme P/S, HOFOR Vand København A/S, HOFOR Spildevand København A/S og HOFOR Energiproduktion A/S. I det femte selskab, HOFOR A/S, er kønsfordelingen i bestyrelsen 20 pct. kvinder og 80 pct. mænd. Måltallet blev sat til 33/67 pct. (kvinder/mænd) i 2016, men blev ikke nået på selskabets ordinære generalforsamling i 2016, hvor bestyrelsen blev sammensat blandt de – baseret på personlige og professionelle egenskaber – bedst egnede kandidater med henblik på at sikre, at bestyrelsen samlet set besidder de for selskabet rette kompetencer. Efter den ordinære generalforsamling i 2016 har bestyrelsen i HOFOR A/S sat som mål, at kønsfordelingen skal være mindst 33/67 pct. (kvinder/mænd) ved næste bestyrelsesvalg i 2018.

HOFOR har valgt også at arbejde med fordelingen af kvinder og mænd på øvrige ledelsesniveauer i virksomheden og arbejder for, at ledersammensætningen afspejler den samlede kønsfordeling i virksomheden.

Ved udgangen af 2016 var medarbejdersammensætningen 30 pct. kvinder og 70 pct. mænd. Ledersammensætningen var på 31 pct. kvinder og 69 pct. mænd, så HOFOR er fortsat lykkedes med at få ledersammensætningen til at afspejle den samlede kønsfordeling.

Tiltrække, uddanne og fastholde medarbejdere

HOFOR forventer ikke at øge antallet af ansatte i 2017, men den almindelige medarbejderomsætning betyder, at der fortsat vil være en hel del ansættelser. For at kunne tiltrække de bedste kandidater, sørger HOFOR for hele tiden at være til stede på uddannelsesmesser som eksempelvis DSE-messen på DTU og åbent hus på maskinmesterskolen. Derudover

arbejder HOFOR med digital tilstedeværelse på LinkedIn og anvender mediet til tiltrækning af nye medarbejdere.

HOFOR har et ønske om at være med til at uddanne unge og havde i 2016 i alt 13 elever/lærlinge ansat i forskellige dele af virksomheden, heraf blev fire færdiguddannet i 2016, og seks startede 1. september. I forbindelse med ansættelse af elever/lærlinge tilrettelægger HOFOR et uddannelsesforløb og tilknytter oplæringsansvarlige medarbejdere. Derudover kommer elever/lærlinge til at kende hele virksomheden via netværk, hvor de bliver samlet på tværs af virksomheden til temadage med både fagligt og socialt indhold. På samme måde er der mulighed for at søge praktikophold i andre dele af virksomheden.

I lighed med foregående år har HOFOR også et godt samarbejde med forskellige uddannelsesinstitutioner og har både praktikanter i kortere og længerevarende praktikforløb og speciale og ph.d.-studerende ansat.

Trivsel på arbejdspladsen

For at følge med i om medarbejderne har det godt bliver der udover en trivselsmåling også holdt øje med både korttids- og langtidssygefraværet. HOFORs mål for korttidsfraværet var i 2016 på 5,00 dage i gennemsnit pr. medarbejder, og resultatet blev på 5,27 dage. Selvom det er højere end målet, er det et tilfredsstillende lavt antal dage. HOFOR har desuden et mål om, at mere end halvdelen af virksomhedens medarbejdere har færre end fire sygedage. Her blev resultatet, at 49,83 pct. af medarbejderne havde færre end fire sygedage i 2016.

HOFOR er en rummelig arbejdsplads, hvor der er plads til medarbejdere med nedsat erhvervssevne. I alt havde HOFOR 15 personer ansat i fleksjob ved udgangen af december måned 2016.

Arbejds miljø

I HOFOR har arbejdsmiljøet høj prioritet, og virksomheden er certificeret efter OHSAS

18001 standarden. Igen i 2016 har der været fokus på at sikre, at det interne arbejdsmiljø, sikkerheden i bygge- og anlægsarbejder samt et robust beredskab er integreret i hele virksomheden. Fokus er dels på strategisk niveau og ved at uddanne alle ledere i håndtering af både fysisk og psykisk arbejdsmiljø.

Der er i 2016 registreret 19 arbejdsulykker med fravær. Af de 19 registrerede arbejdsulykker var der 1 arbejdsulykke med et fravær på mere end 20 dage. Der var tale om en trafikulykke. De øvrige arbejdsulykker er typisk snubleskader, hold i ryggen mv. med kort fravær. Ulykkesfrekvensen (antal ulykker pr. 1.000.000 arbejdstimer) er steget fra 7,3 i 2015 til 9,7 i 2016.

For at reducere antallet af ulykker med fravær, har HOFOR igangsat, at der afholdes møde på den lokation, hvor hændelsen er sket, og hændelsen gennemgås grundigt ud fra Arbejdstilsynets skabelon med henblik på analyse og forebyggende foranstaltninger. I mødet deltager nærmeste leder, arbejdsmiljørepræ-

De sidste mange år har HOFOR stillet med en række hold til motionsløbet DHL. Der er medarbejdere, som løber eller går de fem km, og så er der også en del, der møder op og hepper.

sentant og tilskadekomne. Desuden idriftsættes en elektronisk app i løbet af foråret 2017, således at alle medarbejdere via deres smartphone nemt kan registrere observationer og nærved hændelser, og dermed får arbejdsmiljøorganisationen et godt værktøj til at forebygge arbejdsulykker.

HOFOR er bygherre på mange store bygge- og anlægsprojekter. For at sikre overholdelse af bygherreansvaret er HOFORs egne arbejdsmiljøkoordinatorer inddraget i alle bygge- og anlægsprojekter i både projekterings- og byggefasen. En af de helt store sikkerhedsmæssige opgaver har i 2016 været igangsættelse af byggeriet af den nye store flisfyrede kraftværksblok på Amagerværket.

I 2016 blev der rapporteret 12 arbejdsulykker med fravær hos de eksterne entreprenører, hvilket er lidt færre end i 2015. Arbejdsulykkerne behandles på sikkerhedsmøder på byggepladserne, og forebyggende indsatser aftales mellem HOFOR og entreprenørerne.

HOFORS EGEN GRØNNE PROFIL

Det er missionen for HOFOR at levere vand- og energiløsninger til kunderne grønt, sikkert og billigt. Derfor hjælper HOFOR kunderne til at bruge færre ressourcer, men kigger også indad og forbedrer håndtering af mineralprodukter og energiforbrug. I dette afsnit er nævnt en del af de tiltag HOFOR har for at gøre forsyningerne lidt grønnere. Virksomheden er certificeret inden for miljø efter ISO 14001 standarden.

Mineralprodukt udnyttelse

Amagerværkets ene blok er fortsat kulfyret frem til den nye kraftværksblok bliver idriftsat i 2019. Når kullene er brændt, bliver der flyveaske, slagge og gips tilbage. HOFOR har fokus på at forsøge at nyttiggøre alle disse produkter. Flyveaske sælges til produktion af beton og cement, mens slagge bruges til produktion af bloksten. Gips anvendes til fremstilling af de gipsplader, som man finder alle vegne i byggerier.

I løbet af 2016 har HOFOR købt sig ind i askehandelselskabet Emineral A/S. Emineral varetager det daglige salg af flyveaske til

byggematerialeindustrien. Det er planen at videreudvikle Emineral til at varetage alle de biprodukter der kommer fra kraftværkssektoren. Emineral vil derfor på sigt også afsætte den bioaske, der vil komme fra HOFORs nye store træflisfyrede anlæg.

Dokumentation af kvalitet

Dokumenteret drikkevandssikkerhed (DDS)
HOFOR ser drikkevand som en fødevarer med alt, hvad det indebærer af kvalitetsmål, hygiejne og risikostyring. Ledelsessystemet omfatter derfor Dokumenteret Drikkevands Sikkerhed (DDS), og HOFOR er på drikkevandsområdet certificeret i henhold til ISO 22000 (Fødevarerikkerhed).

I arbejdet med DDS fokuserer virksomheden på de væsentligste risici indenfor vandforsyningens fire hovedområder: Indvinding, vandbehandling, distribution og forbrugernes installationer. Hvert led i vandforsyningssystemet bliver vurderet i forhold til, hvad der kan gå galt, hvor kritisk det vil være for forbrugerne, og hvordan problemerne kan forebygges.

Dokumenteret spildevandssikkerhed (DSS)
Indenfor de sidste år har hovedstadsområdet oplevet voldsomme skybrud med oversvømmelser til følge. Klimaforandringerne i sig selv stiller derfor store krav til HOFORs håndtering af spildevand. HOFOR bidrager til traditionelle såvel som nytænkende løsninger, der ruster København og omegn til den øgede nedbør, der venter os i fremtiden.

HOFOR tager sig også af hovedparten af det regnvand, der løber enten sammen med spildevand eller separat gennem åbne render, kanaler og bassiner. Der bliver taget mest muligt hensyn til recipienten, når det er nødvendigt at aflaste til åer og havet.

DSS er et risikobaseret styringsystem, som i HOFOR er certificeret i henhold til ISO 9001. Systemet er inddelt i de tre hovedområder: Tilledning, rensning og recipient.

Hvert år genbesøger HOFOR driftsprocesserne indenfor de ovennævnte områder og forbedrer dem løbende.

Ekstern audit og fokus i 2016

DDS og DSS dokumenterer, at HOFOR har styr på drikkevands- og spildevandssikkerheden og løbende forbedrer arbejds gange og processer. Hvert år har HOFOR besøg af ekstern auditor, og hvert år får HOFOR ros for at have styr på tingene. De få ting, der bliver påpeget af auditørerne, bliver der lavet handlingsplaner for at håndtere hurtigst muligt. I 2016 har det primære fokus været på opdatering af kravspecifikationer samt kontrol og opfølgning over for samarbejdspartnere og leverandører.

I et par år efter Amagerværket blev en del af HOFOR, videreførte værket den hidtil brugte certificering for miljø, arbejdsmiljø og kvalitet. I september 2016 blev Amagerværket imidlertid recertificeret ind i HOFORs ledelsessystem. Det betyder, at Amagerværket nu lever op til standarder på miljø efter ISO14001, arbejdsmiljø efter OHSAS 18001 og kvalitet for løsning af bulkskibe efter ISO 9001.

Energiforbrug

HOFORs energiforbrug til levering af forsyning ligger for drikkevand på ca. 0,3 kWh/m³ og for spildevand på ca. 0,1 kWh/m³. Igen i år ligger HOFOR meget lavt i forhold til branchen – se eventuelt 'Vand i tal 2015' fra Danva.

HOFOR har haft et miljø- og klimamål om en samlet intern energibesparelse på 2 GWh i strategiperioden 2011-2015. Igennem de seneste fem år har der været gennemført projekter for energirenovering, udskiftning til mere effektive pumper, installering af varmepumper mv., og ved udgangen af 2015 havde HOFOR opnået en samlet intern energibesparelse på 2,9 GWh.

I den kommende strategiperiode 2016-2020 skal der arbejdes videre for at opnå reduktioner af energiforbruget, og der vil fortsat blive arbejdet med indsatser i hele virksomheden. Som udgangspunkt er målet også i denne periode at gennemføre tiltag, der reducerer energiforbruget med minimum 2 GWh. Det skal lykkes ved løbende at finde nye optimeringsmuligheder på virksomhedens egetforbrug af energi.

Jordhåndtering

HOFOR flytter årligt mellem 250.000 og 300.000 tons jord som følge af aktiviteter og projekter. Jorden analyseres, så den håndteres bedst muligt – enten til genanvendelse, deponi eller rensning. HOFOR arbejder med i videst muligt omfang at genanvende jorden i egne projekter og entreprenørerne har mulighed for at hente ren HOFOR-jord til genfyld – begge dele for at spare på de rene råmaterialer og på kørsel.

Samfundsansvar hos BIOFOS

BIOFOS har en række politikker og tiltag, der primært sigter mod et frivilligt, højt socialt og sundhedsmæssigt engagement. Effekten af politikker og tiltag vurderes og tilpasses løbende af såvel ledelsen som i samarbejds- og arbejdsmiljøorganisationen.

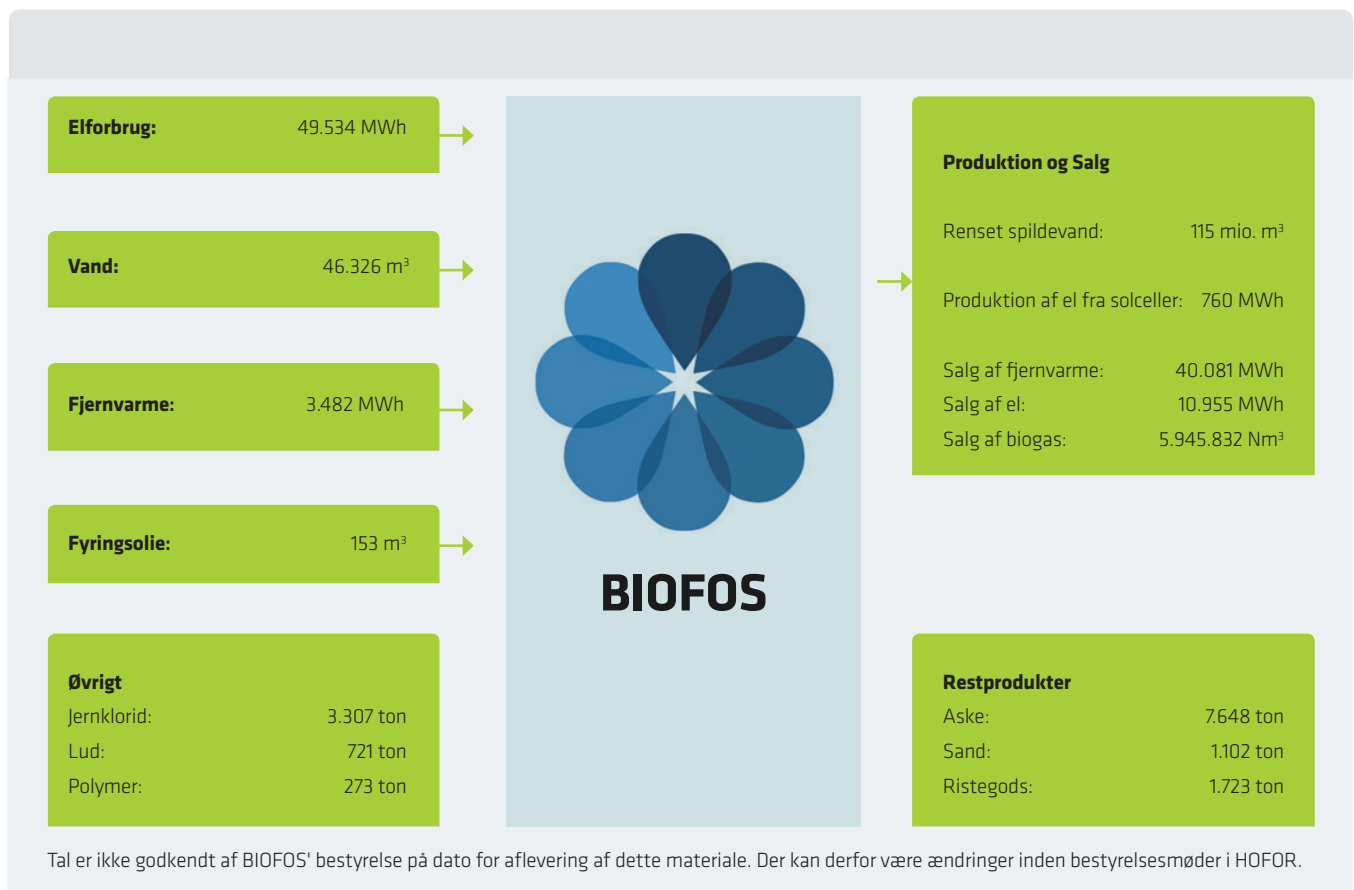
BIOFOS har retningslinjer for anvendelse af lærlinge- og arbejdsklausuler ved udbud af bygge- og anlægsopgaver samt tjenesteydelser. Retningslinjerne betyder, at der ved hvert udbud skal foretages en konkret vurdering af, om det er hensigtsmæssigt at stille krav om sociale klausuler. Der skal dog altid anvendes lærlinge- og arbejdsklausuler i en række tilfælde, der bl.a. afhænger af opgavens varighed, skønnet kontraktsum, skønnet lønudgift, kontraktgrundlag mv.

BIOFOS har i øvrigt en miljø- og klimapolitik, der indebærer, at BIOFOS aktivt vil medvirke til at genopbygge og bevare den naturlige balance i omgivelserne. Miljø- og klimapolitikken er integreret i strategien, der bl.a. indeholder et fokusområde om, at BIOFOS vil reducere påvirkning af miljø og klima. Aktiviteter og handlinger til at virkeliggøre dette samt vurdering

af effekter mv. sker gennem fastsættelse af frivillige og ambitiøse mål for f.eks. renskvalitet og regnbetingede bypass af spildevand, emissionskrav til slamforbrænding mv.

BIOFOS er certificeret efter ISO 14001 Miljøledelse, OHSAS 18001 Arbejdsmiljøledelse samt ISO 9001 Kvalitetsledelse. Endvidere er laboratoriet akkrediteret af DANAK efter ISO 17025. BIOFOS har tillige en kvalitetspolitik. Denne er tilgængelig på www.biofos.dk, hvor en samlet årsrapport med den fulde lovpligtige redegørelse for samfundsansvar i BIOFOS også ligger.

BIOFOS NØGLETAL 2016

De ligger lige for vores fødder og i København alene er der omkring 45.000 kloakdæksler. Dette HOFOR-dæksel blev udviklet i 2012 i forbindelse med fusionen

HOFOR MASSEBALANCE 2016

AMAGERVÆRKET MASSEBALANCE 2016

RISICI

HOFORs forretning spænder over en række forskellige områder, der indebærer forskellige typer risici. Nogle risici påvirker borgere og kunder, mens andre risici primært påvirker driften af virksomheden.

HOFOR kortlægger og styrer risici inden for koncernens forskellige forretningsområder efter koordinerede og ensartede metoder. Inden for de enkelte forretningsområder er der således risikokoordinatorer, der kortlægger risici. De kortlagte risici præsenteres for og drøftes i virksomhedsledelsen og bestyrelsen. På den baggrund har virksomheden identificeret de væsentligste risici i 2016 i forhold til sandsynlighed og konsekvens samt drøftet og planlagt håndtering af disse.

OPERATIONELLE RISICI

Operationelle risici håndteres gennem investeringsplanlægning og vedligeholdelse, vagtordninger, beredskabsplaner, procedurebeskrivelser og forsikringer. Senest har HOFOR gennemført et forsikringsudbud for Amagerværket, som er gældende for 2017 til 2019.

Virksomheden har sikret sig imod en del risici gennem forsikringer. De største forsikrede risici vedrører drift af forsyningsnet og anlæg inden for fjernvarme, bygas, vand, spildevand, fjernkøling, vind og kraftvarme. I nogle tilfælde er forsikring fravalgt, da risikoen for skader vurderes at være lille, mens forsikringen ville blive dyr. HOFOR har desuden fokus på at forebygge ulykker i hele organisationen ved at udarbejde beredskabsplaner samt prioritere sikkerhed for og uddannelse af personalet.

Vand og spildevand

(1) Skybrud er oftere forekommende i de senere år og kan medføre en række problemer som f.eks. oversvømmelser med materialeskader til følge. HOFOR har igangsat og planlægger en lang række projekter for et betydeligt milliardbeløb. Der er tale om langt over 300 projekter, og en del af projekterne er tværkommunale. Projekterne skal sikre hovedstadsområdet mod følgerne af skybrud og sigter mod at kunne håndtere en "100-års regn" i år 2100. Eksempelvis bygges Københavns største pumpestation, der forventes

i drift i 2017, samt flere store tunneler med det formål at transportere regnvand væk fra byerne.

(2a) Højere vandstand i kystnære områder og efterfølgende stormflodsvarsler, som da stormen Urd ramte Danmark omkring jul og nytår 2016, kan resultere i problemer med tømning af spildevandsledninger, oversvømmelse af pumpestationer og fjernvarmekanaler samt påvirke kystnære indvindingsboringer. HOFOR foretager derfor risikoscreening, der f.eks. skal sikre systemerne mod indtrængen af vand og oversvømmelse. Arbejdet koordineres med ejerkommunerne, da ansvaret for kystsikring er en kommunal opgave. Særligt Københavns Kommune forventes i 2017 at sætte fokus på havvandsstigninger og stormflod.

(2b) Oversvømmelse af ejendomme kan forekomme, såfremt en vandboring ved et vandværk lukkes midlertidigt eller permanent. Grundvandet kan nemlig stige, hvilket øger risikoen for eksempelvis vand i kælderne. HOFOR vurderer i den forbindelse altid risikoen for skader og gener for borgerne i området samt vurderer foranstaltninger, der kan modvirke generne.

(3) Vandforurening kan ikke undgås fuldstændigt, hvorfor HOFOR har etableret modelværktøjer og beredskabsplaner, der kan hjælpe med at spore og håndtere vandforurening hurtigt og effektivt. For at kontrollere vandkvaliteten tages der således dagligt et stort antal vandprøver – et antal der overstiger det lovpligtige antal prøver. HOFOR har ISO certificering inden for både vand (Dokumenteret Drikkevandssikkerhed) og spildevand (Dokumenteret Spildevandssikkerhed). Virksomheden arbejder desuden løbende med udvikling af ny og forbedret sensorteknologi til detektion af forurening samt sektionering af ledningsnettet, så en eventuel forurening kan isoleres.

(4) Udrulning af blødere vand er i gang. Af hensyn til forsynings sikkerheden kan det blive svært at fremskynde processen, da det er begrænset, hvor meget værkskapacitet der kan nedlukkes på grund af ombygningerne.

HOFORs vandværk i Brøndby er under ombygning og forventes at levere blødere vand i løbet af 2017. Erfaringerne fra Brøndby skal indarbejdes i de øvrige værker. Udrulningsplanen for modernisering af de regionale værker med tilhørende blødgøring af vandet er under revurdering.

Kraftvarme og fjernvarme

Inden for kraftvarme og fjernvarme er der i særdeleshed fokus på følgende:

(5) Arbejdsmiljø og personsikkerhed. Et kraftvarmeværk er grundlæggende en risikofyldt arbejdsplads. Både her og i forbindelse med drift af fjernvarmesystemet arbejder HOFOR derfor hele tiden med kompetenceudvikling af medarbejdere og procedurer for at undgå personskader. Det er afgørende for HOFOR at sikre et højt niveau for arbejdet med miljø, arbejdsmiljø og sikkerhed (HSE), som skal forebygge ulykker. Det store BIO4-projekt og dampkonverteringen afføder ekstra fokus på arbejdsmiljø og koordinering, da det medfører flere opgaver og involvering af flere mennesker, hvilket øger risikoen for uheld. HOFORs egen sikkerhedsorganisation har en stor rolle i den sammenhæng – også ved tilsyn med entreprenører.

(6a) Etablering af BIO4. Projektering og bygning af en ny kraftværksblok er en stor og forskelligartet opgave, der ikke bliver mindre kompleks af, at den skal foregå tæt på et kraftværk i drift. En forsinkelse vil betyde, at der går længere tid, før den meget effektive produktion på blok 4 slår igennem. Der pågår derfor løbende planlægning og koordinering mellem projekt og organisation for at undgå forsinkelse og sørge for, at organisationen er klar til at drive anlægget.

(6b) Fjernvarmepris. HOFOR arbejder løbende på at sikre, at fjernvarmevarmeprisen er lavest mulig og konkurrencedygtig i forhold til alternative opvarmningsmuligheder. Etableringen af en ny kraftværksblok og dampkonverteringen har positiv betydning både for varmeprisen, for forsynings sikkerheden i fjernvarmesystemet og for omstillingen til CO₂-neutral fjernvarme. For HOFOR såvel som

En plads udviklet til leg i tørvejv og til at opsamle og forsinke tagvand, når det regner kraftigt.

for CTR er det derfor af stor betydning, at BIO4 ikke forsinkes eller fordyres.

(7) Forsyning med biomasse. Den nye blok 4 på Amagerværket vil være en større forbruger af træflis på et relativt nyt marked for bæredygtig biomasse. Derfor er der stort fokus på indkøb og certificering af biomasse samt på ekstern kommunikation. Dels for at sikre, at der er den rigtige mængde biomasse til den rigtige pris og tidspunkt, og dels for at sikre at biomassen er bæredygtig.

(8) Naborelationer. København udvider sig og nærmer sig Amagerværket, hvilket formentlig er en tendens, der vil fortsætte. HOFOR har fokus på at skabe gode relationer til den omkringliggende by, så både kraftværket og naboerne forstår og respekterer hinanden.

(9) Ændring af rammebetingelser. Den kommende regulering af forsyningssektoren kan påvirke serviceniveauet og muligheder for større investeringer. HOFOR arbejder for, at det også under den nye regulering vil være muligt at gennemføre investeringer, som kan medvirke til at reducere prisen.

Bygas

(10) Tab af gastyk. I en situation, hvor bygasproduktionen ikke kan opretholdes, f.eks. på grund af svigtende naturgastilførsel, er der risiko for, at der kan trænge luft ind i ledningsnettet. Dermed er der fare for uheld, hvis gasblandingen bliver antændt. Genoptagelse af gasforsyningen kan i en sådan situation først ske, når ledningsnettet er blevet udluftet og fyldt med gas igen. Der vil være tale om et meget omfattende projekt, og det vil være

nødvendigt at sektionere ledningsnettet for at kunne genoptage gasforsyningen etapevis.

HOFOR har taget en række forholdsregler for at begrænse risikoen for tab af gastyk. Der er eksempelvis indgået aftaler med Energinet.dk, DONG Energy og HMN Naturgas om reservation af kapacitet i ledningsnettet, så naturgasforsyningen kan opretholdes så længe som muligt i en uheldssituation. I 2017 etableres der desuden to nye gasværker som produktionsreserve – Mørkhøj Gasværk og Køgevej Gasværk. I en situation, hvor gasproduktionen ikke kan opretholdes, sænkes trykket i bygasnettet, og kunderne opfordres til ikke at bruge gas for at begrænse forbruget mest muligt, så overtryk i ledningsnettet kan opretholdes så længe som muligt. Som en sidste mulighed for at sikre overtryk i bygasnettet

har Sikkerhedsstyrelsen givet tilladelse til, at der i en katastrofesituation, hvor der ikke er naturgas til rådighed, kan tilsættes rensset biogas direkte til nettet.

Vind

(11) Indtjeningen fra investeringer i vindmøller er usikker. Dels fordi markedets elpriser påvirkes af brændselspriser, nedbørsmængder, temperaturniveauer mv., og dels fordi en del af indtjeningen kommer fra de støtterejmer, som er opstillet for udbygningen af bl.a. vind. HOFORs investeringer i vindmøller foregår derfor med løbende ajourføring af de vigtigste antagelser knyttet til investeringernes forrentning herunder bl.a. den langsigtede elpris, tilskudsvilkår og omkostninger til drift og vedligeholdelse.

STRATEGISKE RISICI

Projekter

HOFOR har igangsat en lang række større projekter, der bl.a. skal forebygge og håndtere de risici, der er identificeret. Mange af projekterne har et stort omfang og er stærkt specialiserede, hvilket stiller store krav til at kunne rekruttere de personer, der kan gennemføre projekterne. **(12) Mangel på de rette kompetencer** giver risiko for forsinkelse af projekterne og potentielt større omkostninger. HOFOR er både i 2015 og 2016 lykkedes med at fastholde og tiltrække nøglepersoner og har senest haft gode erfaringer med at sikre kompetencer til at forestå den planlagte ombygning på Amagerværket.

I 2017 og de kommende år forventes det, at antallet af skybrudsprojekter som følge af udrulningen af Københavns Kommunes Skybrudsplan vil stige betydeligt. Komplexiteten i disse projekter er anderledes i forhold til traditionelle projekter, da mange af projekterne skal løses på overfladen, og det kræver nogle helt nye kompetencer i HOFOR.

It

HOFOR vurderer løbende, hvilke fysiske eller ydre forhold der kan påvirke eller true HOFORs forretningsområder. Der udarbejdes løbende it-risikovurderinger, hvor bl.a. den aktuelle sandsynlighed for **(13) hacker- og cyberangreb** indgår som en vigtig faktor. Der

HOFOR har planer om flere vindmøller på landjorden i 2017.

arbejdes internt med anerkendte standarder og procedurer såvel i it-driften som på informationssikkerhedsområdet, så kravet om en sikker it-drift opfyldes. Arbejdet med at gøre HOFOR i stand til at overholde den kommende EU Persondataforordning er påbegyndt, hvor bl.a. kunders oplysninger skal beskyttes endnu bedre end i dag. Dette arbejde forventes at være udført, inden EU Persondataforordningen træder i kraft den 25. maj 2018.

FINANSIELLE RISICI

(14) Tab på elproduktion

Med Amagerværket og udbygningen af vindporteføljen er HOFOR eksponeret over for udsving i energi- og råvarepriser. HOFOR afdækker denne eksponering ved hjælp af finansielle produkter. Til det formål har HOFOR opbygget funktioner, der aktivt optimerer Amagerværket og porteføljen af vindmøller. Samtidig lægger HOFOR stor vægt på at adskille funk-

tionerne, så kontrol og overvågning sker separat fra den funktion, der foretager afdækning. Aktiviteterne er reguleret af en risikopolitik, som er godkendt af bestyrelsen for HOFOR, og der følges løbende op på, om de af bestyrelsen godkendte rammer bliver overholdt.

(15) Renterisici

HOFORs selskaber har lån og kreditter for i alt 11,3 mia. kr., der fordeler sig med 5,5 mia. kr. som obligationslån, 5,2 mia. kr. som lån i KommuneKredit og 0,6 mia. kr. som midlertidige investeringskreditter. Lån optages primært i KommuneKredit mod garantistillelse fra HOFORs ejerkommuner, hvor hver kommune garanterer for forsyningen i egen kommune.

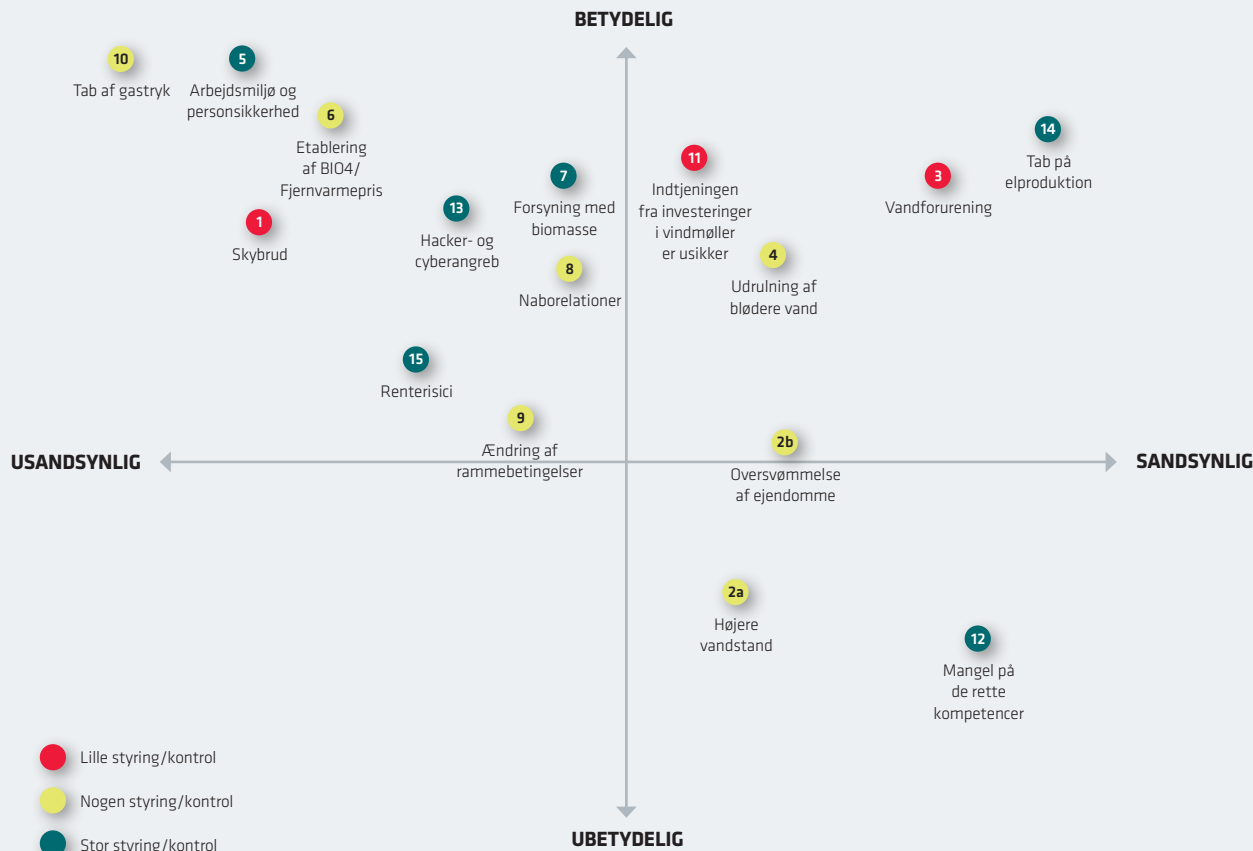
HOFORs fremtidige låntagning til de mange investeringer i lednings- og produktionsanlæg eksponeres for risiko ved en eventuel stigning i renteniveauet. Størstedelen af HOFORs

låneportefølje sikres derfor ved hjemtagelse af lån med fast rente i hele lånets løbetid eller variable lån afdækket med renteswaps. HOFORs bestyrelse har i koncernens finanspolitik besluttet konservative rammer for låntagning. Der er eksempelvis angivet, hvor meget der må være finansieret ved henholdsvis variabel og fast rente. Endvidere skal der ifølge finanspolitikken i videst muligt omfang hjemtages lån med forskellig løbetid, så eventuel refinansiering ikke foregår på samme tidspunkt for alle lån.

To af obligationslånene er optaget af HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S i forbindelse med refinansiering af tidligere gældsbreve til Københavns Kommune. Der er tale om lån på henholdsvis 1,7 mia. kr. og 3,1 mia. kr. Lånene er i 2015 blevet refinansieret i KommuneKredit til stående lån med forfald i 2025. HOFOR Holding A/S har i 2015 overtaget lånene, og til gengæld har HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S optaget et internt lån i HOFOR Holding A/S på samme betingelser som det lån, HOFOR Holding A/S har i KommuneKredit. Københavns Kommune har givet tilsagn om at ville indskyde kapital, der sikrer, at selskaberne er i stand til at betale renterne på lånene.

Når der ses bort fra de to obligationslån, er virksomhedens gennemsnitlige rentebinding 14 år, og den gennemsnitlige løbetid er tilsvarende 14 år. En stigning på et procentpoint på lån med variabel rente vil øge renteomkostningen på variable lån med ca. 5,7 mio. kr., og for obligationslånene øges renteomkostningerne med ca. 47,8 mio. kr.

SAMLEDE RISICI

LEDELSESPÅTEGNING

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2016 for HOFOR Forsyning Holding P/S.

Årsrapporten aflægges i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016.

Der er væsentlig usikkerhed vedrørende den beløbsmæssige størrelse af den udskudte skatteforpligtelse, der kan henføres til de skattemæssige indgangsværdier på materielle anlægsaktiver i 15 af koncernens datterselskaber samt den hertil hørende opkrævningsret hos forbrugerne. Der henvises til note 29.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og selskabets aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultat og selskabets finansielle stilling.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 4. april 2017

Direktion:

Lars Therkildsen

Jan Kauffmann

Bestyrelse:

Leo Larsen
formand

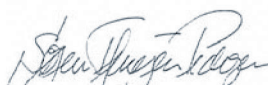
Jakob Hougaard
næstformand

Ayfer Baykal

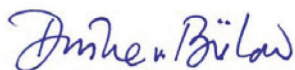
Lisa Herold Ferbing

Søren Thuesen Pedersen

Bibi Iqbal Shabeer
medarbejdervalgt

Dorthe von Bülow
medarbejdervalgt

Helle Parsberg
medarbejdervalgt

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS ERKLÆRINGER

Til kapitalejerne i HOFOR Forsyning Holding P/S

Konklusion

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for HOFOR Forsyning Holding P/S for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016, der omfatter resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som selskabet samt pengestrømsopgørelse for koncernen. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet". Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Fremhævelse af forhold i regnskabet

Vi henleder opmærksomheden på note 29 i regnskabet, som beskriver den usikkerhed, der er omkring fastlæggelse af de skattemæssige indgangsværdier på selskabets materielle anlægsaktiver for 15 af koncernens datterselskaber og den deraf afledte effekt på udskudt skat og betalbar skat. Vores konklusion er ikke modificeret vedrørende dette forhold.

Vi henviser til note 33 hvoraf det fremgår at særligt finansieringsbehov vedrørende renteomkostninger der ikke kan indregnes i taksterne for HOFOR Spildevand København A/S og HOFOR Vand København A/S forventes dækket via periodiske, kontante kapitaltilførsler. Vores konklusion er ikke modificeret vedrørende dette forhold.

Vi henleder opmærksomheden på note 34 i regnskabet, hvor det fremgår, at kommende afgørelse af sag om forrentning af indskudskapital ved Energitilsynet kan få væsentlig indvirkning på værdiansættelsen af selskabets materielle anlægsaktiver i HOFOR Fjernvarme P/S og kan påvirke størrelsen af den regnskabsmæssige egenkapital. Vores konklusion er ikke modificeret vedrørende dette forhold.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af koncernregnskabet og årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere koncernen eller selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugere træffer på grundlag af koncernregnskabet og årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- ▶ Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- ▶ Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernens og selskabets interne kontrol.
- ▶ Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- ▶ Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i koncernregnskabet og årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusion er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og selskabet ikke længere kan fortsætte driften.
- ▶ Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af koncernregnskabet og årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om koncernregnskabet og årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- ▶ Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet eller årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

København, den 4. april 2017

ERNST & YOUNG
Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Torben Kristensen
statsaut. revisor

Michael N.C. Nielsen
statsaut. revisor

KONCERN- OG ÅRSREGNSKAB 1. JANUAR - 31. DECEMBER

Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for HOFOR Forsyning Holding P/S for 2016 er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for store virksomheder i klasse C.

Selskabet har med virkning fra 1. januar 2016 implementeret lov nr. 738 af 1. juni 2015. Dette medfører følgende ændringer til indregning og måling for:

1. Årlig revurdering af restværdier på materielle aktiver.
2. Reserve for udviklingsomkostninger.

Punkt 1: Der skal fremover foretages årlig revurdering af restværdier på materielle aktiver. Selskabet har ingen væsentlige restværdier på materielle aktiver, ud over hvad der er henført til selskabets grunde. Ændringen foretages derfor i henhold til overgangsbekendtgørelsens § 4 alene med fremadrettet virkning som en ændring af regnskabsmæssigt skøn og har ingen effekt for egenkapitalen.

Punkt 2: Et beløb svarende til de indregnede udviklingsomkostninger bindes fremover på en særlig reserve under egenkapitalen benævnt "Reserve for udviklingsomkostninger". Beløbet bindes på en særlig reserve, der ikke kan benyttes til udbytte eller til dækning af underskud. Hvis de indregnede udviklingsomkostninger sælges eller på anden måde udgår af virksomhedens drift, reduceres eller opløses reserven. Dette sker ved overførsel direkte til egenkapitalens frie reserver. Hvis de indregnede udviklingsomkostninger nedskrives, skal en del af reserven for udviklingsomkostninger tilbageføres. Den del, der tilbageføres, svarer til nedskrivningen af udviklingsomkostningerne. Hvis en nedskrivning af udviklingsomkostningerne efterfølgende tilbageføres, reetableres reserven for udviklingsomkostninger. Reserven for udviklingsomkostninger reduceres også med foretagne afskrivninger. Herved vil reserven ikke overstige det beløb, som er indregnet i balancen som udviklingsomkostninger.

Ændringen har ikke nogen beløbsmæssig effekt for resultatopgørelsen eller balancen for 2016 eller for sammenligningstallene.

Bortset fra ovenstående samt nye og ændrede præsentations- og oplysningskrav som følge af lov nr. 738 af 1. juni 2015 er årsregnskabet aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Årsrapporten for 2016 er aflagt i t.kr.

Koncernregnskabet

Koncernregnskabet omfatter modervirksomheden HOFOR Forsyning Holding P/S samt dattervirksomheder, hvori HOFOR Forsyning Holding P/S direkte eller indirekte besidder mere end 50 pct. af stemmerettighederne eller på anden måde har bestemmende indflydelse. Virksomheder, hvori koncernen besidder mellem 20 pct. og 50 pct. af

stemmerettighederne og udøver betydelig, men ikke bestemmende indflydelse, betragtes som associerede virksomheder.

Koncernregnskabet udarbejdes som et sammendrag af modervirksomheden og de tilknyttede virksomheders regnskaber opgjort efter koncernens regnskabspraksis. Regnskabsposter med ensartet indhold sammenlægges og efterfølgende foretages eliminering af koncerninterne indtægter og omkostninger, aktiebesiddelser, interne mellemværender og udbytter samt realiserede og urealiserede fortjenester og tab ved transaktioner mellem de konsoliderede virksomheder.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder udignes med de tilknyttede virksomheders regnskabsmæssige indre værdi på overtagelsestidspunktet (past equity-metoden). I koncernregnskabet indregnes dattervirksomhedernes regnskabsposter 100 procent. Minoritetsinteressernes andel af årets resultat og af egenkapitalen i dattervirksomheder, der ikke ejes 100 procent, indgår som en del af koncernens resultat henholdsvis egenkapital, men præsenteres separat.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Valutakursdifferencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen, indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter og omkostninger.

Tilgodehavender, gæld og andre monetære poster i fremmed valuta omregnes til balancedagens valutakurs. Forskellen mellem balancedagens kurs og kursen på tidspunktet for tilgodehavendets eller gældsforpligtelsens opståen eller indregning i seneste årsrapport indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter og omkostninger.

Finansielle instrumenter

Koncernen anvender derivater til økonomisk afdækning af prisrisici vedrørende el-produktion. Derivaterne indregnes på indgåelsestidspunktet og måles ved første indregning til kostpris. Efterfølgende måles derivater til dagsværdi med regulering over resultatopgørelsen. Derivater præsenteres som andre tilgodehavender/anden gæld og periodeafgrænsningsposter i balancen. Årets værdiregulering af derivater anvendt til økonomisk sikring præsenteres som andre driftsindtægter/omkostninger.

Resultatopgørelsen

Nettoomsætning

Indtægterne indregnes i resultatopgørelsen, hvis levering har fundet sted inden årets udgang, og hvis indtægten kan opgøres pålideligt og forventes modtaget. Nettoomsætningen indregnes ekskl. moms, afgifter og rabatter i forbindelse med salget.

Årets over-/underdækning i varme-, vand og spildevandsaktiviteterne indregnes i omsætningen.

Fakturerede tilslutningsafgifter/investeringsbidrag i fjernkølingsaktiviteten indgår i nettoomsætningen. Tilslutningsafgifter/investeringsbidrag, der er opnået endelig ret til, indtægtsføres over en skønnet gennemsnitlig kontraktperiode på 15 år. Ledelsen vurderer, at der erhverves endelig ret til investeringsbidrag betalt af fjernkølingskunder ved færdigmelding af stik til skel. Fuld indtægtsførelse på dette tidspunkt medfører dog manglende matching mellem indtægter og omkostninger (primært afskrivning) i fjernkølingsanlæggenes levetid, hvorfor ledelsen har valgt at periodisere investeringsbidragene vedrørende fjernkølingsanlæg med henvisning til årsregnskabslovens krav om at sikre det retvisende billede, jf. årsregnskabslovens § 11 stk. 3. Samme bestemmelser og samme overvejelser anvendes som grundlag for at periodiserer indtægter i energiproduktionens aktiviteter relateret til reinvesteringer.

Igangværende arbejder for fremmed regning indregnes i takt med, at produktionen udføres. Dermed svarer nettoomsætningen til salgsværdien af årets udførte arbejder (produktionsmetoden). Nettoomsætningen indregnes, når de samlede indtægter og omkostninger på det igangværende arbejde og færdiggørelsesgraden på balancedagen kan opgøres pålideligt, og det er sandsynligt, at de økonomiske fordele, herunder betalinger vil tilgå selskabet.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til virksomhedernes hovedaktivitet, herunder fortjeneste ved salg af immaterielle og materielle anlægsaktiver.

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer indeholder det forbrug af råvarer og hjælpematerialer, der er anvendt for at opnå årets omsætning. Posten omfatter blandt andet køb af varme, brændsel og energiomkostninger i forbindelse med produktion.

Andre eksterne omkostninger

Andre eksterne omkostninger omfatter omkostninger til administration, lokaler, vedligeholdelse af produktionsanlæg (netaktiver) og tab på debitorer m.v. Endvidere indregnes tab ved salg af immaterielle og materielle anlægsaktiver.

Personaleomkostninger

Personaleomkostninger indeholder lønninger, vederlag, pensioner og øvrige personalerelaterede omkostninger til koncernens ansatte, herunder direktion og bestyrelse.

Af- og nedskrivninger

Af- og nedskrivninger indeholder årets af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver.

Resultat af kapitalandele i tilknyttede virksomheder

I modervirksomhedens resultatopgørelse indregnes den forholdsmæs-

sige andel af de enkelte tilknyttede virksomheders resultat efter skat efter fuld eliminering af intern avance/tab.

Finansielle indtægter og omkostninger

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Finansielle poster omfatter bl.a. bankrenter, realiserede og urealiserede valutakursdifferencer, amortisering af realkreditlån samt tillæg og godtgørelser under á conto skatteordningen m.v.

Skat af årets resultat

Modervirksomheden er ikke selvstændig skattepligtig, men koncernens aktieselskaber er omfattet af de danske regler om tvungen sambeskatning for HOFOR-koncernen, hvor HOFOR Holding A/S er administrationselskab.

Den aktuelle danske selskabsskat fordeles ved afregning af sambeskatningsbidrag mellem de sambeskattede virksomheder i forhold til disses skattepligtige indkomster. I tilknytning hertil modtager virksomheder med skattemæssigt underskud sambeskatningsbidrag fra virksomheder, der har kunnet anvende dette underskud til nedsættelse af eget skattemæssigt overskud.

Årets skat, der består af årets aktuelle selskabsskat, årets sambeskatningsbidrag og ændring i udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat, og direkte i egenkapitalen med den del, der kan henføres til bevægelser direkte i egenkapitalen.

Immaterielle anlægsaktiver

Systemudvikling (it-systemer)

It-systemer måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

It-systemer afskrives over den vurderede økonomiske brugstid. Af-skrivningsperioden udgør sædvanligvis 3 til 10 år.

Udviklingsprojekter, der er klart definerede og identificerbare, hvor den tekniske udnyttelsesgrad, tilstrækkelige ressourcer og et potentielt fremtidigt marked eller udviklingsmuligheder i virksomheden kan påvises, og hvor det er hensigten at fremstille eller anvende projektet, indregnes som immaterielle anlægsaktiver, såfremt kostprisen kan opgøres pålideligt, og der er tilstrækkelig sikkerhed for, at den fremtidige indtjening kan dække produktions-, salgs- og administrationsomkostninger samt udviklingsomkostningerne. Øvrige udviklingsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen, efterhånden som omkostningerne afholdes.

Aktiverede udviklingsomkostninger måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Efter færdiggørelse af udviklingsarbejdet afskrives udviklingsomkostninger lineært over den vurderede økonomiske brugstid.

Fortjeneste eller tab ved salg af immaterielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen reduceret med salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet og indregnes i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter henholdsvis andre eksterne omkostninger.

Udviklingsprojekter

Udviklingsomkostninger omfatter omkostninger, gager og afskrivninger, der direkte kan henføres til selskabets udviklingsaktiviteter.

Udviklingsprojekter, der er klart definerede og identificerbare, og hvor den tekniske gennemførlighed, tilstrækkelige ressourcer og et potentielt fremtidigt marked eller udviklingsmulighed i virksomheden kan påvises, og hvor det er hensigten at fremstille, markedsføre eller anvende projektet, indregnes som immaterielle aktiver, hvis kostprisen kan opgøres pålideligt, og der er tilstrækkelig sikkerhed for, at den fremtidige indtjening kan dække produktions-, salgs- og administrationsomkostninger samt udviklingsomkostningerne. Øvrige udviklingsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen, efterhånden som omkostningerne afholdes.

Efter færdiggørelsen af udviklingsarbejdet afskrives udviklingsomkostninger lineært over den vurderede økonomiske brugstid.

Afskrivningsperioden udgør sædvanligvis 3 år.

Takstrettigheder

Miljøstyrelsen har i relation til vand- og spildevandsvirksomheder udtalt, at afskrivningen af de historiske tjenestemandspensioner kan indregnes i de fremtidige takster over for selskabets kunder.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat en afskrivningsperiode, men har meddelt, at afskrivningen bør ske under hensyntagen til en fornuftig udvikling i taksterne, men samtidigt, således at afskrivningen ikke strækker sig over en relativ lang periode.

Vand- og spildevandsvirksomhederne har valgt at indregne takstrettigheder over 7-25 år.

Denne periode skønnes at svare til den periode, som takstrettighederne forventes at kunne indregnes over.

Denne legale ret er klassificeret som et immaterielt anlægsaktiv som følge af, at retten har en fremtidig nytteværdi for koncernen.

Retten modsvarer pensionsforpligtelsen, som koncernen har over for tjenestemænd, som har været tilknyttet forsyningsaktiviteterne i ejerkommunerne.

Ligeledes omfatter takstrettigheder medfinansieringsprojekter. I henhold til Bekendtgørelse om spildevandsvirksomheders medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand kan selskabet medfinansiere projekter og i taksterne indregne omkostninger, som efter en konkret vurdering er nødvendige af hensyn til klimaprojekters håndtering af tag- og overfladevand, herunder omkostninger til investering, drift og vedligeholdelse, samt omkostninger til retablering. Projektejer er således ikke spildevandsselskabet, men spildevandsselskabet opnår ved at forpligte sig til at finansiere projektet, en tilsvarende opkrævningsret hos forbrugerne.

Når der modtages meddelelse fra Forsyningssekretariatet om godkendelse af et klimaprojekt i prisloftet indregnes en finansiel forpligtelse (Andre hensættelser) svarende til den investeringssum som spildevandsselskabet har forpligtet sig til at finansiere. Der indregnes samtidig et tilsvarende aktiv (Takstrettighed). Når projekterne afsluttes, opgøres den endelige forpligtelse for spildevandsselskabet og posten flyttes derfor fra hensatte forpligtelser til gældsforpligtelser. Afdrag til projekter modregnes i forpligtelsen, og opkrævninger hos forbrugerne til dækning af investeringen modregnes i takstrettighederne.

De årlige driftsomkostninger og finansielle omkostninger vedrørende klimaprojektet som spildevandsselskabet også finansierer, indregnes i nettoomsætningen og i relevante omkostningsposter i takt med at de afholdes/opkræves. Hvis projekter ikke forventes gennemført, reguleres Takstrettighed og Andre hensættelser.

Kapacitetsrettigheder

Kapacitetsrettigheder omfatter ret til at aftage varme fra varmeproducenter i en given periode. Kapacitetsrettighederne afskrives lineært, svarende til den periode kontrakten gælder.

CO₂-kvoter

CO₂-kvoter, i form af udslipsrettigheder, måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger.

Udslipsrettigheder amortiseres i takt med den faktiske udledning af CO₂. I det omfang den faktiske udledning overstiger de tildelte og erhvervede CO₂-rettigheder, indregnes dagsværdien af de yderligere CO₂-rettigheder, som selskabet er forpligtet til at afregne, som en forpligtelse. Afskrivningsgrundlaget for udslipsrettigheder opgøres under hensyntagen til rettighedernes scrapværdi, hvis værdi afhænger af om rettigheden forventes anvendt eller solgt. Scrapværdien for CO₂-rettigheder, der forventes anvendt, er kr. 0.

Afskrivninger indregnes i resultatopgørelsen under omkostninger til råvarer og hjælpematerialer.

Goodwill herunder brugsrettigheder

Ved køb af dattervirksomheder, opgøres på anskaffelsestidspunktet, forskellen mellem kostprisen og den regnskabsmæssige indre værdi

i den købte virksomhed, efter at de enkelte aktiver og forpligtelser er reguleret til dagsværdi (overtagelsesmetoden). Herunder fradrages eventuelle besluttede omstrukturingshensættelser vedrørende den overtagne virksomhed. Resterende positive forskelsbeløb indregnes i balancen under immaterielle anlægsaktiver som goodwill, der afskrives lineært over forventet brugstid. Resterende negative forskelsbeløb indregnes i balancen under periodeafgrænsningsposter som negativ goodwill.

Koncernens goodwill relaterer sig til merværdi i købsprisen af vindmølleprojekter i HOFOR Vind A/S. Idet vindmøllernes forventede levetid er på 25 år, samt at HOFOR har erhvervet brugsrettighed til den fysiske lokation for vindmøllerne på 25 år i forbindelse med etablering af vindmøllerne, har selskabets daglige ledelse vurderet, at årsregnskabslovens bestemmelser for afskrivning af goodwill vil medføre en manglende matching mellem indtægter fra vindmøllerne og omkostningerne ved vindmølleaktiviteten, som i væsentlig omfang udgøres af afskrivninger på anlæg. Derfor har ledelsen valgt at afskrive koncernens goodwill over 25 år med henvisning på årsregnskabsloven krav om at sikre det retvisende billede, jf. årsregnskabsloven § 11 stk. 3.

Materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver vedrørende serviceaktiviteten samt fjernkøling,- vind og kraftvarmeværksaktiviteten

Materielle anlægsaktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstid.

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Materielle anlægsaktiver vedrørende vand- og spildevandsaktiviteterne

Anskaffelsværdi for aktiver erhvervet 31. december 2001 eller tidligere

Materielle anlægsaktiver anskaffet før 1. januar 2010 er målt til standardpriser med fradrag af akkumulerede afskrivninger baseret på standardlevetider. Standardpriser og standardlevetider er udmeldt af

Forsyningssekretariatet i forbindelse med opgørelsen af den reguleringsmæssige åbningsbalance.

Standardværdierne anført ovenfor vurderes at være udtryk for, at materielle anlægsaktiver er målt til dagsværdien af anlæggene, idet standardværdierne giver selskabet ret til at opkræve et beløb svarende til standardværdierne hos forbrugerne over en årrække.

Anskaffelsværdi for aktiver erhvervet 1. januar 2002 eller senere

Materielle anlægsaktiver anskaffet 1. januar 2010 eller senere måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af og nedskrivninger.

Kostpris omfatter anskaffelsesprisen og omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstider.

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Materielle anlægsaktiver vedrørende varmeaktiviteten

Anskaffelsværdi for aktiver erhvervet 31. december 2001 eller tidligere

Grunde og bygninger

Bygningsdele, som ikke indgår i målingen af tekniske anlæg (produktions- og distributionsaktiver), måles til den offentlige ejendomsvurdering pr. 1. januar 2002.

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver)

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver) anskaffet før 1. januar 2002 er værdiansat med udgangspunkt i en standardpris pr. aktiv (genanskaffelsespris). Afskrivningsgrundlaget for aktiverne er genanskaffelsesprisen pr. 1. januar 2002.

Anskaffelsværdi for aktiver erhvervet 1. januar 2002 eller senere

Bygninger, tekniske anlæg og maskiner samt netaktiver anskaffet efter 1. januar 2002 måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger, der er knyttet direkte til anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstider.

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Materielle anlægsaktiver vedrørende bygasaktiviteten **Anskaffelsværdi for aktiver erhvervet 31. december 2001 eller tidligere**

Grunde

Grunde måles til den offentlige ejendomsvurdering pr. 1. januar 2002.

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver)

Produktions- og distributionsaktiver måles med udgangspunkt i en standardpris pr. aktiv pr. 1. januar 2002. Tilsvarende er der fastsat en forventet brugstid for et nyt aktiv. For hvert aktiv skønnes restlevetiden og ved at fratække denne fra den forventede brugstid på et nyt aktiv, kan der beregnes et investeringstidspunkt. Afskrivningsgrundlaget for et aktiv er genanskaffelsesprisen (standardprisen) på opgørelsestidspunktet. Målingen af aktivet på opgørelsestidspunktet beregnes ved at trække lige store årlige afskrivninger fra afskrivningsgrundlaget for den tid, aktivet beregningsmæssigt har været i brug. Herved opgøres den værdi, hvormed aktivet indregnes i årsrapporten.

Anskaffelsværdi for aktiver erhvervet 1. januar 2002 eller senere

Grunde, tekniske anlæg og maskiner samt netaktiver anskaffet efter 1. januar 2002 måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen og omkostninger, der er knyttet direkte til anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstider.

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virk-

ningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Forudbetalt anlæg

Forudbetalt anlæg omfatter andel af produktionsanlæg, som der er modtaget forudbetaling for fra koncernens kunder i henhold til indgået leveringsaftale. Vattenfall A/S indgik i januar 2009 tillægsaftale B til aftale om levering af varme fra Amagerværkets Blok 1 med CTR. Til lægsaftalen omfatter forudbetaling vedrørende anlægsomkostninger til etablering af AMV1. Aftalen er overdraget til HOFOR Energiproduktion A/S i forbindelse med selskabets overtagelse af Amagerværket pr. 1. januar 2014.

Forudbetalt anlæg opstod som en reklassifikation fra produktionsanlæg af den del af anskaffelsessummen for AMV 1, som CTR allerede har afregnet.

Forudbetalt anlæg behandles regnskabsmæssigt som materielle anlægsaktiver vedrørende varmeaktiviteten, og afskrives lineært over 20 år. Forudbetalingen opstod som modpost til nævnte forudbetaling fra CTR. Forudbetalingen (inklusive betalte byggerenter) indtægtsføres lineært over kontraktperioden på 20 år.

Afskrivninger

De forventede brugstider for materielle anlægsaktiver er:

Bygninger	30-75 år
Produktionsanlæg og maskiner (netaktiver)	2-100 år
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	3-30 år
Forudbetalt anlæg	20 år

Anskaffelser i regnskabsåret afskrives forholdsmæssigt efter det tidspunkt, hvor anskaffelsen er blevet taget i brug. Der afskrives ikke på grunde og materielle anlægsaktiver under udførelse.

Fortjeneste og tab ved salg af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter henholdsvis andre eksterne omkostninger.

Værdiforringelse af anlægsaktiver

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle anlægsaktiver samt kapitalandele i dattervirksomheder vurderes årligt for indikationer på værdiforringelse, ud over det som udtrykkes ved afskrivning.

Foreligger der indikationer af værdiforringelse, foretages nedskrivningstest af hvert enkelt aktiv henholdsvis grupper af aktiver. I givet fald tages hensyn til særlig forsyningslovgivning m.v. Der foretages nedskrivning til genindvindingsværdien, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Som genindvindingsværdi anvendes den højeste værdi af nettosalgspris og kapitalværdi. Kapitalværdien opgøres som nutidsværdien af de forventede nettopengestrømme fra anvendelsen af aktivet eller aktivgruppen og forventede nettopengestrømme ved salg af aktivet eller aktivgruppen efter endt brugstid.

Det er alene indikationer på værdiforringelser, der relaterer sig begivenheder indtrådt efter aktivernes anskaffelse, som udløser nedskrivningstest.

Finansielle anlægsaktiver

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes indre værdi opgjort efter modervirksomhedens regnskabspraksis med fradrag eller tillæg af urealiserede koncerninterne avancer og tab og med tillæg eller fradrag af resterende værdi af positiv eller negativ goodwill opgjort efter overtagelsesmetoden.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder med regnskabsmæssig negativ indre værdi måles til 0 kr., og et eventuelt tilgodehavende hos disse virksomheder nedskrives, i det omfang tilgodehavendet er uerholdeligt. I det omfang modervirksomheden har en retlig eller faktisk forpligtelse til at dække en underbalance, der overstiger tilgodehavendet, indregnes det resterende beløb under hensatte forpligtelser.

Nettoopskrivning af kapitalandele i tilknyttede virksomheder bindes som reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode under egenkapitalen, i det omfang den regnskabsmæssige værdi overstiger kostprisen.

Ved køb af virksomheder anvendes overtagelsesmetoden, jf. beskrivelse ovenfor under opgørelse af goodwill.

Andre tilgodehavender, værdipapirer og kapitalandele

Andre tilgodehavender, værdipapirer og kapitalandele måles til kostpris. Værdireguleringer indregnes i resultatopgørelsen under finansielle poster.

Forudbetalte anlæg, indregnet under andre tilgodehavender, måles til nutidsværdien med tillæg af en ikke-garanteret restværdi, beregnet på hver af de enkelte kontraktens interne rente, med fradrag af nedskrivninger som følge af debtors betalingsudygtighed.

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden. Er nettorealisationsværdien lavere end kostprisen, nedskrives til denne lavere værdi.

Kostprisen for råvarer og hjælpematerialer omfatter anskaffelsespris med tillæg af hjemtagelsesomkostninger.

Nettorealisationsværdien for varebeholdninger opgøres som salgs-

sum med fradrag af færdiggørelsesomkostninger og omkostninger, der afholdes for at effektuere salget. Nettorealisationsværdien for varebeholdninger fastsættes under hensyntagen til omsættelighed, ukurans og udvikling i forventet salgspris.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris.

Der foretages nedskrivning til imødegåelse af tab, hvor der vurderes at være indtruffet en objektiv indikation på, at et tilgodehavende eller en portefølje af tilgodehavender er værdiforringet. Hvis der foreligger en objektiv indikation på, at et individuelt tilgodehavende er værdiforringet, foretages nedskrivning på individuelt niveau.

Underdækning/overdækning

Underdækning/overdækning i relation til varmeaktiviteten

Varmeaktiviteten er underlagt det særlige "hvile-i-sig-selv" princip i henhold til varmforsyningsloven. Princippet medfører, at årets over- eller underdækning, opgjort som årets resultat efter varmforsyningsloven i forhold til opkrævede priser, skal tilbageføres eller kan opkræves hos forbrugerne ved indregning i efterfølgende års priser. Årets over- eller underdækning indregnes derfor som en regulering i omsætningen. Den akkumulerede over- eller underdækning efter varmforsyningslovens regler er udtryk for et mellemværende med forbrugeren og indregnes i balancen under gæld eller tilgodehavender.

Underdækning/overdækning i relation til vand- og spildevandsaktiviteterne

Reguleringsmæssig underdækning

Såfremt de hos forbrugerne opkrævede beløb er mindre end omkostningerne ved vand- og spildevandforsyningsaktiviteterne, indregnes forskellen i balancen som et tilgodehavende i det omfang underdækningen forventes opkrævet.

Reguleringsmæssig overdækning

Overstiger de hos forbrugerne opkrævede beløb indtægtsrammen for vand- og spildevandforsyningsaktiviteterne, indregnes forskellen i balancen som en gældsforpligtelse.

Igangværende arbejder for fremmed regning

Igangværende arbejder for fremmed regning måles til salgsværdien af det udførte arbejde. Salgsværdien måles på baggrund af færdiggørelsesgraden på balancedagen og de samlede forventede indtægter på det enkelte igangværende arbejde.

Når salgsværdien på en entreprise ikke kan opgøres pålideligt, måles salgsværdien til de medgæede omkostninger eller nettorealisationsværdien, såfremt denne er lavere.

Det enkelte igangværende arbejde indregnes i balancen under ti-

godehavender eller gældsforpligtelser, afhængig af om nettoværdien af salgsværdien med fradrag af acontofaktureringer og forudbetalinger er positiv eller negativ.

Omkostninger i forbindelse med salgsarbejde og opnåelse af kontrakter indregnes i resultatopgørelsen i takt med at de afholdes.

Uafregnede forbrugsleverancer

Årets forventede omsætning fra energisalg m.v. er beregnet på grundlag af mængden af leveret energi m.v. i forsyningsområdet, historiske forbrugsdata, nettab og de for året fastsatte tariffer. Årets forventede omsætning fra energisalg m.v. sammenholdes med den fakturerede mængde, og forskellen er årets ikke fakturerede mængde. Dette beløb reguleres i omsætningen og medtages som enten et tilgodehavende eller som en forpligtelse.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, indregnet under aktiver, omfatter afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Egenkapital

Reserve for udviklingsomkostninger

Reserve for udviklingsomkostninger omfatter indregnede udviklingsomkostninger. Reserven kan ikke benyttes til udbytte eller dækning af underskud. Reserven reduceres eller opløses, hvis de indregnede udviklingsomkostninger afskrives eller udgår af virksomhedens drift. Dette sker ved overførsel direkte til egenkapitalens frie reserver.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser omfatter forventede omkostninger til tab på igangværende arbejder, oprydningsforpligtelser, earn out forpligtelser vedrørende vindmøller samt medfinansieringsforpligtelser m.v. Hensatte forpligtelser indregnes, når virksomheden som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og når det er sandsynligt, at indfrielse af forpligtelsen vil medføre et forbrug af virksomhedens økonomiske ressourcer.

Ethvert tab på kontrakter om køb eller salg med fysisk levering opgjort som forskellen mellem kontraktprisen og markedsprisen på statusdagen eller på finansielle kontrakter indgået til sikringsformål pr. balancedagen, hvor der er forskel på kontraktprisen og sikringsbeløbet, medtages som andre hensatte forpligtelser.

Selskabsskat og udskudt skat

Modervirksomheden er, som partnerselskab, ikke et selvstændigt skattesubjekt.

Aktuelle skatteforpligtelser og tilgodehavende aktuel skat indregnes i balancen som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst, reguleret for skat af tidligere års skattepligtige indkomster samt for betalte acontoskatter.

Skyldige og tilgodehavende sambeskatningsbidrag indregnes i balancen som "Tilgodehavende selskabsskat" eller "Skyldig selskabsskat".

Udskudt skat måles efter den balanceorienterede gælds metode af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssig og skattemæssig værdi af aktiver og forpligtelser. Der indregnes dog ikke udskudt skat af midlertidige forskelle vedrørende ikke-skattemæssigt afskrivningsberettiget goodwill og kontorejendomme samt andre poster, hvor midlertidige forskelle er opstået på anskaffelsestidspunktet uden at have effekt på resultat eller skattepligtig indkomst. I de tilfælde, hvor opgørelse af skatteværdien kan foretages efter alternative beskatningsregler, måles udskudt skat på grundlag af den planlagte anvendelse af aktivet henholdsvis afvikling af forpligtelsen.

Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettede skattemæssige underskud, indregnes med den værdi, hvortil de forventes at blive anvendt, enten ved udligning i skat af fremtidig indtjening eller ved modregning i udskudte skatteforpligtelser inden for samme juridiske skatteenhed og jurisdiktion.

Der foretages regulering af udskudt skat vedrørende foretagne eliminerings af urealiserede koncerninterne avancer og tab.

Udskudt skat måles på grundlag af de skatteregler og skattesatser i de respektive lande, der med balancedagens lovgivning vil være gældende, når den udskudte skat forventes udløst som aktuel skat.

Ændring i udskudt skat som følge af ændringer i skattesatser indregnes i resultatopgørelsen.

Gældsforpligtelser

Finansielle gældsforpligtelser indregnes ved lånoptagelse til det modtagne provenu efter fradrag af afholdte transaktionsomkostninger. I efterfølgende perioder indregnes de finansielle forpligtelser til amortiseret kostpris, der svarer til den kapitaliserede værdi ved anvendelse af den effektive rente, så forskellen mellem provenuet og den nominelle værdi indregnes i resultatopgørelsen over låneperioden.

Øvrige gældsforpligtelser måles til nettorealiseringsværdi.

Forudbetalinger fra kunder

Forudbetalinger fra selskabets kunder (varmedistributører) vedrører modtaget forudbetaling i henhold til indgået leveringsaftale. Der henvises til omtalen af forudbetalte anlæg og forudbetalinger under materielle anlægsaktiver.

Forudbetalingen (inklusive betalte byggerenter) indtægtsføres lineært over kontraktperioden på 20 år.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, der er indregnet under forpligtelser, omfatter modtagne betalinger vedrørende indtægter i de efterfølgende år.

Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelsen viser koncernens pengestrømme fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter for året, årets forskydning i likvider og koncernens likvider ved årets begyndelse og slutning.

Likviditetsvirkningen af køb og salg af virksomheder vises separat under pengestrømme fra investeringsaktivitet. I pengestrømsopgørelsen indregnes pengestrømme vedrørende købte virksomheder fra anskaffelsestidspunktet, og pengestrømme vedrørende solgte virksomheder indregnes frem til salgstidspunktet.

Pengestrøm fra driftsaktivitet

Pengestrømme fra driftsaktivitet opgøres som årets resultat reguleret for ikke-kontante driftsposter, ændring i driftskapital og betalt selskabsskat.

Pengestrøm fra investeringsaktivitet

Pengestrømme fra investeringsaktivitet omfatter betaling i forbindelse med køb og salg af virksomheder og aktiviteter samt køb og salg af immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver.

Pengestrøm fra finansieringsaktivitet

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet omfatter ændringer i størrelse eller sammensætning af virksomhedens aktiekapital, omkostninger forbundet hermed, optagelse af lån, afdrag på rentebærende gæld og betaling af udbytte til virksomhedsdeltagere.

Likvider

Likvider omfatter likvide beholdninger og kortfristede værdipapirer, som uden hindring kan omsættes til likvide beholdninger, og hvorpå der kun er ubetydelige risici for værdiændringer.

Segmentoplysninger

Koncernens nettoomsætning er opdelt på nedenstående hovedaktiviteter:

- ▶ El-aktiviteter (HOFOR Energiproduktion A/S, HOFOR Offshore A/S samt HOFOR Vind A/S med dattervirksomheder)
- ▶ Fjernvarme-aktiviteter (HOFOR Fjernvarme P/S samt HOFOR Energiproduktion A/S)
- ▶ Fjernkølings-aktiviteter (HOFOR Fjernkøling A/S)
- ▶ Gas-aktiviteter (HOFOR Bygas A/S)
- ▶ Vand-aktiviteter (Dattervirksomhederne ejet af HOFOR Vand Holding A/S bortset fra HOFOR A/S)
- ▶ Spildevands-aktiviteter (Dattervirksomhederne ejet af HOFOR Spildevand Holding A/S bortset fra BIOFOS Holding A/S)
- ▶ Rensnings-aktiviteter (Dattervirksomheder ejet af BIOFOS Holding A/S)

- ▶ Øvrige aktiviteter (HOFOR A/S, HOFOR Forsyning Holding P/S, HOFOR Holding A/S, HOFOR Vand Holding A/S samt HOFOR Spildevand Holding A/S).

Segmentoplysningerne følger koncernens regnskabspraksis, risici og interne økonomistyring.

Segmentindtægter omfatter de poster, der direkte kan henføres til det enkelte segment. Intern samhandel finder sted på markedsvilkår.

Nøgletal

Nøgletal er udarbejdet i overensstemmelse med Finansforeningens "Anbefalinger og Nøgletal 2015".

De nøgletal, der er anført i hoved- og nøgletaloversigten, er beregnet således:

Overskudsgrad	$\frac{\text{Resultat af primær drift} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$
Bruttomargin	$\frac{\text{Bruttoresultat} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$
Aktiver/Egenkapital	$\frac{\text{Samlede aktiver}}{\text{Egenkapital i alt}}$
Resultat til analyseformål	Ordinært resultat efter skat
Egenkapitalforrentning	$\frac{\text{Resultat til analyseformål} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$

RESULTATOPGØRELSE

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		2016	2015	2016	2015
1	Nettoomsætning	5.541.627	5.242.798	24.265	21.161
2	Andre driftsindtægter	54.616	162.901	213	212
	Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-2.768.336	-2.684.341	0	0
	Andre eksterne omkostninger	-428.702	-432.851	-23.716	-20.544
	Bruttoresultat	2.399.205	2.288.507	762	829
3	Personaleomkostninger	-631.160	-577.996	-625	-625
4	Af- og nedskrivninger	-1.319.798	-1.187.406	0	0
	Resultat af primær drift	448.247	523.105	137	204
5	Resultat af kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	252.875	284.492
6	Finansielle indtægter	22.014	7.725	15.523	12.342
7	Finansielle omkostninger	-174.498	-193.811	-12.653	-16.453
	Ordinært resultat før skat	295.763	337.019	255.882	280.585
8	Skat af årets resultat	-7.293	-1.812	0	0
	Årets resultat	288.470	335.207	255.882	280.585
	Minoritetsinteressers andel af dattervirksomheders resultater	-32.588	-54.623	0	0
	HOFOR Forsyning Holding P/S' koncernens andel af årets resultat	255.882	280.585	255.882	280.585
9	Resultatdisponering				

AKTIVER

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		31/12 2016	31/12 2015	31/12 2016	31/12 2015
	Anlægsaktiver				
10	Immaterielle anlægsaktiver				
	Systemudvikling	40.677	48.713	0	0
	Takstrettigheder	499.142	538.806	0	0
	Kapacitetsrettigheder	207.153	235.515	0	0
	CO ₂ -kvoter	1.283	429	0	0
	Goodwill	81.873	121.106	0	0
	Immaterielle anlægsaktiver under udførelse	25.044	1.088	0	0
		855.172	945.657	0	0
11	Materielle anlægsaktiver				
	Grunde og bygninger	1.482.272	1.496.458	8.400	8.400
	Produktionsanlæg og maskiner	21.321.526	20.859.518	0	0
	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	189.595	197.974	0	0
	Forudbetalt anlæg	335.508	363.467	0	0
	Materielle anlægsaktiver under udførelse	2.604.514	1.818.294	0	0
		25.933.415	24.735.711	8.400	8.400
	Finansielle anlægsaktiver				
12	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	9.660.128	9.375.972
13	Tilgodehavender i tilknyttede virksomheder	0	0	500.000	0
14	Andre kapitalandele og værdipapirer	21.778	340	0	0
15	Tilgodehavende tilslutningsbidrag	5.647	6.353	0	0
16	Underdækning	27.795	47.003	0	0
17	Andre tilgodehavender	17.125	25.234	0	0
18	Deposita	19.439	18.967	19.439	18.967
		91.785	97.897	10.179.567	9.394.939
	Anlægsaktiver i alt	26.880.372	25.779.265	10.187.967	9.403.339
	Omsætningsaktiver				
19	Varebeholdninger	163.725	229.122	0	0
		163.725	229.122	0	0
	Tilgodehavender				
	Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	631.818	660.078	0	0
	Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	0	0	639.209	735.949
20	Igangværende arbejder for fremmed regning	5.481	6.792	0	0
16	Underdækning	18.337	28.087	0	0
21	Andre tilgodehavender	334.147	526.571	14.744	24.141
22	Periodeafgrænsningsposter	36.090	70.247	17.228	15.017
		1.025.873	1.291.775	671.181	775.107
	Værdipapirer og kapitalandele	456.629	436.431	402.282	384.218
	Likvide beholdninger	1.017.731	716.564	452.587	412.066
	Omsætningsaktiver i alt	2.663.958	2.673.892	1.526.050	1.571.391
	AKTIVER I ALT	29.544.330	28.453.156	11.714.017	10.974.730

PASSIVER

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		31/12 2016	31/12 2015	31/12 2016	31/12 2015
23	Egenkapital				
	Virksomhedskapital	1.736.000	1.736.000	1.736.000	1.736.000
	Nettoopskrivning efter den indre værdi's metode	0	0	4.013.237	3.768.912
	Reserve for udviklingsomkostninger	0	0	25.023	0
	Overført resultat	8.373.398	8.086.235	4.335.138	4.317.323
	Egenkapital i alt	10.109.398	9.822.235	10.109.398	9.822.235
24	Minoritetsinteresser i alt	4.543.921	4.497.697	0	0
	Hensatte forpligtelser				
25	Andre hensatte forpligtelser	526.414	597.060	0	0
	Hensatte forpligtelser i alt	526.414	597.060	0	0
	Gældsforpligtelser				
26	Langfristede gældsforpligtelser				
	Gæld til realkreditinstitutter	597.857	514.703	0	0
	Kreditinstitutter i øvrigt	10.393.721	9.446.322	500.000	0
	Forudbetalinger fra kunder	651.335	387.055	0	0
	Overdækning	170.539	136.057	0	0
		11.813.452	10.484.137	500.000	0
	Kortfristede gældsforpligtelser				
27	Kortfristet del af langfristet gæld	664.830	1.121.480	0	0
	Uafregnede forbrugsleverancer	473.943	491.004	0	0
	Forudfakturering igangværende arbejder	3.379	4.734	0	0
	Leverandører af varer og tjenesteydelser	500.929	489.174	0	0
	Gæld til tilknyttede virksomheder	0	0	1.051.850	1.104.514
	Anden gæld	568.749	645.859	52.769	47.981
	Selskabsskat	1.534	2.735	0	0
28	Periodeafgrænsningsposter	337.781	297.041	0	0
		2.551.145	3.052.027	1.104.619	1.152.495
	Gældsforpligtelser i alt	14.364.597	13.536.164	1.604.619	1.152.495
	PASSIVER I ALT	29.544.330	28.453.156	11.714.017	10.974.730
29	Eventualposter m.v.				
30	Pantsætninger og sikkerhedsstillelser				
31	Nærtstående parter				
32	Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor				
33	Kapitalberedsskab				
34	Forrentning af indskudskapital				

PENGESTRØMSOPGØRELSE

Note	tkr.	Koncern	
		2016	2015
	Nettoomsætning	5.534.651	5.242.798
	Omkostninger	-3.821.222	-3.695.188
	Andre driftsindtægter, netto	54.616	162.901
	Regulering for ikke likvide driftsposter	47.254	214.880
35	Pengestrøm fra primær drift før ændring i driftskapital	1.815.299	1.925.392
36	Ændring i driftskapital	430.976	117.034
	Pengestrøm fra primær drift	2.246.275	2.042.426
	Finansielle indtægter	22.014	7.725
	Finansielle omkostninger	-174.498	-193.811
	Pengestrøm fra ordinær driftsaktivitet før skat	2.093.791	1.856.340
	Betalt selskabsskat	-7.293	-1.583
	Pengestrøm fra driftsaktivitet	2.086.498	1.854.757
	Køb af immaterielle anlægsaktiver	-113.844	-285.495
	Køb af materielle anlægsaktiver	-2.435.591	-1.899.408
	Køb af finansielle anlægsaktiver	-1.034	0
	Salg af immaterielle anlægsaktiver	0	0
	Salg af materielle anlægsaktiver	27.471	74.355
	Salg af finansielle anlægsaktiver	28.459	2.291
	Deposita, netto	-472	-464
	Pengestrøm til investeringsaktivitet	-2.495.011	-2.108.721
	Optagelse af langfristet gæld	1.580.267	3.049.704
	Afdrag på langfristet gæld	-867.328	-2.324.068
	Afdrag på øvrige forpligtelser	-22.892	-25.006
	Investering i værdipapirer	-20.198	-383.884
	Kapitalindskud fra ejer	39.830	48.933
	Nettolikviditet i tilkøbte og frasolgte virksomheder	0	0
	Pengestrøm fra finansieringsaktivitet	709.679	365.679
	Årets pengestrøm	301.167	111.715
	Likvider, primo	716.564	604.850
	Likvider, ultimo	1.017.731	716.565

EGENKAPITALOPGØRELSE

tkr.	Koncern		
	Aktiekapital	Overført resultat	I alt
Egenkapital 1. januar	1.736.000	8.086.235	9.822.235
Minoritetsinteressers andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	0	-13.636	-13.636
Årets kapitalindskud	0	39.830	39.830
Anden regulering	0	5.086	5.086
Overført fra resultatdisponering	0	255.882	255.882
Egenkapital 31. december 2016	1.736.000	8.373.398	10.109.398

Anden regulering omfatter primært egenkapitalbevægelser i datterselskaber vedr. regulering af renteswaps.

tkr.	Modervirksomhed				
	Aktiekapital	Nettopskrivning efter den indre værdi's metode	Reserve for udviklingsprojekter	Overført resultat	I alt
Egenkapital 1. januar	1.736.000	3.768.912	0	4.317.323	9.822.235
Minoritetsinteressers andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	0	0	0	-13.636	-13.636
Årets kapitalindskud	0	0	0	39.830	39.830
Anden regulering	0	0	0	5.086	5.086
Overført fra resultatdisponering	0	244.325	25.023	-13.466	255.882
Egenkapital 31. december 2016	1.736.000	4.013.237	25.023	4.335.138	10.109.398

Anden regulering omfatter primært egenkapitalbevægelser i datterselskaber vedr. regulering af renteswaps.

NOTER

tkr.

Note 1 Nettoomsætning

Koncern

	2016	2015
Varme	3.466.690	3.320.130
Spildevand	813.993	794.771
El	414.196	277.911
Vand	450.831	473.926
Rensning	117.863	114.348
Bygas	129.200	138.518
Fjernkøling	44.739	34.895
Drifts-, vedligeholdelses-, administrations- og anlægsydelse	21.993	12.035
Øvrig omsætning	75.146	76.264
	5.534.651	5.242.798

Øvrig omsætning består primært af salg af el, gas og varme fra BIOFOS-koncernen samt kommunale vejbidrag i spildevandskoncernen.

Note 2 Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter består primært af tilslutningsafgifter, værdiregulering af finansielle instrumenter, restancegebyrer og andre afledte indtægter fra forbrugsafregning.

Note 3 Personaleomkostninger

Koncern

Modervirksomhed

	2016	2015	2016	2015
Gager og lønninger	679.496	606.969	625	625
- Heraf aktiveret på investeringsprojekter	-170.134	-147.153	0	0
Pensioner	83.723	78.927	0	0
Andre omkostninger til social sikring	5.349	4.601	0	0
Øvrige personaleomkostninger	32.726	34.652	0	0
	631.160	577.996	625	625
Gennemsnitlig antal medarbejdere	1.286	1.201	0	0
Heraf udgør vederlag til direktion og bestyrelse:				
Direktion	5.122	5.038	0	0
Bestyrelse	2.525	2.525	625	625
	7.647	7.563	625	625

Herudover har koncernen afholdt omkostninger på i alt 32 tkr. (2015: 39 tkr.) relateret til bestyrelsens virke.

tkr.

Note 4 Af- og nedskrivninger

	Koncern	
	2016	2015
Immaterielle anlægsaktiver	180.331	115.352
Materielle anlægsaktiver	1.139.467	1.072.054
	1.319.798	1.187.406

Note 5 Resultat af kapitalandele i tilknyttede virksomheder

	Modervirksomhed	
	2016	2015
Andel af overskud i tilknyttede virksomheder	276.381	313.951
Andel af underskud i tilknyttede virksomheder	0	0
Forskydning i intern avance på investeringsprojekter i koncernen	-23.505	-29.459
	252.875	284.492

Note 6 Finansielle indtægter

	Koncern		Modervirksomhed	
	2016	2015	2016	2015
Renteindtægter, tilknyttede virksomheder	0	0	8.426	10.767
Valutakursreguleringer	9.609	2.405	0	0
Kursregulering værdipapirer	4.905	0	4.905	0
Andre finansielle indtægter	7.500	5.320	2.192	1.575
	22.014	7.725	15.523	12.342

Note 7 Finansielle omkostninger

	Koncern		Modervirksomhed	
	2016	2015	2016	2015
Renter, tilknyttede virksomheder	0	0	9.793	9.709
Valutakursreguleringer	3.836	5.277	0	0
Kursregulering værdipapirer	0	4.868	0	4.868
Andre finansielle omkostninger	170.662	183.666	2.860	1.876
	174.498	193.811	12.653	16.453

tkr.

■ Note 8 Skat af årets resultat

Koncern

	2016	2015
Skat af årets resultat	544	-1.882
Årets regulering af udskudt skat	4.498	54
Regulering af udskudt skat vedrørende tidligere år	-4.498	-74
Regulering af aktuel skat vedr. tidligere år	-7.837	90
	-7.293	-1.812

■ Note 9 Resultatdisponering

Modervirksomhed

	2016	2015
Overført resultat	-13.466	206
Overført til hensættelse for udviklingsprojekter	25.023	0
Overført til nettoopskrivning efter den indre værdi's metode	244.325	280.379
	255.882	280.585

■ Note 10 Immaterielle anlægsaktiver

Koncern

	System- udvikling	Takst- rettigheder	Kapacitets- rettigheder	CO ₂ - kvoter	Goodwill	Anlæg under udførelse	I alt
Kostpris 1. januar	99.749	963.762	357.178	73.767	130.349	1.088	1.625.893
Tilgang	3.552	30.700	0	32.574	7.198	47.020	121.044
Overført fra anlæg under udførelse	2.914	0	0	0	20.150	-23.064	0
Afgang	0	-30.400	0	0	-798	0	-31.198
Kostpris 31. december	106.215	964.062	357.178	106.341	156.899	25.044	1.715.739
Af- og nedskrivninger 1. januar	51.036	424.956	121.663	73.338	9.243	0	680.235
Årets afskrivninger	14.502	39.964	28.362	31.720	65.783	0	180.331
Tilbageførsel af afskrivninger på afhændede aktiver	0	0	0	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger 31. december	65.538	464.920	150.025	105.058	75.026	0	860.566
Regnskabsmæssig værdi 31. december	40.677	499.142	207.153	1.283	81.873	25.044	855.172

tkr.

■ Note 11 Materielle anlægsaktiver	Koncern					Modersvirksomhed	
	Grunde	Teknisk anlæg og maskiner	Driftsmateriel og inventar	Forudbetalt anlæg	Anlæg under udførelse	I alt	Grunde
Kostpris 1. januar	1.741.123	25.629.091	389.322	419.385	1.818.296	29.997.218	8.400
Tilgang	30.141	15.646	1	0	2.389.804	2.435.592	0
Overført fra anlæg under udførelse	2.775	1.535.220	22.830	0	-1.560.826	-0	0
Afgang	-729	-2.255	-5.109	0	-42.760	-50.853	0
Kostpris 31. december	1.773.310	27.177.703	407.045	419.385	2.604.514	32.381.956	8.400
Opskrivninger 1. januar	210.807	1.413.136	1.330	0	0	1.625.273	0
Tilgang	0	0	0	0	0	0	0
Afgang	0	0	0	0	0	0	0
Opskrivninger 31. december	210.807	1.413.136	1.330	0	0	1.625.273	0
Af- og nedskrivninger 1. januar	455.471	6.182.709	192.679	55.918	0	6.886.777	0
Årets afskrivninger	46.373	1.034.404	30.732	27.959	0	1.139.467	0
Anden regulering	0	52.200	0	0	0	52.200	0
Tilbageførsel af afskrivninger på afhændede aktiver	1	0	-4.631	0	0	-4.630	0
Af- og nedskrivninger 31. december	501.845	7.269.313	218.779	83.877	0	8.073.814	0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	1.482.272	21.321.526	189.595	335.508	2.604.514	25.933.415	8.400

■ Note 12 Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Modervirksomhed	
	2016	2015
Kostpris 1. januar	5.607.060	5.433.127
Tilgang	39.830	173.933
Afgang	0	0
Kostpris 31. december	5.646.890	5.607.060
Værdireguleringer 1. januar	3.768.912	3.486.198
Årets resultat efter skat i dattervirksomheder	252.875	284.492
Minoritetsaktionærens andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	-13.636	-16.753
Andel af regulering vedr. resultatandel mv.	5.086	14.975
Værdireguleringer 31. december	4.013.238	3.768.912
Regnskabsmæssig værdi 31. december	9.660.128	9.375.972

Navn og hjemsted	Ejerandel	Selskabskapital	Årets resultat efter skat	Egenkapital
HOFOR Fjernvarme P/S, København	100%	500.000	241.709	2.675.246
HOFOR Bygas P/S, København	100%	19.000	48.569	715.741
HOFOR Holding A/S, København	100%	898.800	-13.897	6.326.750
			276.381	9.717.737
Eliminering af intern avance på investeringsprojekter			-23.505	-57.609
			252.875	9.660.128

tkr.

■ Note 13 Tilgodehavender i tilknyttede virksomheder	Modervirksomhed	
	2016	2015
Kostpris 1. januar	0	0
Tilgang	500.000	0
Afgang	0	0
Kostpris 31. december	500.000	0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	500.000	0

■ Note 14 Andre kapitalandele og værdipapirer	Koncern	
	2016	2015
kostpris 1. januar	340	865
Tilgang	21.585	0
Afgang	-147	-525
Kostpris 31. december	21.778	340
Regnskabsmæssig værdi 31. december	21.778	340

■ Note 15 Tilgodehavende tilslutningsbidrag	Koncern	
	2016	2015
Kostpris 1. januar	6.353	7.059
Tilgang	0	0
Afgang	-706	-706
Kostpris 31. december	5.647	6.353
Regnskabsmæssig værdi 31. december	5.647	6.353

tkr.

Note 16 Underdækning**Koncern**

	2016	2015
Underdækning, der forfalder inden for 1 år	18.337	28.087
Underdækning, der forfalder mellem 1 og 5 år	27.795	47.003
	46.132	75.090

Note 17 Andre tilgodehavender**Koncern**

	2016	2015
Kostpris 1. januar	25.234	26.819
Tilgang	289	0
Afgang	-8.398	-1.585
Kostpris 31. december	17.125	25.234
Regnskabsmæssig værdi pr. 31. december	17.125	25.234

Andre tilgodehavender under finansielle anlægsaktiver omfatter primært gældsbreve til Albertslund og Rødovre Kommune i forbindelse med stiftelse af selskaber.

Note 18 Deposita**Koncern****Modervirksomhed**

	2016	2015	2016	2015
Kostpris 1. januar	18.967	18.503	18.967	18.503
Tilgang	472	464	472	464
Afgang	0	0	0	0
Kostpris 31. december	19.439	18.967	19.439	18.967
Regnskabsmæssig værdi 31. december	19.439	18.967	19.439	18.967

Note 19 Varebeholdninger**Koncern**

	2016	2015
Råvarer og hjælpematerialer	163.725	208.282
Mølleandele til salg	0	20.840
	163.725	229.122

tkr.

■ Note 20 Igangværende arbejder for fremmed regning

	Koncern	
	2016	2015
Igangværender arbejder, salgspris	9.073	8.047
Igangværender arbejder, acontofaktureret	-6.971	-5.989
	2.102	2.058
Indregnet således i balancen:		
Igangværende arbejder for fremmed regning under aktiver	5.481	6.792
Modtagne forudbetalinger under passiver	-3.379	-4.734
	2.102	2.058

■ Note 21 Andre tilgodehavender

Andre tilgodehavender består primært af tilgodehavender vedrørende moms og afgifter, investeringsbidrag, årsregulering af varmesalg samt regulering til dagsværdi af afledte finansielle instrumenter.

■ Note 22 Periodeafgrænsningsposter (aktiv)

Periodeafgrænsningsposter består primært af forudbetalte pensioner og sundhedssikring, forudbetalte huslejer og forudbetalt jordleje.

■ Note 23 Egenkapital

Virksomhedskapitalen udgør nominelt 1.736.000 tkr., som er fordelt i aktier à 1.000 eller multipla heraf.

Virksomhedskapitalen har udviklet sig således:

	2016	2015	2014	2013	2012
Selskabskapital 1. januar	1.736.000	1.736.000	1.500.500	1.500.500	1.500.500
Tilgang i året	0	0	235.500	0	0
Selskabskapital 31. december	1.736.000	1.736.000	1.736.000	1.500.500	1.500.500

tkr.

Note 24 Minoritetsinteresser**Koncern**

	2016	2015
Minoritetsinteresser 1. januar	4.497.697	4.426.321
Andel af årets resultat	32.588	54.623
Andel i egenkapitalbevægelser	13.636	16.753
Minoritetsinteresser 31. december	4.543.921	4.497.697

Note 25 Andre hensatte forpligtelser**Koncern**

	2016	2015
Andre hensatte forpligtelser specificeres således:		
Pensionsforpligtelser	14.029	15.710
Medfinansieringsprojekter	369.214	372.196
Forpligtelser vedrørende askedepot	5.813	5.583
Oprydningsforpligtelse Amagerværket	110.400	162.600
Earn Out forpligtelser vedrørende vindmøller	22.958	36.971
Genetableringsforpligtelse vedrørende vindmøller	4.000	4.000
	526.414	597.060

Note 26 Langfristede gældsforpligtelser**Koncern**

	2016	2015
Gældsforpligtelser, der forfalder efter 5 år		
Gæld til realkreditinstitutter	464.396	389.063
Kreditinstitutter i øvrigt	7.639.740	7.431.795
Modtagne forudbetalinger fra kunder	226.895	258.927
Overdækning	0	0
	8.331.031	8.079.785
Gældsforpligtelser, der forfalder mellem 1 og 5 år		
Gæld til realkreditinstitutter	133.461	125.640
Kreditinstitutter i øvrigt	2.753.981	2.014.527
Modtagne forudbetalinger fra kunder	424.440	128.128
Overdækning	170.539	136.057
	3.482.421	2.404.352
Langfristede gældsforpligtelser i alt	11.813.452	10.484.137

tkr.

■ **Note 27 Kortfristet del af langfristet gæld**

Koncern

	2016	2015
Gældsforpligtelser, der forfalder indenfor 1 år		
Gæld til realkreditinstitutter	27.730	31.248
Kreditinstitutter i øvrigt	468.775	782.871
Modtagne forudbetalinger fra kunder	32.032	32.032
Overdækning	136.293	275.329
	664.830	1.121.480

■ **Note 28 Periodeafgrænsningsposter (passiv)**

Posten omfatter primært forudbetalinger vedrørende BIO4 og øvrige forudbetalte investeringsbidrag.

■ Note 29 Eventualaktiver/forpligtelser

Eventualforpligtelser

HOFOR er forpligtet til at foretage reetablering, når vindmøller ikke længere anvendes. Det er HOFORs vurdering, at omkostninger til nedtagelse og reetablering opvejes af indtægter ved salg af vindmøllerne (skrotpris), hvorfor der ikke er hensat hertil i regnskabet, bortset fra 4.000 tkr. vedrørende reetablering af en vold på Prøvestenen.

Koncernen hæfter for cashpool-aftale indgået med Danske Bank og Nykredit. Maksimum for cashpool-ordningerne udgør 400 mio.kr.

Øvrige eventualforpligtelser mv.:

	2016	2015
Koncern har husleje- og jordlejeforpligtelser på i alt	310 mio.kr.	267 mio.kr.
HOFOR A/S' eventualforpligtelse til rådighedsløn for tjenestemænd udlånt til selskabet fra Københavns Kommune udgør	227 mio.kr.	245 mio.kr.

HOFOR har indgået serviceaftaler vedrørende vindmøllerne. Aftalerne med Siemens løber over 15 år fra produktionsstart mens aftaler med Vestas løber over 10 år fra produktionsstart

Vedrørende enkelte vindmøller er der indgået jordlejeaftaler, der løber i 30 år. Lejen udgør en andel af den årlige produktion.

En række af selskabets dattervirksomheder har modtaget en afgørelse fra SKAT, hvor SKAT afviser de af selskabernes anvendte myndighedsfastsatte standardpriser som udtryk for anlægsaktivernes skattemæssige indgangsværdier. SKAT har lagt til grund, at de skattemæssige indgangsværdier skal beregnes skønsmæssigt ud fra en tillempet DCF model. Principperne herfor har SKAT beskrevet i en vejledning offentliggjort den 10. juni 2011. Det er SKATs vurdering, at de skattemæssige indgangsværdier på anlægsaktiverne er betydeligt lavere end de myndighedsfastsatte standardpriser. Selskaberne samt vand- og spildevandsbranchen i øvrigt er uenig i SKAT's afgørelser, hvorfor disse er påklaget til Landskatteretten. Landskatteretten har i kendelser af 26. juni 2014 afsagt de første afgørelser vedrørende problemstillingen, og disse er i overvejende grad faldet ud til SKATs fordel. Vand- og spildevandsbranchen har indbragt enkelte af de afgjorte sager for de civile domstole, idet branchen er af den opfattelse, at de ikke er i overensstemmelse med lovens ordlyd samt intentionerne med Vandsektorloven.

Der verserer pt. to pilotsager i Landsretten, hvortil der afventes domsafgørelse, hvorfor en endelig afgørelse formentlig ikke ligger indenfor nærmeste fremtid.

I ovennævnte kendelser anfægtede Landskatteretten SKATs konkrete anvendelse af værdiansættelsesmodel, hvorfor der fortsat er væsentlig usikkerhed forbundet med SKATs ansættelse af de skattemæssige indgangsværdier, samt den deraf afledte udskudte skatteforpligtelse. Såfremt sagerne i de civile domstole helt skulle falde ud til SKATs fordel, vil der skulle indregnes en udskudt skat i niveauet 954,7 mio. kr., der modsvares af en opkrævningsret i samme niveau før tilbagediskontering.

Betalbare indkomstskatter er i henhold til indtægtsreguleringen for vandselskaber en omkostning, der kan tillægges vandselskabernes priser krone for krone. En evt. udskudt skat vil derfor blive til en opkrævningsret hos selskabernes kunder på det tidspunkt, hvor den bliver til en betalbar skat. Den udskudte skat modsvares derfor i nominal værdi af en opkrævningsret.

På baggrund heraf samt ud fra den betydelige usikkerhed, der er omkring de faktiske beløbsstørrelser, er den udskudte skatteforpligtelse i datterselskaberne og tilhørende opkrævningsret hos kunderne ikke indregnet.

Koncernens aktieselskaber er sambeskattede. De af koncernens selskaber, der ikke er ejet 100%, hæfter alene begrænset og subsidiært for danske selskabsskatter. De 100% ejede selskaber hæfter ubegrænset og solidarisk for danske selskabsskatter.

Koncernens datterselskaber hæfter solidarisk for fællesregistrering af moms, med undtagelse af:

- HOFOR Holding A/S
- HOFOR Spildevand Holding A/S
- HOFOR Vand Holding A/S
- BIOFOS Holding A/S samt underliggende datterselskaber

Koncernen er part i enkelte løbende retssager og tvister i tilknytning til driften. Det er ledelsens opfattelse, at udfaldet af disse retssager ikke vil påvirke koncernens finansielle stilling ud over de tilgodehavender og forpligtelser, der er indregnet i balancen pr. 31. december 2016.

tkr.

■ Note 30 Pantsætninger og sikkerhedsstillelser

Til sikkerhed for gæld i realkreditinstitutter, 629 mio.kr., er der givet pant i ejendom med tilhørende anlæg, maskiner og netaktiver, hvis regnskabsmæssige værdi pr. 31. december 2016 udgør 996 mio.kr.

■ Note 31 Nærtstående parter

HOFOR Forsyning Holding P/S' nærtstående parter omfatter følgende:

Bestemmende indflydelse

Københavns Kommune. Grundlaget er eneejerskab af HOFOR Forsyning Holding P/S

Øvrige nærtstående parter, som virksomheden har haft transaktioner med

HOFOR Holding A/S og HOFOR A/S

Transaktioner med nærtstående parter

Transaktionerne omfatter:

- Administration og bemanning

Transaktionerne er foregået på markedsmæssige vilkår

■ Note 32 Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor

	Koncern		Modervirksomhed	
	2016	2015	2016	2015
Samlet honorar	5.776	6.011	159	154
<i>Kan specificeres således</i>				
Honorar vedrørende lovpligtig revision	2.575	2.553	159	154
Erklæringsopgaver med sikkerhed	759	1.294	0	0
Skatterådgivning	686	1.075	0	0
Andre ydelser	1.757	1.089	0	0
	5.776	6.011	159	154

■ Note 33 Kapitalberedskab

HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S refinansierede i 2015 det obligationslån i KommuneKredit, som selskaberne havde optaget i 2008 til indfrielse af tidligere gældsbreve til Københavns Kommune. Der var tale om lån på 4,8 mia. kr., som blev refinansieret i KommuneKredit med et stående lån med forfald i 2025. HOFOR Holding A/S overtog i 2015 lånene. Til gengæld har HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S optaget et internt lån hos HOFOR Holding A/S på samme betingelser, som HOFOR Holding A/S' lån i KommuneKredit. Renterne på lånet kan med den nuværende lovgivning ikke indregnes i taksterne. Derved opstår der løbende et særligt finansieringsbehov. Københavns Kommune har givet tilsagn om at ville indskyde kapital i HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S for at sikre, at selskaberne er i stand til at betale renter på lånet. Indskuddet kan maksimalt udgøre renteudgifterne ved det lånekonverterede gældsbev.

tkr.

■ Note 34 Forrentning af indskudskapital

HOFOR Fjernvarme P/S har i 2006 fremsendt en ansøgning til Energitilsynet om regulatorisk forrentning af indskudskapitalen på tidspunktet for implementering af den nuværende varmeforsyningslov i 1981. Hvis HOFOR Fjernvarme P/S får medhold i ansøgningen, vil dette medføre mulighed for at indregne forrentning i varmepriserne. En anden varmeforsyningsvirksomhed har modtaget en afgørelse hvor forrentning af indskudskapital tillades, hvilket understøtter HOFOR Fjernvarme P/S' ansøgning. HOFOR Fjernvarme P/S forventer en afgørelse på sagen fra Energitilsynet i 2017. Afgørelsen kan have væsentlig indvirkning på værdiansættelsen af selskabets materielle anlægsaktiver og kan påvirke størrelsen af den regnskabsmæssige egenkapital.

■ Note 35 Pengestrøm fra primært drift før ændringer i driftskapital

	Koncern	
	2016	2015
Primært resultat	448.247	523.105
Regulering af ikke-likvide driftsposter m.v.		
Afskrivninger	1.319.798	1.187.406
Øvrige	47.254	214.881
	1.815.299	1.925.392

■ Note 36 Ændring af driftskapital

	Koncern	
	2016	2015
Ændring i varebeholdninger	44.557	-60.088
Ændring i tilgodehavender	265.837	36.918
Ændring i leverandører og anden gæld	120.583	140.204
	430.977	117.034

HOFOR A/S

Ørestads Boulevard 35

2300 København S

telefon 3395 3395

www.hofor.dk

